

კავკასიონი

ყოველკვირეული გაზეთი KAVKASIONI 16 ოცენი * ფასი 100 000 კუპონი

ფული და ცრემლები

ტელევიზიასა და პრესაში მრავლადაა სხვადასხვა ბანკებისა თუ კორპორაციების რეკლამები, ზღაპრულ პროცენტს პპირდებიან მენაბრეებს, თუმცა იგივე მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებით ხშირად იტყობინებიან, რომ ამა თუ იმ ორგანიზაციამ მენაბრეებს და-

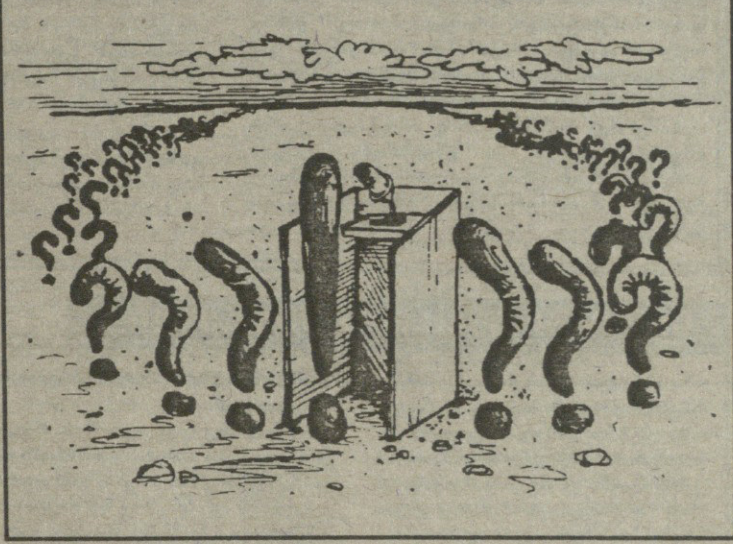
თქმულ ვადაში ფული არ დაუბრუნა და შეშფოთებული მოქალაქეები ჩივიანო. ეს ორგანიზაციები თავს იმით იმართლებენ, რომ მათ გაკოტრების საფრთხე არ ემუქრებათ და ცოტა მოგვიანებით დააკმაყოფილებენ მენაბრეებს. ამასთან დაკავშირებით უნდა განვაცხა-

დოთ: ცივილიზებულ ქვეყნებში ორგანიზაცია, რომელსაც არ შესწევს უნარი დათქმულ ვადაში დაფაროს ვალი, გაკოტრებულია და სახელმწიფო მის მიმართ ახორციელებს ყველა იმ ადმინისტრაციულსა თუ სხვა ხანის სანქციას (საქმიანობის აკრძალვა, საჯარო ციხე, ქონების გაყიდვა), რაც გათვალისწინებულია ამგვარი შემთხვევებისათვის. ამ ორგანიზაციების შემდგომი რეკლამა ხომ ყოვლად გამორიცხულია.

იხილეთ მ-2 გვერდი

იყიდეთ...

იყიდეთ?!

ამ ალიანსს მაფია ჰქვია

გფიქრობთ, საკამათო არ უნდა იყოს, რომ დღეისათვის უმთავრესი პრობლემა ქვეყანაში დამნაშავეთა პარპაში. კრიმინალური საკითხი ისეთ რანგში ზგიდა, რომ ყოვლად გამორიცხულია რაიმე სტაბილიზაციაზე საუბარი, თუკი ეს პრობლემა არ გადაიჭრება. განა შესაძლებელია თავისუფალი საზოგადოების მშენებლობა საყოველთაო შიშისა და ტერორის პირობებში? ან რომელ ეკონომიკურ აღმავლობაზე უნდა ვიფიქროთ, როდესაც შინაურ თუ გარეულ მეწარმესა და კომერსანტს ათასგვარი ფანდის მოფიქრება ან დიდი ფულის გადახდა სჭირდება, რათა ტვირთი ერთი ადგილიდან მეორეზე გადაიტანოს?!

კლანური აზროვნება, ორგანიზებული დამნაშავეობა, ძარცვა, ტერორი მეთოდურად ანგრევს ქვეყანას; თითქოს ყველა ხვდება, რომ რადიკალური ღონისძიებების გატარებაა საჭირო, ამ ზოლო დროს თითქოს ამოქმედდა შინაგან საქმეთა სამინისტრო, მაგრამ შედეგები იმდენად უმნიშვნელოა, რომ საზოგადოების საერთო მდგომარეობაზე გავლენას ვერ ახდენს.

პირიქით, რაც დრო გადის, მაფიოზური კლანები მით უფრო იმაგრებენ ფესვებს, მათ ყველა სოციალური სფერო მოიცვას და ხელისუფლების ეშელონებშიც შეადწიეს.

სამართალდამცავ ორგანოთა კამპანიური ხასიათის ღონისძიებები საქმეს

ვერ შველის, რადგან ჩატარდება ე.წ. „რაუნდი“, რომელიმე რეგიონში დააპატიმრებენ ათეულობით დამნაშავეს, მაგრამ ორი-სამი დღის შემდეგ ამ უკანასკნელთა დიდი უმეტესობა თავისუფლდება — ვინ ფულით, ვინ ყოვლისშემძლე სატელეფონო ზარით.

ზემოთქმულის შემდეგ ნათელია, რომ კრიმინოგენური ციხარების გამო სწორება ზემოდან უნდა დაიწკოს — უპირველეს ყოვლისა უნდა გამოვლინდნენ ხელისუფლების ზედა ეშელონებში მოკალათებული დამნაშავეები და კრიმინალურ სამყაროსთან დაკავშირებული სახელმწიფო მოხელეები, მკაცრი კონტროლი უნდა დაწესდეს სხვადასხვა კომერციულ სტრუქტურებში პარლამენტართა და სხვა მაღალი თანამდებობის პირთა საქმიანობაზე, მათ შემოსავალზე. ცივილიზებულ საზოგადოებაში ეს საყოველთაოდ მიღებული, აუცილებელი ფორმალაა და ამის კონტროლი პარლამენტის პრეროგატივაა.

ამ მხრივ უთუოდ მნიშვნელოვანია კორუფციისა და ორგანიზებული დამნაშავეობის წინააღმდეგ მებრძოლი საპარლამენტო კომისიის შექმნა, რომლის ინიციატორია ფრაქცია ეროვნულ-დემოკრატი. ამასთან დაკავშირებით ჩვენი კორესპონდენტი ესაუბრა ქალბატონ ირინა სარიშვილს.

იხილეთ მ-5 გვერდი

ქალთა გადაჯგუფება ბრძელდება

საქართველოს სახალხო ფრონტი, რესპუბლიკური პარტია და „ქარტია-91“ — თავისუფლების პარტია გაერთიანდნენ ერთ ორგანიზაციაში, რომელსაც გაერთიანებული რესპუბლიკური პარტია ეწოდება. ამ ორგანიზაციის ლიდერებმა ხელი მოაწერეს გაერთიანების შეთანხმებას.

შეიქმნა დროებითი თხუთმეტკაციანი პოლიტიკური საბჭო, რომელიც ახალი ორგანიზაციის ყრილობის მოწვევამდე, უხელმძღვანელებს ამ ახალ პარტიას. ყრილობამდე თანათავმჯდომარეების ფუნქციას შეასრულებენ ნოდარ ნათაძე, ვახტანგ ძაბირაძე და თედო პაატაშვილი. თითოეულ მათგანს ევალება პარტიის სამოგრაზმო დებულებების განსაზღვრა და სტრატეგიისა და ტაქტიკის ჩამოყალიბება. გაერთიანებული რესპუბლიკური პარტიის ჩამოყალიბება მნიშვნელოვანი მოვლენაა. ნოდარ ნათაძის თქმით, „საქართველოს სამმა მონიავმა პარტიამ, ეროვნული მოძრაობის ინტერესებიდან გამომდინარე, გადაწყვიტა გაერთიანება“. გაერთიანებული რესპუბლიკური

პარტიის პოლიტიკური კურსი, მისივე სიტყვებით, „მაქსიმალურად განსხვავებული იქნება კოლაბორაციონისტულია და კაპიტულანტურისაგან“.

გაერთიანებაში შემავალი ორგანიზაციების ცვალებადი და ხშირ შემთხვევაში არადაშვამყოფილებელი რეიტინგი, სავსებით შესაძლებელია ამაღლდეს, რადგან საზოგადოების გარკვეული ნაწილი საკმაოდ ერთგულად უჭერდა მხარს ამ ორგანიზაციებს და წესით, ეს მხარდაჭერაც უნდა გაერთიანდეს. ამ საკითხის შესახებ თავის აზრს გვიზიარებს პოლიტიკური საბჭოს წევრი შოთა ნადირაშვილი: „გაერთიანება ისეთი მოვლენაა, რომ მას თავისთავად რეიტინგის დანევა არ შეუძლია, ვფიქრობ, რომ რეიტინგი ამაღლდება.“

მე ამის დიდი იმედი მაქვს. ქარტია-91 1991 წელს, პრეზიდენტ გამსახურდიას დროინდელ უზენაეს საბჭოში შეიქმნა, შემდეგ, როგორც დამოუკიდებელმა პოლიტიკურმა პარტიამ, მიიღო მონაწილეობა 11 ოქტომბრის საპარლამენტო არ-

იხილეთ მ-5 გვერდი

ანონსი

ფული და სრამელი

ჩვენში შეიქმნა უნიკალური სიტუაცია: ერთი მხრივ სახელმწიფო კანონები კერძო კომერციული, სააქციო და საბანკო სტრუქტურების ჩამოყალიბებას უწყობს ხელს, მეორეს მხრივ კი არ არსებობს კანონები, რომლებიც მოსახლეობას გარკვეულ გარანტიებს შეუქმნიდა ან კონფლიქტურ სიტუაციებში მის ინტერესებს დაცვავდა. კერძო სტრუქტურა დამოუკიდებლად ანაზღაურებს საფინანსო-საბანკო ოპერაციებს და არ მოქმედებს კანონი გაკოტრების შესახებ. ასეთ პირობებში ფართო გასაქანი ეძლევათ არა მარტო აფიორების გამოცდილ ოსტატებს, არამედ მათაც, ვისაც სული წაძლევს. მექანიზმი მარტივია: გამოაცხადებთ მაღალი საპროცენტო განაკვეთით საგადასახადო ანაზღაურების მიღებას, რამდენიმე თვე ნორმალურად იმუშავებთ, ერთ მშვენიერ დღეს კი დოლარებს ჯიბეში ჩადებთ, რომელიმე ავიაკომპანიის კომფორტული თვითმფრინავით გადაფრინდებით საზღვარგარეთ, ვთქვათ, კვიბროსში, და

უზრუნველად გაატარებთ დარჩენილ სიცოცხლეს. ისიც შეგიძლიათ, რომ „შემძენილი“ კაპიტალით ახალი ბიზნესი წამოიწყოთ. ჩვენს სინამდვილეში თაღლითი ორგანიზაციების უკან, ხშირად, ცალკეული პოლიტიკური ფიგურები ან ძალები დგანან და თაღლითობით წამოიწიეს ფული პოლიტიკაში ერთგვარად. საგადასახადო, რომ არ არსებობს, საკონტროლო მექანიზმი და, ამიტომ, სახელმწიფო ნებისთნე უნებლიედ ხელს უწყობს საკუთარი მოქალაქეების გაბრიყვებას. რა თქმა უნდა, ჩვენ შორსა ვართ იმ აზრისაგან, რომ ყველა ბანკი ან ფირმა თაღლითობაზეა მომართული. სახელმწიფო არსებობენ ნებისმიერ და პატიოსანი ორგანიზაციებიც, მაგრამ სხვათა ავი საქმეები მათაც უტყვენ სახელს. ამიტომ გადაწყვიტეთ, რომ ჩვენს გაზეთში მუდმივად გავაშუქოთ სხვადასხვა საფინანსო და კომერციული ორგანიზაციების მუშაობა, წარმოვჩინოთ, რამდენად

საიმედოა არიან ისინი და რა გარანტიები გააჩნიათ. ჩვენში ფულის ე.წ. გაპროცენტებამ იმდენად მასობრივი ხასიათი მიიღო, რომ უახლოეს მომავალში ეს პრობლემა დიდ სოციალურ ძევებს გამოიწვევს, რაც აუცილებლად უარყოფითად იმოქმედებს შიდაპოლიტიკურ მდგომარეობაზე. მოსახლეობის დიდი ნაწილი უკანასკნელს ყიდის და პროცენტის იმედით ცხოვრობს. ასეთი კატეგორიის ადამიანთა „გადაადგება“ ანუ ძარცვა იწვევს მათ „პროლეტარიზაციას“, პროლეტარს კი, როგორც ცნობილია, არაფერი აქვს დასაყრდენი. ფირმებს, ბანკებს, კორპორაციებსა და სხვა ამგვარ დაწესებულებებს ვთხოვთ, ხელი შევცინონ, რათა ობიექტურად წარმოვჩინოთ მათი საქმიანობა. გვჯერა, რომ ყველა დაწესებულება, რომელსაც საკუთარი თავის იმედი აქვს და მყარი გარანტიები გააჩნია, გაუგებთ შეხედება ამ წამოწყებას და სიამოვნებით ითანამშრომლებს ჩვენთან, რადგან ეს იქნება მათი საქმიანობის საუკეთესო რეკლამა. ისიც ნუ გაგიკვირდებათ, თუ რომელიმე დაწესებულებაზე საჯაროდ ვიტყვი: არ ვნდო!

კვირა-პრონოზა, ინფორმაცია

ამ ბოლო დროს როგორც პარლამენტში, ისე პრესაში საკმაოდ ხშირად აკრიტიკებენ სახელმწიფოს მეთაურის აპარატს. ერთი მიზეზიცაა, რომ კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მსგავსად ეს არაა ხელისუფლების პარალელური ორგანო. მეორე მიზეზიცაა, რომ აპარატის შტატები ზედმეტად გადატვირთულია და ხარკები მიმდებარე ავტომატურად ბიუჯეტს. საზოგადოებისათვის კარგად არის ცნობილი ასეთი მოსაზრება: სახელმწიფოს მეთაურის პოსტიც და შესაბამისად აპარატიც ზედმეტი, გამოვლილი სტრუქტურაა და უნდა გაუქმდეს. სწორედ ამ საკითხზე მსჯელობას მივყავართ სხელმწიფოს მეთაურის აპარატის ხელმძღვანელის ბატონ ვაჟა ლორთქიფანიძის ბრიფინგში.

ლემბი ან მათი რეკომენდაციით მიღებული სპეციალისტები. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, მწვავე კრიტიკის თემა აპარატის თანამშრომელთა ზოოდნობაა. ამის პასუხად ვაჟა ლორთქიფანიძემ აღნიშნა, რომ საკართველოს სახელმწიფოს მეთაურის აპარატში დაახლოებით სამჯერ ნაკლები თანამშრომელია, ვიდრე ყველაზე პატარა ქვეყნების მსგავს სტრუქტურებში. თუ არ ჩავთვლით

ფოს მეთაურის აპარატში. მთავარი სიახლე ის გახლავთ, რომ აპარატის ყოველ თანამშრომელთან დაიდება განსაზღვრულვადიანი ხელშეკრულება იმისდა მიხედვით, თუ რა პრობლემატიკა მუშავდება მეთაურის აპარატში. სამომავლოდ გაერთიანდება დღეს არსებული რამდენიმე ქვედანაყოფი და მეთაურის აპარატში საბოლოოდ შემდეგი სამსახურები და ქვედანაყოფები ჩამოყალიბდება:

მას შემდეგ, რაც ავტორი საბჭო გაჩნდა აშშ-ს პრეზიდენტის ადმინისტრაციაში, იგი შეიქმნა სახელმწიფოს მეთაურის აპარატშიც. ეკონომიკური საბჭოს პირდაპირი მოვალეობა იქნება პრობლემების ანალიზი და სტრატეგიული კონცეფციების დამუშავება. საბჭოს არ გააჩნია არანაირი აღმასრულებელი ფუნქცია. ვაჟა ლორთქიფანიძემ მაღლიერებით აღნიშნა, რომ მეთაურის აპარატს დიდ დახმარებას უწევს ევროგაერთიანება, განსაკუთრებით — მართვის სპეციალისტების მომზადებაში, რისთვისაც გამოყოფილია 1,5 მილიონი ეკიუ.

ბრიფინგზე დასმული შეკითხვები არც თუ მრავალრიცხოვანი იყო, რაც, ალბათ, ბატონ ვ. ლორთქიფანიძის ამოწურვამ შესავალში სიტყვად განაპირობა. შეკითხვებზე, თუ როდისაა რეალურად შესაძლებელი აფხაზეთში სამშვიდობო ჯარების განლაგება, მეთაურის აპარატის ხელმძღვანელმა განაცხადა, რომ საკითხი მუშავდება და ამკრად კონკრეტული ინფორმაცია არ გააჩნია. ვ. ლორთქიფანიძის სთხოვს, განმარტა ამას წინააღმდეგ „სარაზმი“ თვითგადასმული წყევნილი ბრალდება, რომლის მიხედვითაც რეგიონების მართვის სამსახურის უფროსმა სახელმწიფოს მეთაურის დავალებით შარშან ზაფხულს ერთ-ერთი რაიონის გაგზავნას 5000 დოლარი გამოართვა. ვაჟა ლორთქიფანიძემ არ უარყო ეს ფაქტი და განმარტა, რომ თავდაცვის მინისტრისათვის იმ პერიოდში მართლაც გროვდებოდა სახსრები, რითაც სარგებლობდნენ სხვადასხვა შეიარაღებული დაჯგუფებები და ფულს სძალადენენ რაიონების ხელმძღვანელებს. ყოველივე ამის აღკვეთის მიზნით სახსრების შეგროვებას ორგანიზებული სახე მიეცა და ყველაფერი დოკუმენტურად ფორმდებოდა, ამის დასტურია გაზეთში მოყვანილი დოკუმენტები.

გარდა ვაჟა ლორთქიფანიძის, ბრიფინგზე ურჩხლისათა შეკითხვებს უპასუხეს საინფორმაციო პოლიტიკის ბიუროს ხელმძღვანელმა ბატონმა რაჟა საყვარელიძემ და სახელმწიფოს მეთაურის პრეზიდენტმა კულტურისა და განათლების დარგში ბატონმა კობა იმედაშვილმა.

თქმონა ზაქარაიძე

სახელმწიფოს მეთაურის აპარატი გუშინ და სვალ

ტექნიკურ პერსონალს, აპარატში 130-მდე ადამიანი მუშაობს და სტრუქტურული რეფორმების შემდეგაც ციფრი 13-ით შემცირდება. რაც შეეხება ბრალდებებს იმის შესახებ, რომ მეთაურის აპარატი მივლინებებში უფრო მეტ თანხას ხარჯავს, ვიდრე პარლამენტი, ამის თაობაზე ბატონმა ვაჟა ლორთქიფანიძემ განაცხადა, რომ ამ წლის პირველი იანვრიდან დღემდე მივლინებებისათვის აპარატს დახარჯული აქვს 11 000 დოლარი, ხოლო პარლამენტს — 12 600. ეს, რა თქმა უნდა, ძალზე ცოტაა და ჩვენი ქვეყნის უკიდურეს გაჭირვებაზე მიუთითებს. ვიზიტების დროს ე.წ. ვეგარდნაძის აპარატიდან თან ახლავს უშიშროების სამსახურის უფროსი და 4-5 მცველი, საგარეო ურთიერთობათა განყოფილების გამგე, სახელმწიფოს მეთაურის თანამშემეტი სტეპანოვი და პრესისამსახურის 2-3 თანამშრომელი. შედარებისათვის ბატონმა ვაჟა ლორთქიფანიძემ გაიხსენა ელკინის ვიზიტი საქართველოში, როცა ვიზიტამდე რამდენიმე დღით ადრე თბილისში ჩამოვიდა რუსეთის პრეზიდენტის 70 მცველი. მეთაურის აპარატის ხელმძღვანელმა ისიც დასძინა, რომ წელს აპარატის თანამშრომლები მხოლოდ ერთხელ ინგლისში იყვნენ მივლინებით.

ამის შემდგომ ვაჟა ლორთქიფანიძემ დაწვრილებით ისუბრა იმ სტრუქტურულ ცვლილებებზე, რომლებიც 1 ივლისამდე უნდა განხორციელდეს სახელმწი-

1. მეთაურის თანამშემეტი სამსახური; 2. მთავარი მრჩეველთა სამსახური; 3. ეროვნული უშიშროებისა და თავდაცვის საბჭო, რომელშიც 3 ქვედანაყოფი შევა: ა) სამხედრო მრჩეველთა სამსახური, ბ) ეროვნული უსაფრთხოების პოლიტიკური უზრუნველყოფის ჯგუფი, გ) სამცენი-ერო-ტექნიკური და სამხედრო-სამრეწველო სამსახური; 4. საზღვარგარეთთან ურთიერთობის განყოფილება; 5. სახელმწიფო ოქმის ჯგუფი; 6. პარლამენტთან, პოლიტიკურ პარტიებთან და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებთან ურთიერთობის სამსახური; 7. ანალიზისა და პროგნოზირების განყოფილება; 8. რეგიონების მართვის სამსახური; 9. საინფორმაციო პოლიტიკის ბიურო; 10. ორდინული სამსახური; 11. კანცელარია; 12. კადრების აღრიცხვის ჯგუფი; 13. ფინანსებისა და საბუღალტრო აღრიცხვის სამსახური; 14. სახელმწიფოს მეთაურის პირადი კანცელარია; 15. ეკონომიკური სამსახური.

ვაჟა ლორთქიფანიძემ აღნიშნა, რომ ახალ სტრუქტურაში არ არის არცერთი დარღობრივი-განყოფილება, რაც გამოიწვევს სამუშაო სტრუქტურებში ჩარევას.

მეთაურის აპარატის ხელმძღვანელმა დეტალურად ისუბრა საგანგებო ეკონომიკური საბჭოზე და აღნიშნა, რომ თავიდან ბატონი ედუარდი აპარატში მისი არსებობის წინააღმდეგი იყო, მაგრამ

შენაერთების განლაგებაზე, ა.ნ. 14 ივნისს რუსეთის სათათბირო ნებას დართავს სამხედროებს, შეასრულონ სამშვიდობო მისია და ისინიც ხუთი დღის ვადაში დაიწყებენ დასახულ ამოცანის სრულშესრულებას — რედ).

ჩვენი გაზეთის კორესპონდენტმა ბატონ ზემსკის დაუსვა კითხვა:

— რუსეთის საინფორმაციო საშუალებებმა გაავრცელეს ცნობა, თითქმის გრაიოვს სომხეთში ვიზიტის დროს უთქვამს, რომ რუსეთის ერთ-ერთი სამხედრო ბაზა განლაგდება ახალქალაქში, საქართველოს ტერიტორიაზე სომხეთის ანკლავში (ანკლავი (ფრანგული) — სახელმწიფოს სახმელეთო ტერიტორიის განცალკევებული ნაწილი, რომელსაც სხვა სახელმწიფოს ან სახელმწიფოთა ტერიტორია აკრავს გარს და საზღვაო ნაპირი არა აქვს. ქსე, ტ. I), რაზეც ბატონმა ელჩმა გვიპასუხა, რომ ეს ცნობა არ შეესაბამება სინამდვილეს და გრაიოვს მსგავსი რამ არ განუცხადებია.

პრესკონფერენცია

11 ივნისს საქართველოს პარლამენტის ოველურ დარბაზში გაიმართა საქართველოში რუსეთის ელჩის ვლადიმერ ზემსკის და ამიერკავკასიის სამხედრო ოლქის შტაბის უფროსის მოადგილის გენერალ ბალუევსკის პრესკონფერენცია, რომელიც რუსეთის თავდაცვის მინისტრის პაველ გრაიოვის საქართველოში უკანასკნელ ვიზიტს მიეძღვნა.

ბატონმა ზემსკიმ კითხვაზე, თუ რატომ ჩავიდა გენერალი გრაიოვი გუდაუთაში, უპასუხა: „ის ვალდებული იყო, ჩასულიყო გუდაუთაში“ — და დასძინა, რომ აფხაზეთის კონფლიქტი საქართველოს სამხედრო საქმეა და რომ რუსეთი ამ კონფლიქტში არ მონაწილეობდა. (10 ივნისს კი გუდაუთაში ყოფნისას რუსეთის თავდაცვის მინისტრის პაველ გრაიოვმა განაცხადა, რომ, რადგანაც საქართველოს პრეზიდენტი და აფხაზეთის პრეზიდენტი (!) თანახმა არიან კონფლიქტის ზონაში რუსეთის სამშვიდობო

კავკასიონი

ეროვნული
საზოგადოებრივი
კოლეგია
ბიორაზი
ალბაგაშვილი,
პასილ
მალაფარიძე,
მამუკა
ფაჩუაშვილი.

პასუხისმგებელი რედაქტორი
პაატა შაშაიძე

გაზეთის დირექტორი
მხატვარ ხალაი

პასუხისმგებელი მდივანი
ბონდო მამაგაშვილი

ნამუშაური რედაქტორები:
არილი:

მხატვარ როდონასი
რაჟა სირაძე

თვალსაწიერი:
მერი ტორაძე

დავით პახაბაძე
ზაბიძა შაგადაძე

ფოტოლესტრაციის
განყოფილების გამგე
მურმან ჩაჩუა

მხატვარ-დისაინერი
დიმიტრი მოსულაშვილი

კომპიუტერული უზრუნველყოფა
თინათინ ჩოლოყაშვილი

გამოდის ოთხშაბათობით

მასალების გამოყენება რედაქციასთან შეთანხმების გარეშე გახიზნულა. როგორც საგვარდო უფლებების მქონდა. ავტორები თავად აუტენ პასუხს მასალაში მოყვანილი ფაქტების თუ ციტატების სისუსტეზე. წერდები არ რეგულირდება და ავტორებს არ უბრუნდება.

მისამართი:
თბილისი,
პეტრიაშვილის ქ. № 7.

ტელ.: 29-48-05
ფაქსი 34-73-06

იბეჭდება ოფსეტური
წესით საგაზეთო
კორპუსში,
ხომარაულის 29.

რეგისტრირებულია
საქართველოს რეს-
პუბლიკის იუსტიცი-
ის სამინისტროში,
რეგისტრაციის
№ 1122.
ინდექსი 66424

დამფუძნებლები:
შეზღუდული
პასუხისმგებლობის
საზოგადოება
„კოპა-კოლა“
კავკასიონი
პირადი პირები:
ბიორაზი ალბაგაშვილი,
პასილ მალაფარიძე,
მამუკა ფაჩუაშვილი.
და
თბილისის მ-6
მართული ბიზნესი

რეაქცია

ამ ბოლო დროს საინფორმაციო საშუალებებმა (გაზეთებმა — „რეზონანსმა“, „დროშამ“, „შანსმა“, „კავკასიონმა“ და პროგრამა „მონიტორმა“) საკმაოდ დიდი ყურადღება დაუთმეს „კათარზისის“ გარშემო ატეხილ სკანდალს, რომლის პრეზიდენტის — ზალადაშვილის საქმიანობა გასცდა ზნეობისა და კანონის ფარგლებს. ამაზე მეტყველებს შესაბამისი ორგანოების მიერ მიღებული დოკუმენტები და დაუფიქრებელი ფაქტები. საპასუხოდ მოსკოვში გადახვეწილ ზალადაშვილს გამოუჩნდა ვინმე ადვოკატი — ოთარ ბერიშვილი, რომელსაც თავი გადაუდია, მისივე სიტყვებით რომ ვთქვათ, „პატიოსნებით სავსე ზალადაშვილის“ დასაცავად და ცხოვრების მიზნად გაუხსნა პასუხი გასცეს „ამ უმსგავსებელს“ ჩამდგნო. რამდენად უანერგოა ეს თავდადება, ამის კვლევას ჩვენ არ ვაპირებთ.

„შანსში“ (7-14 იანვარი) ოთარ ბერიშვილი წერს: მხოლოდ „რეზონანსის“ მესვეურთა გავცეცხვადი პასუხი, დანარჩენები მხოლოდ ყურმოკერით გამეგონაო და წესს, აუხსუს, რატომ არ ვიცოდით უფრო დეტალურადო“. ამაზე ენაშაღიან კანტელებს რამდენიმე კარგი პასუხი მოეძებნება, რომლის ვარიანტებიც, ალბათ, ოთარ ბერიშვილმა უჩვენებდაც კარგად იცის.

ავტორი უკმაყოფილოა, რომ წერილი „შეკრიბა და სათანადო კრიტიკული“ არ გამოვიდა, თუმცა ისევე როგორც წინა ბუბლიკაში, მთელი კრიტიკულობა იმაში გამოიხატება, რომ ქალბატონ ნონა თამასაშვილის გვარს კვლავ უზრდელობა და შეურაცხყოფიერება ატარა და ეს არის მისი უდალროკი მსჯელობის ერთადერთი არგუმენტი.

„ხალხში, ხარბე რქებით მაწვება“ — შევლას ითხოვს ოთარ ბერიშვილი. ჩვენ არ გვინდობს, ვინ რითი აწვება ბატონ ადვოკატს, მაგრამ ერთს ვურჩევთ: ზრდილობა არა მარტო ზნეობრივი კატეგორიაა, არამედ კარგი ფარცა და თავდასაცავად უზრდელობის მოშველიება ნების არავის მოუტანს.

არჩევნები

პანიკა გაზვიადებულია

აბსტრაქტული საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებელი — ბატონი ბიორბი ზასაშვილი

12 ივნისს რესპუბლიკის ოთხ რეგიონში ჩატარდა საპარლამენტო არჩევნები. როგორც იქნა, მოხერხდა საარჩევნო კამპანიის ორგანიზება ზუგდიდში, წაღებინასა და ჩხოროწყუში. რუსთაველი კი ამ მოვალეობას ექსცესების გარეშე არ ჩაუვლია. გაგრძელდა ჟორი, რომ არჩევნები ჩაიშალა. შექმნილი სიტუაციის და მომხდარი ფაქტების კომენტარება ვთხოვეთ ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებელს ბატონ ბიორბი ზასაშვილს.

— ბირველ რიგში მინდა აღვნიშნო, რომ მოხერხდა არჩევნების ჩატარება სამეგრელოს რეგიონში. თუმცა, ჯერ ვგელაფერი არ დამთავრებულა. არ არის განხილული საარჩევნო უბნების შემოსულობა ზღირები და არც კომისიის უთქვამს საბოლოო სიტყვა, მაგრამ აღსანიშნავია ორგანიზატორთა მიერ ჩატარებული სამუშაო და ის წესრიგი, რომელიც ბერისთვის შეიძლება მოულოდნელი იყო.

ახვევ მოულოდნელი იყო ყველასთვის რუსთაველი მომხდარი ექსცესი. საზოგადოებაში ატეხილი პანიკა გაზვიადებულია. მართალია, დაუფიქრებელი დარღვევების ფაქტები და შეიძლება სისხლის სამართლის დანაშაულებაც ჰქონდა ადგილი, მაგრამ არჩევნები არ ჩაშლილა. სულ 33 საარჩევნო უბანზე არსებობდა 32-დან მონაცემები მივიღეთ. მართალია, მივიღეთ უმარავი საჩივარი და წინასწარ შემოღობა ვთქვა, რომ შეიძლება რამდენიმე უბანზე შედეგები ბათილადც ვცნოთ, მაგრამ ეს არ ნიშნავს არჩევნების ჩაშლას და არ მეტყველებს ხელახალი არჩევნების ჩატარების აუცილებლობაზე. იმ უბნებში, სადაც ბათილად იქნება ცნობილი არჩევნების შედეგები, მოხდება ხელახალი წესის მიცემა. უახლოეს დღეებში კომისია განხილავს საჩივრებს და შეაჩერებს მათ წინასწარ მონაცემებთან. შეიძლება ითქვას, რომ არჩევნების ბათილად ცნობის პერსპექტივა გამოიწვევს.

მომხდარი ექსცესების და სამართალდარღვევების ფაქტებს შესაბამისი ორგანოები გამოიძიებენ. ჩვენ მზად ვართ ჩავატაროთ ჩვენი წილი სამუშაო და უახლოეს მომავალში დავასანდლოთ დებულებათა სახელები. დღეს, წინასწარი მონაცემებით, რუსთაველი ლიდერობს ბატონი ბურბან ომანბე, ზუგდიდში — ბატონი ოთარ ფაცაია, ჩხოროწყუში — ბატონი ავთანდილ ტყეშელაშვილი, წაღებინაში — ბატონი ვალერი პარსაძე.

წინასწარი მონაცემები:

რუსთაველი	1658
ზუგდიდში	885
ტოპრაქალში	1301
ბერაქი	842
ომანბე	10116
მეფარიშვილი	276
წაღებინა	
ქანტორა	4477
კანაქა	2447
ფიფა	1495

თიონა
ზალადაშვილი

ნს(ო)რ(ო)შ(ო)

ტყეშელაშვილი	4598
ფიფა	2053
ყალბაძე	1211
ჭაღალაძე	1196
სოსელია	527
ზუგდიდი	
ფაცაია	25000
ქორია	6000

სამეგრელოს რეგიონში არჩევნების ჩატარება ხელისუფლების გაპარვებად უნდა ჩაითვალოს. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ამომრჩეველთა მალევე აქტივობა. ეს მოვლენა უნდა მივიჩნიოთ მნიშვნელოვან ეტაპად ამ რეგიონში პოლიტიკური სტაბილიზაციის გზაზე.

რუსთაველი მომხდარი ექსცესების დიდი ავიოტაჟი გამოიწვია. მიტქმა-მოთქმას ხელი შეუწყო იმანაც, რომ ვერც სამართალდამცავმა ორგანოებმა და ვერც საარჩევნო კომისიამ საზოგადოებას ამომრჩეველი ინფორმაცია ვერ მიაწოდეს. მაგალითად, რუსთაველის საარჩევნო ოლქის თავმჯდომარის განცხადებით არჩევნები ჩაიშალა, ცენტრალური საარჩევნო კომისიის დასკვნით კი არჩევნების ბათილად ცნობა გამოიცილებულია და შემოსული საჩივრების განხილვის შემდეგ შესაძლებელია, რამოდენიმე ოლქში წინასწარ დამატებითი წესის მიცემა.

ზოგიერთი ინფორმაციით არეულობები გამოიწვია მხედრიონის შეიარაღებულმა წევრებმა, თუმცა მხედრიონმა განცხადებით ოპერატიულად უარყო ეს ბრალდება. სამართალდამცავი ორგანოების განმარტება არ ჩანს. მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენი საზოგადოების ამგვარი არეულობებით გაკვირვება ძალზე ძნელია, მაინც უნდა ითქვას, რომ რუსთაველის ინციდენტი საგანგაშო ფაქტია, რადგან კიდევ ერთხელ დაგვინახო, რომ არათუ დემოკრატიული და თავისუფალი საზოგადოებისაგან, არამედ ცხოვრების ელემენტარული ცივილიზებული პირობებისაგანაც კი გერ ძალზე შორს ვართ.

კატეგორიულად უნდა ითქვას ისიც, რომ აღმაშფოთებელია სამართალდამცავი ორგანოების მოქმედება, უფრო ზუსტად უმოქმედობა. რამოდენიმე საარჩევნო უბანზე დაუფიქრებელი ფაქტები, როცა პოლიციის მუშაკებმა შეიარაღებული მოძალადეების გამოჩენისას მიატოვეს პოსტები და არც კი უცდიათ ტერორისტთა ქმედების აღკვეთა.

15 ივნისს ცენტრალური საარჩევნო კომისიაში კვლავ დაგვიდასტურეს, რომ რუსთაველის არჩევნები ჩატარებულია ჩაითვალოს, მაგრამ საგარეოდ უნდა აღიქვას, რომ უბანში დაინიშნოს ხელახალი კენსიურა. როგორც შევითვალისწინებთ, საბოლოო გადაწყვეტილების მისაღებად 16 ივნისს, 15 საათზე დაინიშნულია ცენტრალური საარჩევნო კომისიის თათბირი.

საკითხების გადადება პარლამენტში

14 ივნისის პლენარული სხდომის დღის წესრიგში მთავარი ადგილი ეთმობოდა ბიუჯეტის საკითხს. პარლამენტის საბუჯეტო-საფინანსო კომისიის მიერ წარმოდგენილი პროექტი ექსტრემალურ ვითარებაში შეაწიქებულ დოკუმენტს უფრო ზავდა, ვიდრე რეალური ეკონომიკური სურათის ამსახველ განგარიშებს. საგანგაშო ის ფაქტი, რომ პარლამენტში სახელმწიფო ბიუჯეტის განხილვას არც პრემიერ-მინისტრი, არც ვიცეპრემიერი და არც შესაბამისი სამინისტროების ხელმძღვანელები არ ესწრებოდნენ. მიუხედავად იმისა, დებულებებში მინც მოვალედ ჩათვალეს თავი, ემსჯელათ ბიუჯეტის შესახებ. დებულების მსვლელობისას გამოიკვეთა ორი ძირითადი პოზიცია: ბიუჯეტის თანხმად, უნდა განვიხილოთ და დავტოვოთ მხოლოდ მეორე კვარტლის მიმართ მწვავე კამათი გავრცელდის დასასრულამდე ორიოდ კვირა დარჩენილი, მეორე პოზიციის მომხრეები კი მთავრად ხვდებოდნენ, რომ მინისტრთა კაბინეტის გარეშე ამ ნაჩქარევად, დაუსრულებელი დოკუმენტის დამტკიცება ვერ მოხერხდებოდა და მოითხოვდნენ საგანგებო სხდომის დანიშვნას და ცხრა თვის ბიუჯეტის განხილვას.

სხდომის მსვლელობით გათვალისწინებული შეკითხვები საბუჯეტო-საფინანსო კომისიის თავმჯდომარის, ბატონ თ. პარლამენტის მიმართ მწვავე კამათში გადაიწერა. კამათს, ჩვეულებისამებრ, ხელისუფლების კრიტიკა მოჰყვა და პარლამენტის სპიკერმა ვახტანგ გოგუაძემ მდგომარეობის განმარტებისას პარლამენტარებს საკითხის გადადება და საგანგებო სხდომაზე განხილვა შესთავაზა. დებულებაში სიმწვავე შეიტანა განცხადებამ იმის თაობაზე, რომ საგადასახადი შემოსავლიდან, რომელიც 410 ათასი დოლარის ტოლია, ბიუჯეტის პროექტით 350 ათასი დოლარი განსაზღვრული იყო სახელმწიფოს მეთაურის, პარლამენტისა და მთავრობის სამიველინობა ხარჯების დასაფარავად. ასე იყო თუ ისე, საკითხის განხილვა შეწყდა და საგანგებო სხდომა, საგარეოდ, პარასკევისთვის, 17 ივნისისათვის დაინიშნა.

14 ივნისის სხდომაზე, აგრეთვე, განხილეს პარლამენტის მიმართ ცილისწამებისა და შეურაცხყოფის შესახებ დადგენილებების პროექტი. დებულებებში კიდევ ერთხელ აღნიშნეს სინანულით, რომ საზოგადოებას და მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებში ერთგვარი მოდელი იქცა პარლამენტის ღირსება, დებულებები კი ყოველთვის ვერ ანერგებენ სათანადო რეაქციის მიცემას. ჩვენის მხრივ შევნიშნავთ, რომ „ერთდღიან“ მიყენებული შეურაცხყოფა ითქმის არაუფროა იმისთან შედარებით, რასაც პარლამენტარები მწვავე სხდომების მსვლელობისას აკადრებენ ხოლმე ერთმანეთს.

პრესისა და პარლამენტის ურთიერთობაზე მსჯელობიდან საგანგებო აღნიშვნის ღირსია ბატონ რეზო ჭეიშვილის გამოცხადება. მან პროტესტი გამოთქვა იმის თაობაზე, რომ განახლდა გაზეთი „იბერია-სპექტრის“ გამოცემა, გაზეთისა, რომელშიც რეზო ჭეიშვილის თქმით, უზარმაზარი წვლილი შეიტანა მშობლიური ომის განაღდებაში. ორატორმა საუბრით გამოთქვა ბატონ ვახტანგ გოგუაშის მისამართით, რადგან პარლამენტის სპიკერმა წინასწარ საჩივრად გამოაცხადა „იბერია-სპექტრის“ გამოცემის განახლება. დასასრულ ბატონმა რეზო ჭეიშვილმა აღნიშნა, რომ პროტესტის ნიშნად იგი გადის საპარლამენტო უმრავლესობიდან.

პასუხად პარლამენტის სპიკერმა დაწვრილებით უამბო დებულებებს „იბერია-სპექტრის“ რედაქტორთან — იგორიძისთან შეხვედრისა და საუბრის შესახებ და დასძინა, რომ იგორიძე რეალურად აუხსებს თანამედროვე ვითარებას და გაზეთსაც ამის მიხედვით ააგებს. ამავე დროს ვახტანგ გოგუაძემ პრესის კანონი და სამართალდამცავი ორგანოებთან კონსულტაციები მოიშველია და აღნიშნა, რომ „იბერია-სპექტრის“ აღდგენა სამართლებრივად აუცილებელი იყო.

ფურცლისტყვის სამართლებრივო ასე თუ ისე ჩახედული ადამიანისათვის ძნელი მისანდერი არ უნდა ყოფილიყო, რომ სხდომის ეს მონაკვეთი, ნებისთი თუ უნებლიედ, გადაიქცა გაზეთი „იბერია-სპექტრის“ მშვენიერ რეკლამად.

სამუშაო დღის დასასრულს სხდომა კვლავ გაშვებულა. გაერთიანებული რესპუბლიკური პარტიის სახელით დებულებამ მელაშვილმა გააკეთა განცხადება, რომელშიც მკვეთრად ნეგატიურად იყო შეფასებული რუსეთის სამშვიდობო ჯარების გან-

ლაგება საქართველო-აფხაზეთის კონფლიქტის რაიონში. განცხადებაში, კერძოდ, ნათქვამი იყო, რომ სამშვიდობო ძალების დიდი ნაწილი დაკომპლექტდა გუდაუთაში განლაგებული საპარაშუტო-სადესანტო ბოლქის ჯარისკაცებით, რომელთაც უზარმაზარი როლი ითამაშეს სოხუმის დაცვაში და, საერთოდ, მთელი ომის განმავლობაში დიდ დახმარებას უწევდნენ აფხაზ სეპარატისტებს. ყოველივე ამის შემდგომ გაერთიანებული რესპუბლიკური პარტიის წევრები დაუშვებლად მიიჩნევენ სამშვიდობო ძალებისთვის ქართველ ლტოლვილთა ბედისა და უსაფრთხოების ნდობას. დაძაბულობა და რაზმის კულმინაციის მიადწია.

განმარტებისათვის სხდომაზე გამოჩნდა ბატონი ჯაბაშვილიანი, რომელმაც ჟორი და სიკრუე უწოდა აღნიშნულ პოლიტიკურ სამშვიდობო ოპერაციებში მონაწილეობის შესახებ ინფორმაციას.

მან ბრალი დასდო ოპოზიციას სამშვიდობო ოპერაციის ჩაშლის მცდელობაში და დასძინა, რომ მოალბადაკებებისა და სამშვიდობო ოპერაციის შედეგებზე მეტი პასუხისმგებლობა და თუ ვინმე აფხაზის წინააღმდეგობა, გამოვიდეს და საჩივროდ იკისროს პასუხისმგებლობა. კამათი ყვირილსა და ურთიერთშეურაცხყოფაში გადაიწერა. მდგომარეობის განსაზღვრავად პარლამენტის სპიკერმა შეწყვიტა სხდომა და ოთხშაბათს, 15 ივნისს დაინიშნა საგანგებო სხდომა აფხაზეთის საკითხების განხილვისთვის.

+++

15 ივნისს გაიმართა პარლამენტის საგანგებო სხდომა. სხდომა დაიწყო საპარლამენტო უმრავლესობის განცხადებით, რომელიც ვიცეპრემიერმა ვახტანგ რჩეულიშვილმა წაითხა. მასში, ჩამოყალიბებული აზრით, განსაკუთრებით საინტერესოა შემდეგი:

„მხოლოდდამხოლოდ მშვიდობიანი გზა გამოსავალია რუსეთის დახმარება და რუსეთის გამოყენება ეს ერთადერთი სწორი გზაა“. ამ აზრს, როგორც ჩანს, ოპოზიციის პარლამენტართა საკმაოდ მნიშვნელოვანი ნაწილი, ყოველ შემთხვევაში, უმრავლესობის განცხადებას ხელი მოაწერა 70-ზე მეტმა დეპუტატმა.

ესაიმაზე სიტყვით გამოვიდა სახელმწიფოს მეთაური მან განაცხადა: „თუ სამშვიდობო ოპერაცია ჩატარდება, ის ჩატარდება შეთანხმების საფუძველზე“.

„სამშვიდობო ოპერაციაზე უარის თქმა, ბლოკირება, იქნება დანაშაული მომავლის და დღევანდელის წინაშე“.

„ამ ოპერაციაზე დამოკიდებულია საქართველოს ბედი. ეს ოპერაცია გადაწყვეტს როგორ ითამაშებს რუსეთისა და საქართველოს ურთიერთობები“.

დღის განმავლობაში რუსეთის პრეზიდენტს — ბორის ელცინს, იმ პარისკაცთა დედებს, რომლებიც სამშვიდობო ოპერაციაში დებულობენ მონაწილეობას და რომელნიც შევარდანის თქმით, დაეხმარებან საქართველოს სახელმწიფოებრიობის გადარჩენაში.

რა თქმა უნდა, შევარდანის პოზიციას მოწინააღმდეგეები გამოუჩნდნენ.

ნოდარ ნათაძის შეფასებით ეკლექტიკური პოლიტიკის კურსი დამლუბებულია: „პრაქტიკულად ჩვენ იმის მოწმენი

ვართ, რომ უკლებლივ უნდა წახვიდნენ მელოც გადადგმულია აფხაზეთის საკითხში, დამლუბებულია“ — განაცხადა მან და დასძინა, რომ საქართველოში უნდა დამთავრდეს ერთობრივად მშვიდობა და გაუქმდეს სახელმწიფოს მეთაურის პოსტი. „ჩვენ არ უნდა გამოვწვდეთ იმ სახელმწიფოდ, რომელიც აჭერბიკანისაგან განსხვავებით, ფეჩქვემ ვეგებიტ მოწინააღმდეგეს“.

სახელმწიფო კურსის მძაფრი კრიტიკით გამოვიდა თამარ ჩხეიძე, რომელმაც ჯაბა იოსელიანზე თქვა, რომ მას ბირდაირა და გადადგმულია საკუთრებად მართია საქართველო.

დავით ბერძენიშვილმა უმრავლესობის წარმომადგენლებს „მსუყვე წითელი წარსული“ გაახსენა.

ფრაქცია რესპუბლიკელების სახელით დებულებამ ირაკლი მელაშვილმა კვლავ წაითხა წინა დღის განცხადება და მოიყვანა მარშალ შაოშნიკოვის სიტყვები, რომელშიც CH-ის ჯარების ყოფილი მთავარსარდალი აცხადებს, რომ მისთვის (შაოშნიკოვისთვის) გაუგებარია, რატომ ცნობს ელცინი საქართველოს ტერიტორიულ მთლიანობას, როცა აფხაზეთის ენმარება იარაღით. ი. მელაშვილმა შევარდანის უთხრა:

„მე ვერ დავინახე თქვენი რუსეთთან მოგვარებული ურთიერთობა“.

სიტყვებით გამოვიდნენ ნეტან კირთაძე, ჯანსუღ ჩარკვანი, რომან მიმინიშვილი, ვალერი კვარაცხელია და უმრავლესობის სხვა წარმომადგენლები, რომლებიც ძირითადად იცავდნენ ხელმოწერილ დოკუმენტებს და ამართლებდნენ სამშვიდობო ოპერაციის დაწყებას.

სიტყვით გამოვიდა ტარაღიანილი-სტი აკაკი ასათიანიც, მისი გამოსვლა ნიშნავდა იმ თვალსაზრისით, რომ მან სამშვიდობო პროცესის ჩაშლა დიდად საპასუხისმგებლო ნაბიჯად მიიჩნია, მაგრამ, ამავე დროს, უარყოფითად შეაფასა მიმდინარე პროცესები და დასძინა, რომ თუ იქ (აფხაზეთში) ვინმე უნდა ჩავიდეს, ესენი ჯერ ჩვენი დაძაბუბი უნდა იყვნენ.

სიტყვა ზუგდიდში წასასვლელად გაშვებულმა ჯაბა იოსელიანმა ითხოვა. მან თქვა, რომ ჯერჯერობით გალის რაიონში არც ერთი ჯარისკაცი არ არის შესული, პროცესის დაწყება კი დიდი გამარჯვებაა და ოპოზიციის მისამართით დასვა შეკითხვა: ხვდას რას გვთავაზობთ?

„მე ჩვენ ბეთოველის და მოცარტის მუსიკით ვერ შევალთ. იქნება პროვოკაციები, ვიღაცას ესვრიან, მოკლავენ... მაგრამ მაინც უნდა შევიდეთ“, — თქვა მან.

კამათი, რა თქმა უნდა, გასცდა განსახილველი საკითხის ფარგლებს. მაგალითად, დღეისა შაქარაშვილმა განმარტება სთხოვა იოსელიანს: „ყოფი თუ არა გამსახურდია კანონიერი“, რაზეც ჯაბა იოსელიანმა უპასუხა, რომ გამსახურდია ჩემთვის არ იყო კანონიერი და ამიტომაც გავადგეო. პარლამენტარები შესვენებისთვის ემზადებოდნენ, როდესაც ტრიბუნაზე თენგივ კიტოვანი ავიდა. მან კიდევ ერთხელ წამოწია თბილისის ომის საკითხი და ყველასათვის მოულოდნელად განაცხადა:

„ერთხელ და სამუდამოდ უნდა გავრკვეს ვინ დაინარა თბილისი?“

პარლამენტარები ამ დროისათვის ფოიესკენ მიემართებოდნენ და ამ განცხადებამ მათი ყურადღება ვერ მიიყვრო.

16 საათამდე შესვენება გამოცხადდა.

ირინა სანაბაძე

იყიდით...

იყიდით?!

პირველი გვერდიდან

— ეროვნულ-დემოკრატიულმა პარტიამ პარლამენტის შემადგენელი ორგანოს და ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ მებრძოლი საპარლამენტო კომისიის შექმნის იდეა და დადგენილების პროექტი. რა სტადიაშია ამჟამად იგი? — საპარლამენტო კომისიის შექმნა პარლამენტში გადამწყვეტი აქვს. ამჟამად საინიციატივო ჯგუფი ამუშავებს დებულების პროექტს. ჩვენი პარტია და ინტერესებულია შექმნილი პრობლემების დროული მოგვარებით. ვცდილობთ, წავიდეთ კომპრომისზე, მაგრამ, რა თქმა უნდა, არა პრინციპული დამოკიდებულების ხარჯზე. ვითვალისწინებთ ოპონენტთა აზრს და რამდენადაც ეს შესაძლებელია, ვცდილობთ კომპრომისული ვარიანტების გამოძიებას.

— შეგიძლიათ თუ არა თქვათ, რომ თქვენი ქმედების მიზანია, ჩართოთ სამთავრობო სტრუქტურები ორგანიზებულ დანაშაულებასთან წინააღმდეგ ბრძოლაში და დაუპირისპირდეთ მათი ოპერატიული კლანებს.

— კომისიის მუშაობის მიზანი იქნება ხელისუფლების სტრუქტურების კავშირების დადგენა ორგანიზებულ დანაშაულებასთან. მოკლედ, ამ დანაშაულის მფარვეთაა. მაგრამ იმდენად, რამდენადაც ჩვენს კანონმდებლობაში ეს სიტყვა არ ფიგურირებს, მივმართავთ გრძელ განსჯის საკითხებს.

შევეთრად უნდა განისაზღვროს პარლამენტის წევრების და აღმასრულებელი ხელისუფლების წარმომადგენლების უფლება-მოვალეობანი. მოვალეობებზე მინდა ყურადღების გამახვილება. სამწუხაროდ, ჩვენ მხოლოდ უფლებებს ვიცნობთ, აკრძალვებზე კი ცოტა რამაა ცნობილი.

— კონკრეტულად რა აკრძალვებს გულისხმობთ და რა სახის დარღვევებზე ვაქვთ საუბარი?

— დღეს საქართველოში მოქმედებს ანტიმონოპოლიზტური კანონმდებლობა. საბაზრო ეკონომიკის პირობებში აღმასრულებელი ხელისუფლების წარმომადგენლებს ეკრძალებათ ყოველგვარი კომერციული საქმიანობა. სამწუხაროდ, ეს აკრძალვა პარლამენტის წევრებზე არ მოქმედებს. მხოლოდ კომერციულ საქმიანობაზე არაა შეზღუდვა. ახალი საბაზრო ურთიერთობების პირობებში ბევრი სახელმწიფო არსებულ სახელ პირების შემთხვევით ახერხებს მკერდობას და სხვა ეკონომიკური ურთიერთობის პროცესებში ჩარევას. ამ ფაქტებზე კონკრეტული დღეს, ფაქტობრივად, ვერ ხერხდება.

— თქვენი საუბრიდან გამომდინარე, სახელმწიფო მთელე ტელფასით უნდა ცხოვრობდეს, რაც დღევანდელ პირობებში გამორიცხულია. იმ მექანიზმის აღკვეთა, რომელსაც თქვენ გაუსვით ხაზი, საბაზრო წყაროს გარეშე ტოვებს მთავრობის მოხელეებს...

— ხელისუფლება რეალურად უნდა გახდეს საბოლოო ორგანიზაცია ანუ ბიუჯეტის კეთილი ინების და პირველ რიგში მატერიალურ უზრუნველყოფის ხელისუფლების წარმომადგენლები.

ჩვენში ხშირად გაიკეთებთ: ხელისუფლების წარმომადგენლებს ისეთივე ხელფასი, როგორიც ხალხს! — ეს არის პოპულიზტური ლოზუნგი და პრობლემის გადაწყვეტის პოპულიზტური ფორმა. ბიუჯეტი, ფაქტობრივად, თავისუფლება ხელისუფლების შენახვისგან და სახელმწიფო მოხელეებს ფარდობითად ინახავს ხალხს. ყოველივე ეს ხდება ანტიმონოპოლიზტური სისტემის დარღვევის ხარჯზე, ხალხის ხარჯზე, კუპონის გაუფასურებისა და

ეკონომიკური ღვარადიანის ხარჯზე.

— რა ძალებზე დაყრდნობით ებმებით ამ მეტად საშიშ ბრძოლაში?

— მიჭირს იმის თქმა, ფიზიკურად რა ძალას უნდა დაყრდნობო ჩვენი მუშაობა. არსებობს შინაგან საქმეთა სამინისტრო და უშიშროების სამსახური, რომლებიც უნდა ასრულებდნენ ზემოთ ჩამოთვლილ ფუნქციებს. განსაკუთრებით სამშიშროებასა და საინფორმაციო ტელეფონის ზარები, რომლებზეც

მეცა იმუნიტეტი და დასჯება, როგორც სისხლის სამართლის დამნაშავე.

— კომისია მხოლოდ მასალების შესწავლით იქნება დაკავებული თუ იმის უფლებამოსილება ექნება, რომ დამნაშავე ცნოს პიროვნება და საქმე შესაბამის ორგანოებს გადასცეს?

— დებულების ახალ ვარიანტში, შეთანხმების საფუძველზე, შეიძლება იმას, რომ კომისიას უფლება მიეცეს საჭიროების შემთხვევაში დაიწყოდეს

ბევრს ლაპარაკობენ ამ ზარების შემდეგ დაატეხეს დანაშაულებას წაწილი ისევე ქანში აღმოჩნდება ხოლმე.

ერთმა ოპერატორმა მუშაკმა განაცხადა, რომ ორმოცდაათი დამნაშავე შეიძლება ოცი გვეყვით, მაგრამ ოცდაათი ზომი რჩება და ორმოცდაათი ბოგის ზომი სჯობია! სჯობია, მაგრამ იმასაც დავეყვით, რა კატეგორიის ოცი დამნაშავე რჩება გარეთ. უნდა ვიფარდეთ, რომ ეს არის ხალხი, რომელიც ან ახლო ნათესავი კავშირში, ან დანაშაულებრივ კავშირშია ხელისუფლების მაღალი ეშელონების წარმომადგენლებთან. საქმის გამოძიება აქამდე არ მიდის. საპარლამენტო კომისიის მთავარი მიზანია სწორედ ეს უნდა იყოს — დანაშაულებრივი კავშირების დადგენა საჭირო.

ფიზიკური ძალა შეიძლება მოიძებნოს, მაგრამ ვინ იქნება კომისიის წევრი? სავარაუდოდ, რომ ისევე ხელისუფლების წარმომადგენლები. რა მექანიზმით გაიძიებთ კომისიის შედგენისას დამნაშავე და უდანაშაულო?

— ამითვე ვე განვმარტავ, რომ მთავრობის წევრებს კენჭისყრით მონაწილეობის უფლება არა აქვთ, ისევე, როგორც პარლამენტის ომ წევრებს, რომლებიც ითავსებენ თანამდებობას. არსებობს კიდევ ერთი შეზღუდვა: პარლამენტარი არ უნდა მონაწილეობდეს რაიმე კომერციულ საქმიანობაში.

თუ კომისიის რომელიმე წევრი დაკავშირებული აღმოჩნდება მათთან, კლანურ სტრუქტურასთან, ან შემდგომ დაუკავშირდება მას, საქმე გადაეცემა პროკურატურას, პარლამენტისგან ჩამოერთ-

ბლად დანიშნოს ექსპერტიზა, დაკითხოს შეხედულებები მისი მოწოდებით, რომლებიც კავშირში იქნება კომისიის მიერ განხილულ ფაქტებთან, გააკეთოს შესაბამისი დასკვნები და როდესაც უდანაშაულობის პრეზუმფციას აღარ იქნება საუბარი, რეკომენდაციის სახით დააყენოს საკითხი ამა თუ იმ პირის თანამდებობიდან გათავისუფლების ან პასუხისგებაში მიცემის შესახებ.

— ისეთ შთაბეჭდილება რჩება, თითქმის ყალიბდება ახალი სამართალდამცავი სტრუქტურა...

— ეს გახლავთ ჩვეულებრივი საპარლამენტო კომისია, რომელსაც დებულებაზე მუშაობისას ძალზე შეუზღუდვე უფლებები დასაძალი არ არის, რომ ჩვენი პარლამენტი შედარებით შეზღუდული უფლებებით სარგებლობს, ვიდრე სხვა ქვეყნების პარლამენტები. ამიტომაც ჩვენ ვერ გადმოვიდეთ ის მოდელი, რომლითაც სხვა ქვეყნის პარლამენტებში ანალოგიური კომისიები მუშაობენ.

თუ პარლამენტის სხდომაზე დადგენილების განხილვისას კიდევ უფრო შეზღუდვა კომისიის წევრთა უფლებები, მაშინ ეს იქნება კომისია კომისიასთვის. ანუ თეორიულ პრინციპებზე შექმნილი სტრუქტურა. მე პირადად ასეთი კომისიის არც თანამდებობის და არც წევრობის სურვილი არ მექნება.

— ერთხელ უკვე აღვნიშნე და კიდევ ერთხელ მინდა ხაზი გავუსვა, რომ კორუფციასთან და ორგანიზებულ დანაშაულებასთან ბრძოლა მეტად სარისკო და, შეიძლება ითქვას, საშიში საქმეა.

არის თუ არა ხელისუფლება მზად, უზრუნველყოს კომისიის წევრების უსაფრთხოება?

— შეიძლება დადგეთ კომისიის წევრების უსაფრთხოების საკითხი. მოქალაქეთა კავშირის მხარე ამბობს, რომ ჩვენ ისეთი ვაჟაკები ვართ, დაცვა არ გვჭირდება. ამაზე ჩვენ ვერ შევთანხმდით. თუ კომისიაში ვინმე სერიოზულად აპირებს მუშაობას და განსახლებულია აქვს ორგანიზებული დანაშაულისა და კორუფციის წინააღმდეგ ბრძოლა, მსგავსი განცხადებები მისი მხრიდან არასერიოზულად მიიჩნევა.

— ხომ არ გამოგვჩნია ისეთი საკითხი, რაზეც არ გვისაუბრია და გინდათ აღნიშნოთ?

— შეიძლება ეს დადგენილების საკანონო საკითხი არ გახლავთ, მაგრამ აღსანიშნავია, რომ გათვალისწინებულია საშემოსავლო დეკლარაციების შემოღება თანამდებობის პირებისთვის.

ეს იქნება ხელისუფლების წევრის განცხადებით რომელიმე სახელმწიფო მოხელე მოთხოვს შემოსავლის რაოდენობას იმ დღიდან, რა ჯილდანი იგი ხელისუფლების წევრი გახდა. უნდა დადგინდეს შემოსავლის წყაროს კანონიერება და დაწესდეს შემოსავლის სისტემატური კონტროლი.

ჩვენთან დღეს არ არის ამის კულტურა, მაგრამ უნდა დაემატოს. ნებისმიერი მჭიდროდ დაკავშირებული შენაძენი სახელმწიფო მოხელის მიერ უნდა განხილდეს დეკლარაციის სახით და დასახულ მატერიალური წყარო. შემოწმდეს, რამდენად შეესაბამება შენაძენის ღირებულება შემოსავლის დენობას. ანალოგიური კონტროლის დაწესება საჭირო დიდი ფასეულობის საჩუქრების მიღება-გაცემაზე.

— რამდენიმე დღის წინ სახელმწიფოს მეთაურმა თავის მიმართვაში პარლამენტარებს მოუწოდა კორუფციისა და ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლისაკენ. როგორ აფასებთ ბატონ ელუარდ შევარდნაძის ამ ნაბიჯს?

— სახელმწიფოს მეთაურთან საუბარი არ მქონია. ის პარლამენტის სხდომებს არ ესწრება. როგორც ჩანს, პარლამენტარებთან ურთიერთობის ახალი გზა მონახა — მიმართვებს ვეგულისხმობ. ბატონი ელუარდი არ შეიძლება წინააღმდეგი იყოს ჩვენი წარწევების, მაგრამ შემთხვევითი ზოგიერთი მისი მომხრის პოზიცია, რომლებიც მიიჩნევენ, რომ კომისიის შექმნის მცდელობა არის სახელმწიფოს მეთაურის წინააღმდეგ მიმართული აქცია. ისინი უნებურად უხერხულ მდომარეობას უქმნიან სახელმწიფოს მეთაურს და, მე გვინდა, მისი მიმართვა სწორედ ასეთ მომხრეებს ეხებოდეს, ანუ მათ, ვინც დამფრთხალია და პოლიტიკა, რომ კომისიის შექმნაში ბოშობა ჩადებულა. ეს ბოშობა ემუქრება დამნაშავეებს და არა სახელმწიფო მოხელეებს მთლიანად. შეიძლება მათი შემოერთების მიზეზი ისიც იყოს, რომ კომისიის მიერ შემდგომში გამოვლენილი კორუფციის ფაქტები სახელმწიფოს მეთაურის საკლარო პოლიტიკის სისუსტეს გაუსვამს ხაზს.

არ შემიძლია საყვედური არ ვთქვა მოქალაქეთა კავშირის წევრების მიმართ. როდესაც ასეთი საჭირო საქმე კეთდება, არ უნდა იყოს საუბარი ინიციატორის ვინაობაზე.

ისინი კი ისეთი წარმატებით „მუშაობენ“, ახლო მომავალში შეიძლება აღმოჩნდეს, რომ ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია მოქალაქეთა კავშირის ინიციატორია შექმნილი.

ესაუბრა

დავით ნინიკაშვილი

პოლიტიკა

პირველი გვერდიდან

ჩვენებშიც და პარლამენტში თავისი წარმომადგენლებიც გაიყვანა. ამ ორგანიზაციის პოლიტიკური პლატფორმა და პოზიცია ცვალებადია, ყოველ შემთხვევაში, უნდა გავიხსენოთ ამ ორგანიზაციისა და ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის პატარა აღიარების, რომელიც თსიგუას პრემიერ-მინისტრად დამტკიცების დროს გამოხატავდა (ფაქტობრივად, სწორედ ქართველთა პოზიციის გამო ჩავარდა პრემიერი სიგუა პირველ არჩევნებზე). მაშინ ქართველთა ლიდერმა თედო პაატაშვილმა ედა, თან ალიანსზე ისიც განაცხადა, რომ „ეს გასაკვირი არ უნდა იქნოს“. შემდეგ ქართველ კოალიციაში შევიდა, შემდეგ ამ კოალიციასთან ჩამოყალიბებულ საპარლამენტო ცენტრში. დღეს თედო პაატაშვილი ამბობს:

„კოალიციასთან და ცენტრთან თანამშრომლობის მომენტი შენარჩუნებული იქნება, ახალი პარტია ამ კოალიციასთან აუცილებლად ითანამშრომლებს. ვითარებაში რომლებს მათთანაც, ვისთვისაც ქვეყნის ინტერესები ინ-

ქალთა გადარჩევა ბრძოლაში

რო პირადულ ინტერესებზე მაღლა დგას, საბუნებრივად, ყველა ორგანიზაცია ამ მოთხოვნას ვერ აკმაყოფილებს. მათი დასახელებისგან ახლა თავს შევიკავებ. საქართველოს სახალხო ფრონტი 1989 წელს შეიქმნა. ის გამსახურდიას უზენაეს საბჭოში იყო წარმოდგენილი. 11 ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნებში ფრონტმა ხმების საკმაო რაოდენობა მიიღო და თავისი წევრებიც გაიყვანა პარლამენტში. ჩვენი უკანასკნელი სოციოლოგიური გამოკვლევების მიხედვით სახალხო ფრონტი არის ის ორგანიზაცია, რომელიც მოქალაქეთა კავშირისა და ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის შემდეგ საზოგადოების მეტ-ნაკლები მხარდაჭერით სარგებლობს.

რესპუბლიკური პარტია პარლამენტში მისვლისთანავე კანონმდებლობით მოღვაწეობდა იყო დაკავებული. უნდა აღინიშნოს, რომ პარლამენტში წარმოდგენილი კანონპროექტების დიდი ნაწილი სწორედ რეს-

პუბლიკელთა რედაქციითაა შექმნილი. პირველი ორი ორგანიზაციისგან განსხვავებით, რესპუბლიკელებმა ფრაქციის შექმნისათვის აუცილებელი მინიმუმი შეაგროვეს პარლამენტში და საპარლამენტო ფრაქციად ჩამოყალიბდნენ. რესპუბლიკელები თავდაპირველად ცენტრისტულ პოზიციაზე იდგნენ, მაგრამ მიზეზთა გამო, შემდეგ ოპოზიციის ბანაკში გადაინაცვლეს.

13 ივნისს, სახალხო ფრონტის შენობაში, გაერთიანებული რესპუბლიკური პარტიის პრეზიდენტი ნაიკიოსხა ახალი პარტიის პოლიტიკური დეკლარაცია, რომელშიც რამდენიმე მეტად საყურადღებო და საინტერესო მუხლია ჩადებული:

— „აღდგეს ქართველი ერის ერთიანი ეროვნული ცნობიერება და გამოვლიანდეს დაქსაქსულ-გათიშული ეროვნული სხეული“.

— „რეალური და არა მოჩვენებითი პარლამენტარიზმი იქცეს ქვეყნის დემოკრატიული განვითარების უპირველეს გარანტიად“.

— „გაერთიანებული რესპუბლიკური პარტია უახლოეს ხანში წარუდგენს პარლამენტსა და საზოგადოებას ყველა ამ პრობლემის გადაჭრის კონკრეტულ პროგრამას“.

დეკლარაციიდან ისიც ჩანს, რომ გაერთიანებული რესპუბლიკური პარტია პარლამენტში იმოქმედებს ერთ ფრაქციად.

— რა არის ამ გაერთიანების არსი? — ვეკითხებით რესპუბლიკური პარტიის ერთ-ერთ ლიდერს, ბატონ ზურაბ შენგელიას:

— „ოპოზიციის პოლიტიკური კულტურის სიმნიფის პირველი ნიშანი არის ის, რომ ოპოზიციას არასოდეს გამოუყენებია მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობა. ამის ნათელი დასტურია თუნდაც აფხაზეთიდან ლტოლვილთა ყრილობა, რომლის მონაწილენი, მიუხედავად უკიდურესი გაჭირვებისა, არ გამოყენებულა ქუჩაში და არ დაიწყეს შიმშილობა, არ გამართეს დემონსტრაციები. მეორე ნიშანი ჩვენი პოლიტიკური კულტურის სიმნიფისა არის ის, რომ ჩვენში

ნელ-ნელა იდგენება ბელადის, ლიდერის ინსტიტუტი. ამის ნათელი დასტურია ისიც, რომ ნოდარ ნათაძემ უარი განაცხადა მის მიერ შექმნილი „გა-მოზრდილ“ სახალხო ფრონტზე და ქვეყნის ინტერესებიდან გამომდინარე გადადგა ეს ნაბიჯი.

ახალი ორგანიზაციის ჩამოყალიბება ოპოზიციის მაღალ პოლიტიკურ კულტურაზე მიუთითებს. ეს გაერთიანება არის მძლავრი იმპულსი ჩვენი პოლიტიკური აზროვნების დონის ასამაღლებლად. ჩვენ დიდი იმედს გვაქვს, რომ მაღელ შოვა დრო, როცა ოპოზიცია მართვის სადავეებს აიღებს ხელში.

ჩვენი გაერთიანება ფორმალური როლია — ბევრნი ვიქნებით და კარგია, ამით მოვიგებთ. გაერთიანებულ პარტიაში შევიდნენ ის ორგანიზაციები, რომლებიც ამას იმსახურებენ“.

ირაკლი ტაბლიაშვილი

საქართველოს სახელმწიფოს მეთაურის აპარატის ანალიზისა და პროგნოზირების განყოფილება

პოსტსაბჭოთა ეკონომიკური სივრცე: სავაჭრო კავშირების ტრანსფორმაცია

სსრკ-ს დაშლის შემდეგ ახლადწარმოქმნილი სახელმწიფოების ურთიერთობები ვაჭრობის ხედვაში მატერიალური დოვლათის ფონდირებული განაწილების პრინციპის ნაცვალად ეფუძნება. ნობის მოთხოვნებს ექვემდებარება. იცვლება ამ ქვეყნების სამეურნეო კავშირები, ვაჭრობის მოცულობა, სტრუქტურა და გეოგრაფია.

სსრკ-ში შემავალ რესურსებში, როგორც ცნობილია, ჩამოყალიბდა სამეურნეო კავშირების მაღალი დონე. ამ კავშირების ხასი ამ გამოდგინარეობდა როგორც ოპერატიული წარმადობებიდან, რომლებიც ინიციატიული იყო ბუნებრივი რესურსების, აგრეთვე, ისტორიული ტრადიციების, ისე გეგმური ცენტრალიზებული წარმადობების მიხედვით. ამ კავშირების დაშლის შემდეგ, სხვადასხვა მიზეზების გამო, უსისტემოდ დაიშალა მძიმე ბუნებრივ-ადმინისტრაციული სისტემაზე დამყარებული სამეურნეო კავშირები. ამ პროცესის კომპლექსურება არ მოხერხდა საბჭოთა ბოროტობათა კავშირების დამყარებით, რაც ყოფილი საბჭოთა რესურსების წარმოების დაცემის ერთ-ერთ სერიოზულ ფაქტორად იქცა. ამ განსაზღვრულ ფაქტორად, აგრეთვე, საკონფლიქტის საშიშროებასთან დაკავშირებით, რომელიც დამახასიათებელი იყო ყოფილი მოკავშირე რესურსებისთვის.

1. სახელმწიფო მეთაური რესურსების ეკონომიკაში ექსპორტისა და იმპორტის შედარებით დიდი წილი, რაც განპირობებული იყო დიდი სახელმწიფოების მიერ საქონლის ფართო ასორტიმენტის წარმოებით. ცნობილია, რომ კავშირების სიმჭიდროვე წინასწარ განსაზღვრავს ქვეყნების ეკონომიკათა დამოკიდებულების ხარისხს საგარეო ვაჭრობაზე. ამის გამო რესურსების კავშირების სავაჭრო კავშირების რღვევის დამატებითი ზემოქმედება რესურსების სიდიდის უკუპროპორციულია.

2. სავაჭრო ბალანსის უარყოფითი საღი (მსოფლიო ფასებში) ყველა რესურსებისათვის. გარდა რუსეთისა და თურქმენეთისა, რომლებსაც საკმაოდ დიდი საბოლოო-ენერგეტიკული რესურსები გააჩნიათ.

ყოფილი კავშირები რესურსებისათვის უმრავლესობისათვის მსოფლიო ბაზრის ფასები ნაკლებ ხელსაყრელია, ვიდრე შიდა ფასები, რაც დაკავშირებულია საქონლის სტრუქტურასთან. მსოფლიო და კვების მრეწველობის პროდუქტთა მსოფლიო ბაზარზე შედარებით იაფია, ვიდრე მოსკოვშია სივრცეში. ამავე დროს ნავთობპროდუქტები, გაზი, ლითონი, მოწყობილობის ბევრი სახეობა შედარებით ძვირია. მსოფლიო ფასებზე გადასვლის პროცესში უმძიმეს მდგომარეობაში ჩააგდო ყოფილი მოკავშირე რესურსები, რომლებიც შედარებით დაბალ ფასებში რუსეთიდან ვეღარ იღებენ ენერგორესურსებსა და ნედლეულს, ამავე დროს იძულებულნი არიან სურსათი და მსუბუქი მრეწველობის პროდუქტთა გაყიდვას იაფად. ამის გამო წარმოიშვა სერიოზული საგადასახდელი-სავაჭრო დისბალანსი ყველა ყოფილი მოკავშირე რესურსებისა და რუსეთის შორის განსაკუთრებით

ერთულ მდგომარეობაში აღმოჩნდნენ შუაზღვის სახელმწიფოები. მრავალი ათწლეულის მანძილზე მათი განვითარება აგრარულ-სანეღლელო მიმართულებისა იყო. სანაცვლოდ ისინი იღებდნენ დოტაციებს და სუბვენციებს სსრკ-ს დაშლამ გამოიწვია მათთვის დოტაციების შეწყვეტა. ეს კი, თავის მხრივ, უახლოეს პერიოდში და, ალბათ, ხანგრძლივადან ბერსექტივად მოასწავებს ამ ქვეყნებში მოსახლეობის სამომხმარებლო დონის მნიშვნელოვან შემცირებას. როგორც ჩანს, შემცირდება სამრეწველო წარმოების მასშტაბებიც (გარდა მომპოვებელი დარგებისა, პირველადი გადამამუშავების და სახალხო მომხმარებლის საქონლისა).

ასეთ მდგომარეობაში რომელიმე მხარისთვის ექსპორტის გადიდების ან იმპორტის შემცირების შეუძლებლობის საპირისპირო გახდება შემდეგი გადამწყვეტილებებიდან ერთ-ერთის (ან მათი შენაშენის) გამოყენება:

— მიმდინარე დეფიციტის ანაზღაურება მყარ ვალუტაში;

— მიმდინარე სავაჭრო დეფიციტის გაფორმება სახელმწიფო კრედიტად (ვალუტის, საპროცენტო განკვეთის და სხვა საკითხების შესახებ გადაწყვეტილების ერთდროული მიღებით);

— სავაჭრო დეფიციტის ანაზღაურება არასასაქონლო საფუძველზე (მგალობად, კონტრაგენტის ტვირთების ტრანზიტზე შეღავათიანი ტარიფების შემოღება);

— დეფიციტის ანაზღაურება საწარმოთა აქციებით და სხვა ფასიანი ქაღალდებით.

3. რესურსებისათვის სავაჭრო კავშირების ორიენტაციულობა ყოფილი სსრკ-ს შიდა ბაზარზე და შედარებით პატარა ექსპორტი სხვა ქვეყნებში. სავაჭრო კავშირების დაბალი დონე გარე სამყაროსთან განპირობებული იყო როგორც საბჭოთა ეკონომიკის იზოლაციონიზმისა და პროტექციონიზმის მაღალი დონით, და უმთავრესად, პროდუქტის უმრავლესობის კონკრეტულწარმოებით.

თანამედროვე პირობებში ყველა რესურსიდან წინა პლანზე აყენებს საკუთარ ინტერესებს. კერძოდ, თავისი სამეურნეო კომპლექსების ჩამოყალიბებისას CHG-ს წევრები ცდილობენ ამაღლონ ნედლეულის გადამამუშავების ხარისხი, დაიწყოთ გარეუბანზე შემოტანის პროდუქტის წარმოება. გარდა ამისა, წარმოების ჩამორჩენილი ტექნოლოგია, საქონლის დაბალი ხარისხი უზიგებს CHG-ს წევრ სახელმწიფოებს, გამოიყენონ თანამგობრობის ქვეყანათა იმპორტის მსოფლიო გან

ვითარებული ქვეყნების იმპორტით შეცვლის ნებისმიერი შესაძლებლობა.

ბაზარზე გადასვლის პირობებში ვაჭრობის მოცულობის, სტრუქტურის და გეოგრაფიის ცვლილების მთავარ ფაქტორად გვევლინება ცვლილებები მოთხოვნასა და მიწოდებაში. მათზე, თავის მხრივ, გავლენას ახდენს ფასების ლიბერალიზაცია, მოთხოვნის გადიდება საქონლისა და მომსახურების უფრო მრავალფეროვან ასორტიმენტზე, წარმოების განვითარებასა და საგარეო ვაჭრობის ლიბერალიზაციასთან დაკავშირებული საქონლის მიწოდების არსებითი გადიდება, სატრანსპორტო, საოპერაციო და მარკეტინგული დანახარჯების ცვლილებები, ვალუტის კონვერტირებადობა, ეკონომიკური განხილვით ვაჭრობისა და ინვესტიციებისათვის და სხვა ნაბიჯები მსოფლიო ეკონომიკაში ინტეგრაციისაკენ.

ყოფილი მოკავშირე რესურსებისათვის მიერ სავაჭრო ურთიერთობების გარდაქმნის არჩეული გზა, იმისდა მიხედვით, თუ როგორი სტენარით მიმდინარეობს ეს პროცესი, ან აშკარაა ამ ქვეყნებში არსებული ეკონომიკური კრიზისი, ან ხელს უწყობს მისი შეზღუდვას. გარდაშვადი პერიოდი დაკავშირებულია ალტერნატივით რთულ არჩევანთან. რადიკალური ვარიანტი, როცა ყველა ყოფილი მოკავშირე რესურსი დაამყარებს სავაჭრო კავშირებს ორმხრივი სახელმწიფოთაშორის შეთანხმებების საფუძველზე და არ შეთანხმდებოდნენ ერთმანეთს განსაკუთრებული სავაჭრო ურთიერთობების შესახებ, მოვლენათა განვითარებამ მალე უარყო. წარმოების არახელმძღვანელობა, თავისუფლად კონვერტირებად ვალუტაზე ექსპორტის სიძნელეებში, წარმოების სპეციალიზაციამ და კოოპერირებამ, ფასების ლიბერალიზაციამ, უტარიფო ვაჭრობის მასშტაბების გაზრდას იწვევდა და სხვა ფაქტორებმა რეალურად აქციეს თავისუფალი ვაჭრობის სახელმწიფოთაშორის ასოციაციის ვარიანტი. CHG-ს ქვეყნებს შორის ეკონომიკური კავშირის შექმნის შესახებ დადებული ხელშეკრულებების დებულებათა თანმიმდევრული რეალიზაციის მიმართულებით წინ გადადგმულ ნაბიჯად მოგვევლინა „შეთანხმება თავისუფალი ვაჭრობის ზონის შექმნის შესახებ“. შეთანხმება ითვალისწინებს ეკვივალენტური მოქმედების საბაზო ნაბიჯებს, გადასახადების და შესაქვრებლების და ურთიერთვაჭრობაში რაოდენობრივი შეზღუდვების თანდათანობით გაუქმებას, საქონლისა და მომსახურების თავისუფალი წინსვლის

სხვა დაბრკოლებათა აღმოფხვრას, სავაჭრო და სხვა ოპერაციების მიხედვით ურთიერთანაშორის წარმოების და გადასადგენების ეფექტიანი სისტემის შექმნას, სავაჭრო პოლიტიკის კოორდინაციას, ხელშეწყვერელ მხარეთა კანონმდებლობის ჰარმონიზაციას ან უნიფიკაციას იმ დონით, რომელიც საჭიროა თავისუფალი ვაჭრობის ზონის სათანადო და ეფექტიანი ფუნქციონირებისათვის და სხვა. ადრე ჩამოყალიბებული სამეურნეო კავშირების შენარჩუნება და განვითარება, რომელსაც უდაოდ უზრუნველყოფს შემოთაღნიშნული შეთანხმების რეალიზაცია, მოკლევადიან პერიოდში, ძირითადად, მოსალოდნელია მიმართული იქნეს მძიმე ეკონომიკური კრიზისის შეზღუდვისათვის.

ხანგრძლივადან პერსპექტივაში ყოფილი სსრკ-ს რესურსების სავაჭრო სავაჭრო კავშირების ორიენტაციის შეცვლის შედეგად რესურსებისათვის ერთობლივი ექსპორტზე შეიძლება მნიშვნელოვანდ შემცირდეს ურთიერთვაჭრობის შემცირების ხარჯზე. ამასთან, ექსპორტის საერთო მოცულობა ყოფილი საბჭოთა სივრცეიდან სხვა ქვეყნებში თანდათანობით, ნელი ტემპებით გაიზარდება. შესაბამისად გაიზარდება იმპორტის შესაძლებლობა და ბაზრის ტევადობა სხვა ქვეყნების პროდუქტისათვის.

ეს შეფასებები საკმაოდ ხანგრძლივი პერსპექტივისათვისაა სამართლიანი, თუ განვითარებისწინებით რესურსების ეკონომიკათა მოსალოდნელ სტრუქტურულ გარდაქმნას ამათთან, მსოფლიო ბაზარზე რესურსებისათვის ჯერ საჭიროა თავისი ადგილი იპოვონ და დაიცვან, რაც არც ისე ადვილია. შედარებით ადვილია მოხდეს მსოფლიო ბაზარზე ენერგომატარებლების და სანედლეულო რესურსების ექსპორტის ორიენტაცია. განსაზღვრული შესაძლებლობები ამ მიმართულებით გააჩნიათ რუსეთს, ყაზახეთსა და თურქმენეთს.

პოსტსაბჭოთა ეკონომიკური სავაჭროში სავაჭრო კავშირების ტრანსფორმაციის განვითარებისათვის აუცილებელია მხედველობაში ღიუნიონით შედგეს გარემოებანი:

— ათწლეულობით ჩამოყალიბებული საწარმოო აპარატის შეუძლია აწარმოოს და მოხმაროს პროდუქტთა, რომელიც შესაბამისა ყოფილი სსრკ-ში მოქმედ ტენდენტებს. განსაკუთრებით ეს ეხება გადამამუშავებელ მრეწველობის საუფროფერო აფერია პროდუქტთა არ იწარმოება, ხოლო საწარმოო სიმჭიდვრების მომენტალური, თუნდაც მოკლე დროში გადაწყობა თითქმის შეუძლებელია. მილიონობით დასახლებების ასეთი

პროდუქტის წარმოების შეწყვეტას მოყვარო ეკონომიკის რეკონსტრუქციამ. ამიტომ უახლოეს პერიოდში შესაძლებელია დასავლეთის ბაზარზე თავისუფალი შეღწევალობის პირობებშიც კი, რესურსებისათვის ვაჭრობის არსებითი შემცირება ვერ იქნება კომპენსირებული დანარჩენ მსოფლიოსთან ვაჭრობის ზრდით, რადგან იქ არის შესაბამისი სტანდარტის პროდუქტთა.

— საგარეო ვაჭრობის ლიბერალიზაცია, გახსნილი ეკონომიკაზე გადასვლა ფს. წარმოების საბაზრო პრინციპებთან შესაბამისი გამოიწვევს შედარებით დაბალფასიანი და ამათთან ხარისხით უკეთესი დასავლური საქონლის მძლავრ მოსვლას რუსეთში ცენტრალურ ძალებს მიმართული რომ ადგილობრივი საწარმოები ვერ შეიძლებენ სწრაფად შევუდნენ ეკონომიკურ პირობებთან და შეაქც კონკურენციასთან. ეს გამოიწვევს მასობრივ გაყიდვების და მრეწველობის განსაზღვრულ შემცირებას, რომ გატარდება პროტექციონიზმი წმინდადარეგული ფორმების კონკურენციის შეზღუდვისათვის იმ დროით, რაც დასაქვრდება საკუთარი მრეწველობის შეგუებას და კონკურენტუნარიანობის აწელებას მკაცრი პროტექციონისტული პოლიტიკის გატარება კიდევ უფრო მეტად გააძლიერებს მოწოდებლობას ამიტომ მოგერობათა ხელშეწყობის იძულებული იქნება გატარონ ზომიერი პროტექციონისტული პოლიტიკა.

— უახლოეს პერიოდში პოსტსაბჭოთა ქვეყნების საექსპორტო-საიმპორტო შესაძლებლობები შეზღუდულია თავისუფლად კონვერტირებად ვალუტის მწვავე ნაკლებობით. ეს ფაქტი თავისთავად აიძულებს ამ ქვეყნებს ივაჭრონ უბირველეს ყოვლისა ერთმანეთთან.

— საბოლოო საჭიროება გამოიწვევს მთელი საექსპორტო პროდუქტის ფასების ზრდას. ეს ნიშნავს მისი კონკურენტუნარიანობის შემცირებას საგარეო ბაზრებზე და უახლოეს პერიოდში CHG-ს წევრი სახელმწიფოების ურთიერთდამოკიდებულების გაძლიერებას.

ყოფილი მოკავშირე რესურსებისათვის შორის ვაჭრობის შემდგომი შევსების ძირითადი მიზეზი შეიძლება იყოს პოლიტიკური გადაწყვეტილებები ექსპორტისა და იმპორტის შეზღუდვის შესახებ.

პრინციპულად, უახლოეს პერსპექტივაში მოსალოდნელია საგარეო სავაჭრო კავშირების განვითარების ორი ძირითადი ვარიანტი:

1. „საბაზრო“, დამყარებული საწარმოების შორის პირდაპირ კავშირებზე. ამ ვარიანტის განვითარებას მოჰყვება სავაჭრო შეზღუდვების მოხსნა და იმ პირობების ფორმირება რომლებიც აიძულებს ვაჭრობას.

2. „რეტრო“, დამყარებული ყოფილი სსრკ-ში მოქმედ წესებზე. ამ ვარიანტის განხორციელებისას ცდილობა განპირობებული სამეურნეო კავშირების საბოლოო კანონისა და ეკონომიკის კოლექსის შიშით. ამ ვარიანტის განხორციელებას ალბათობა უწინარესად დამოკიდებული იქნება CHG-ში შემავალი ქვეყნების პოლიტიკურ ნებაზე.

რეზო საყვარელიმ,

განყოფილების გამგე

ნარიმან ტარაშვილი,

სახელმწიფო მრეწველო ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი

პრესკონფერენცია უნდა შეიცვალოს მმართველობის სისტემის შინაარსი და არა ფორმა

8 ივნისს საზოგადოებრივ ცენტრში „Publik Relation“ მოეწყო ჟურნალისტების შეხვედრა რესურსების მთავრობის ვიცეპრეზიდენტთან ბატონ თემურ ბასილთან. სულ ორი თვეა, რაც ბატონი თემური თანამდებობაზე დაინიშნა, მაგრამ როგორც თვითონ აღნიშნავს და სხვებიც აღსტურებენ, ამ ხნის განმავლობაში უკვე იტარება მუშაობის შედეგები ეკონომიკის სფეროში, სფეროში, რომელსაც ბატონი თემური კურირებს.

პრესკონფერენციაზე ვიცეპრეზიდენტმა თქვა, რომ ბოლო ორი თვის განმავლობაში ტარებული იქნა მთელი დიპლომატიური სისტემის მომზადება მიზეზებითა დადგინდება პრივატიზაციის პროცესის დაჩქარების შესახებ. მოხდა დიდი და მძლავრი ობიექტების აქციონარება აქციონერება შეინახული ბანკები და კონსტრუქცია.

შეხვედრაზე დიდი ნაწილი პრივატიზაციის პრობლემებზე საუბარს დაეთმო. კონკრეტულად — ახლანდელი მდებარეობა დადგენილებას პრივატიზაციის პროცესის დაჩქარების შესახებ. დადგინილების მიღება ბატონ თემურ ბასილას პირადი ინიციატივის და სახელმწიფოს მეთაურის ბატონი ედუარდ შევარდნაძის მხარდაჭერის შედეგია.

ვიცეპრეზიდენტმა ჟურნალისტებს განუცხადა, რომ აღნიშნული დოკუმენტზე მუშაობისას წააყენა უარმაზარ ბიუროკრატიული ბარიერები და მოუხდა უკიდურესი ზომების მიღება შედეგის მისაღწევად. ამის მიზეზად მან დაასახელა პრივატიზაციის სწრაფი განხორციელების გარდაუვალი შედეგი: მმართველობის სისტემის რეორგანიზაცია.

ვიცეპრეზიდენტის აზრით, რეფორმების განხორციელების ძირითადი ხელის

შემშლელი ფაქტორია მმართველობის არსებული სისტემა. საჭიროა მინისტრთა კაბინეტის რეორგანიზაცია და ამ აუცილებლობის წინაშე პრივატიზაციის პროგრამის სწორი შესრულება დაგეგმვების ბატონ თემურ ბასილამ ისიც აღნიშნა, რომ ახლანდელი მინისტრთა კაბინეტის მუშაობას თუ შევასებთ, სიტუაცია უმცირესდება. ყველაფერი სწორი მიმართულებით უკეთესობისკენ მიდის. „პრეზიდენტი, ბატონი ოთარ ფაცაცია დღეს რეფორმისტულ რეალისტზე დგას, ბატონი ავთანდილ მაგალაძე, რომელსაც ანტირეფორმისტის იმიჯი აქვს შექმნილი საზოგადოებაში, პრივატიზაციის დაჩქარების პროგრამის მომხრეა“.

ვიცეპრეზიდენტმა ჟურნალისტებს სთხოვა, რომ კერძო მეწარმეთათვის და ქართველი ბიზნესმენებისთვის მიეროდენით ინფორმაცია ახალი სამთავრობო

კომისიის შექმნის შესახებ, რომელიც დაეხმარება კერძო ბიზნესის წარმომადგენლებს ბიუროკრატიული წინააღმდეგობების გადალახვაში. კომისიას თვითონ ბატონი თემური ხელმძღვანელობს და თუ მსგავსი პრობლემები წააყენდება მუშაობისას, მიმართეთ ვიცეპრეზიდენტს. კომისია დაიკავს თქვენს მოთხოვნებს, თუ ისინი კანონიერი იქნება.

ვიცეპრეზიდენტმა ისაუბრა ვაჭრების დაბეჭდვისა და ხმარებაში შემოღების პერსპექტივებზე. აღნიშნა, რომ ვაჭრებს ჩვენი ფრანგი პარტნიორები უფასოდ გიბეჭდვენ და საფრანგეთში გადარიცხული თანხა, რომელიც მითქმა-მოთქმის საბაზა გახდა ლარისა და ქართული პასპორტების დასაბეჭდად იყო განკუთვნილი.

დაიბეჭდება წ.წ. მილიონი ვაჭრები. ისინი აუცილებლად იქნება შევასებული მაგრამ თანხა არ დაეჭვრება ბატონ თემურმა აღნიშნა, რომ ქართული ეკონომიკისთვის ვაჭერი შორი პერსპექტივა არ არის და სულ რამდენიმე თვეში ისინი მიმოქცევაშიც შემოვა.

ვიცეპრეზიდენტი არ ღელავდა რე-

ფორმისტულ კურსს. აცხადებს, რომ უნდა შეიცვალოს მმართველობის შინაარსი და არა ფორმა. თავს არიდებს პროგრესებს და დიდი საომარებო საუბრებს გაკეთებულ საქმეზე. მისი სურვილია ქვეყანაში ჩამოყალიბდეს მესაკუთრეთა და მფლობელობა ფენა. ფენა, რომელსაც ექნება ეკონომიკური, ძალისმიერი საფუძველი საკუთარი პრეტენზიების დასაცავად.

არ თვლის აუცილებელად, რომ აქციონერების პროცესში სახელმწიფომ ყველა მძლავრ და დიდ ობიექტზე სადავეები დაიტოვოს საკუთარ ხელში.

მომხრეა გაზზე, ენერგორესურსებზე და ბურჟუაზიების მომატებისა და თვლის, რომ ეს არის ქვეყანაში დაბალ-შემოსავლიანი მოსახლეობის დაცვის ყველაზე ეფექტური მეთოდი.

მისი მოსაზრებები საკმაოდ არაორიენტულია ჩაბნელებული. ბატონი თემური მზად არის ოპონენტებს თეორიულად დაუმტკიცოს საკუთარი მოსაზრებათა სისწორე.

დავით ნინიაშვილი

მეგობარი

მამა

შენ წახვედი,
შენ წიგნებმა ჯცხო მხარეს გაგიტაცეს,
შენი წახველა ვერ უიგრძელები
სიჭაბუკის დუღილში.
წიგნი იღო იატაკზე,
სავარძელზე,
მაგიდაზე
და მე დავრჩი,
ვით მუშავებდით,
უგნურად უღირსი.

იჯექ დიდხანს
და ლამობაც გრძელდებოდა ჯადოქრობა,
ახაურთან იზრებოდი
საეტაკი და მულოტი
და თაროდან წიგნი ისე
მოწიწვებით გადმოგვინდა,
თითქოს ფრთხილად
ქალს ცხენიდან
გაღმოსვლაში შველიდი...
1968

გაღადა

რომელშიც მთარგმნელი ფრანსუა ვიიონს
შენდობას ეგვდრება

შენ მანუხები და ამ წუხილში
უცებ გავიდა ცხელი აგვისტო,
შენზე ვფიქრობდი შენი უღირსი,
ბაკალავრო და ლექსის მაგისტრო...
მე, უმცარმა შეგებულე რონსარს,
კიდევ პიუგოს, კიდევ ლამარტინს,
მაგრამ მე შენთან მინდოდა მოსვლა...
შემინდებ, ასე რომ გაეთამამდი.

რომ ჩავერიე მონოლოგებში
და ჩემს ღამეში თვალებს ახელიდი,
რომ საბინდროდ სხვა ცა მოგეცო,
სხვა ღერუფენები, სხვა თიხები.
ო, მამატი, თუ შენს ბაღადებს
ჩამოვაცილე მე ანდამატო,
როგორც მძარცველმა და მოძალადემ...
შემინდებ, ასე რომ გაეთამამდი.

შემინდებ, შენი ლექსის ხმაურად
თუ მომეხველა ჩემი ხმაური,
თუ უღიმღამო დღესასწაულად
გაქცევი შენი დღესასწაული.
მე მსურდა მეთქვა შენი სახელით
მხოლოდ სულის და ხორცის კამათი
და არ მქონია სხვა განზრახვები...
შემინდებ, ასე რომ გაეთამამდი.
1970

ოქროს საწმისი

ოთარ. ჭილაძეს
მას შემდეგ მუდამ გვესიზმრება ოქროს საწმისი:
ყოველდღე ღებდა მათი ხომალდი
და ხომალდს მიაქვს ოქროს საწმისი.
მოტყუებულნი,
მღუმარენი,
უმოდარონი
ელგავართ და ვუმზერო, როგორ მიაქვთ ოქროს საწმისი.
აღიან გემზე იაზონი და მანის მისნი.
დაუმარცხებელ ღრუილივით ადის ხომალდზე
ვინც მიატოვა ატრეუმის მსუბუქი ჩრდილი
და ვის თვალეშშიც ბეოტიის ნაპირებს ზეირით
უახლოვდება პეგასოტრის ნელი ნაბიჯით.
ოქროს საწმისით განათებული
სიყვარული და ვერაგობა.
და ჩვენი სული გაბრუნებული
არის ღვეგნდით და ხიამაყით.
ყოველი ციხე შეგნიდან ტყდება.
ჩვენ არაფერი არ შეგვიძლია,
ჩვენ გვიღალატა მეფის ასულმა.
არვის ველზე დაიოქილა
ოქროსმურქვეველი ჩვენი ხარები.
გამარცხელა ჩვენი ქვეყანა.
გათელილია ყანა მზიანი.
გაჩენილია ტყე დაბურული.
და პონტოს ქარით დაბერილია
ათინიბიანი ხომალდის აურა.
აქროპოლიდან ნეკროპოლში გადასულია
ბევრი ამაყი, ქედმოუხრელი
და გულმსურველი მამულიშვილი.
შორდება ნაპირს დატვირთული მათი ხომალდი.
რა უნდა გვექნა?
ღმერთებს როგორ შევებრძოლებოდით?
რას დავპარალოთ — ქვეყნის სიძლიერეს?
ვის დავპარალოთ — მეფის ასულს?
ღელფილის მისანს?
ოქროს საწმისი, იქნებ სჯობდა, სულ არ გვექონოდა?
ო, მაშინ რითი ვიამაყებდით?...
1973

ლექსი ატირებულ კარის ფიცარზე

ღღეს უმცრალ ატირდა
სახლში კარის ფიცარი,
რადგან ალბათ ნელდა
ვერ გამოშრა ზამთარში
და იმისი ტირილი
არის მისასწვდრი.

თუმცა წამოაქცევს,
თუმცა ხერხით გახერხებს
და გარანდეს რანდით,
მაგრამ იმის თვალბეში
ქარით გადარეული
ირწეოდა ლანდი.

და უჩინარ ტოტებში
აივანზე გადმონრილ
ქალებით მკერდებს
შოშიები აჩენდნენ
და ნისკარტის ტკაცუნით
უდარდელად სტვენდნენ...

ღღეს გათავდა სიხშირე.
გაზაფხულის ქუჩილმა
საღებავის შიგნით

მოწყვდელი ქალაქი, აყოლილი ქალაქის ჭურვილებს და ვნებებს.

მხოლოდ ზოგჯერ ბაზარში
ხელს რომ მომთათუნებს
ატმის რბილი ხაო,
სევდიანი ქალწულის
მხერით სულში იღვიძებს,
ერთაწმინდის ცა...
1979

...
აქ, ამ ქალაქში შენი მსგავსი ცხოვრობდა აღბ
მისი სხეულით დადიოდა და აქ იყავი,
დაწაფებული წუთისოფლის მსახურსა და მარბაოს
შენ თავს იცავდი ორღესულით და ნარიყალით.

შენ აქ იყავი მისი მკერდით და ხმის ზავრდით,
მისი თითებით აბოს ნიშთან იწერდი პირჯვრებს,
აღდგომა იყო, სააღდგომო ცხვარს პტყავებო,
სულის ამოსვლის დრო იყო და, კვდებოდი ღინჯად.

ცხოვრობდი მისი განსაცდელით და ფათერაკით
და ტივტივებდა ღარეცილი მტკვარში მტყენი,
რომ დასტიროდა საქართველო მეფე ერეკლეს,
მაშინ სოლომონ ლიონიქს გეგრიდით ედევქი...

აქ შენი მსგავსის სხეულით და სულით სახლობდი,
მისი თვალებით ჩაგისედავს მღერევი მორეკში,
თვალაჭრელებულს, დაბრძანებულს შნის ბაჯაღლოთი,
რომ დაგენანა საქართველოს ხსნა უმორესი...
1983

ქართული აოფების მცირე ანთოლოგია

„არილი“ აოფების
მცირე ანთოლოგია-
სათვის განკუთვ-
ნილ გვერდს, ამაჟ-
რად გივი ბეგეშვილის
უთმოვს. ვფიქ-
რობთ, აოფების მო-
ყვარულთათვის კა-
რგი საჩუქარი იქნე-
ბა თავად გატონი
გივის მიერ შერჩეუ-
ლი ლექსები.

კირიტი გაუფანჯა
და ხეშ ცრემლით შესტირა
გაზაფხულის შიკრიკს.

უსამართლოდ მოექცნენ,
ნელდა კარად შეაბეს,
კარად დააყუდეს,
ალბათ, სადაც ის იდგა,
ახლა გამწვარებული
ჩიტი ეძებს ბუდეს.

თითქოს შეყვარებული
მასთან ამოსულიყოს
უნილაკი კიბით,
ღვას და ცრემლად იღვრება
სევდიანი ქალწულის
ჩუმი სინატიფით.

ო, რა უღმობელია
ცრემლის მოახლოება!
გამარჯვებულ აბრილს
ვერ აუნიებს ჩირაღდნად
უცოდველი სხეულის
მოცანცახე აბრის...

მაგრამ ფიცრის ტირილი
არის ახლა უაზრო,
არის უსარგებლო
და გულს ვერვის მოულობის
შეღებელი ფიცრიდან
გაღმოდვრელი წებო.

თუმცა კარის ფიცარი
ტირის, როგორც კედელში
ჩაკიდული პირმშო,
მაგრამ გულს ვერ მიწუყებს
გული მაინც ეტყობა
ხანძა გამოძირო.

მეც ამ ფიცარივით ვარ,
ახე გარანდელი ვარ
და მეც ახე მღებეს.

ესეამ ზავრდოვან დღეების ღვინოს
და ისე მათობს, როგორც კიანტი,
ეს გაუმარჯოს ადრიატიკას,
სულ რომ შრილენდს, ვით ფოლიანტი.
ეს გაუმარჯოს რომის პინიებს
და რომში ჩემზე გაცივულ ვიხას,
მთვარიან ღამეს და პულჩინელას
მოსაფერებლად გადმონრილ ვიხას;
გარიბოლიან ღირებს და სოფლის
ტრატორიაში გაკრულ ბოტინელს,
და ლათინურის კაბალისტიკას,
ჩემს გაწითლებას და ჩემს ღიღიშებს;
ჩემს უბილბას, ჩემს თავის ტკივილს
ან სხვანაირად თუ ვიტყვით — მიგრენს,
ფლორენციაში პედელს, რომელიც
გაუბედავად ფანჯრიდან მიდევნებს;
ლიფტის სარკეში შრომანის თავით
დაბოლოებულ სხეულის ღეროს,
სიცილიელი ქალების ქოლგებს —
მსოფლიოს ფერად ნახევარსხეუროს;
ფორთოხალს, წყალში ატივტივებულს
და სან-მარკოსთან მისი მკვდარი
და კიდევ მრავალს, რომ არ მინდა
ან მინახავს და არ მაგონდება...
1983

როცა უჩემოდ იქნები,
ვით მუხუშის მცველი,
ავევს ღივი, ზერდანი
რომ გადაუსვა ხელი.

ან მაგიდასთან დაჯდები
და წიგნს დაადებ ნიკაპს,
იფიქრებ: რადის ვიყავი,
თუკი საერთოდ ვიყავი...

ჩაიცვამ, გარეთ გამოვალ
აყვავებული თავშლით,
კარებთან დიდხანს დადგები,
ქოლგას წყალვით გაშლი

და გაფრინდები ნელ-ნელა,
კაბის შრიალს და ღივივებს
მალდა და მალდა აყვები
და ვარსკვლავებზე ივლი...
1986

ჩრდილში ღვანა და ატარებ
უსახური კაცის უღელს
იმ იმედით, რომ სიკვდილი
შენი ვეკლას თვალს აუხელს.

რომ სიკვდილი გიამატრონებს
და დაგაღამს თავზე ჯილას,
იმ იმედით ცრცხლობ მხოლოდ
გაქვს სიკვდილის იმედია.

ჩვენს საუკუნეში გაბნეულობა მთავარ პარტიულ-პოლიტიკურ და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში და დღესდღეობით უმთავრესი საკითხი გახდა.

ცოტა ვინმეს თუ ჰქონია მასავითი ფიზიკური, გამჭრიახი, ყოვლის განმკვეთი გონება, მაგრამ პარტიულ ცხოვრებაში ანტიუბიკურობა უნდა იქნას.

მაგრამ ლექსი რა ლექსია, თუ რომ გულს არ დაესობა.

ხალხში ზნობრივ გათვრელობას გამოთქმას: „გულში მათხარა“ და მისთანანი. გული

უტყვარი პრინციპული ადამიანისა. იგი ხიფათი, სიყვარული კი არ ადამიანს, არა უფროს შორის გადებული ხიდას. იმთავითვეა გული, რომ გული ფიქრობს, აზროვნებს, ლიტერატურაში, უტყვარი კვამარტეხის გამო, ხშირად მოწოდებებს ფრანგულ მორალისტის ვოლტერის მაქსიმას: „დიდი აზრები გულიდან მომდინარეობს“.

თეოლოგებს მაინათ, რომ „გულში ჩაბუდე-ბული შეგნის ინტიმური, ფარული ფუნქცია-სინდისი“. აღნიშნავენ, რომ ბიბლია გულში ხედავს შეგნების ყველა ფუნქციას (აზროვნება, ნებისყოფის გადაწყვეტილება, შეგრძნება, სიყვარულისა და სინდისის გამოვლენა). ექვშეიტანულ კვამარტეხად ცხადდება, რომ „გული საერთოდ სიცოცხლის ცენტრი — ფიზიკურისა და გონითის, სულიერისა“. აქ ისევ და ისევ იბადება უმნიშვნელოვანესი აზრი: „გული არის სიყვარულის ცენტრი და სიყვარულია გამოხატულება პიროვნების უმაღლესი არსისა. შე-არება შეუძლია არა გინებასა და შეშინებას, არა-ოდ გულს“. მას სხვათაგან „ღვთაებასთან შეხების წერტილსაც“ ეძიებენ. არსებობს ასეთი გამოთქმა: „გულს ვერ უბრძანებ“, (ანუ ძალად სიყვარული არ შეიძლება), თავად გული კი, ერთი ძველი თეოლო-გის სათქვამი რომ გაუგებრობით, „სიხელის ყველა რგანის მშპანებული და შეუფერა“. გულში სატანა-შეიძლება დაიღოს ბინა, საძრახისმა ზრახვებ-იც დაიბუღოს. დიდი რუსთაველი ხომ ბრძანებს: „გული კრულია კაცისა, ხარბი და გაუღიომელი“, მაგრამ ჩვენ პოეტის გულზე ვწერთ — იმ მოგიზ-გინზე ქარაზე, უთვალავ, უღვევ საუნჯესა და საგ-მძღვრის რომ ისახავს და რაც არ უნდა გასცეს, სიუხვე, აღვარება არ აკლდება.

არ გაცივოს, როცა იფრის „უწმინდეს, გამკამა-გავლებში“ მღვდელმთავრის გიმნაზიურ ზრგს „მეფეობდა, ყრმობის ვინთი დატენილმა, თან-ცვეთი მოცულობითა შესძახა: „ნუთუ აქ დამრ-გ დიდ დარგული? მორევში დაბრძიდებუ-ლი, ბროლის მსუფთებით თავმორთული და უსასრუ-ლობისაკ, გაქანებული ტალღები გარდასული ბავ-შეობის დღე-ღამე ესახებოდა და მოგონებოდა სასწა-ულებრივი კნში ამიტომაც არ ბერდება მისი მა-ციცხლებელი იორის თავბრუდამხვევი ქება: „მთე-ლი ჩემი ბავშვობა მის ერთ ციმბირა ზვირთზე იყო აკიდებული და იმ ზვირთმა დიდი ხანია ჩაიჭროლა, ჩაიკრილა“ იქვე ამოვიტყვი: „თუვის ვერც-ლური შეიტყობება ზვირთის ქეჩოზე“ რა თვალს უნდა ჰქონოდა კაცს, რომ ეს დაეწერა.

„ყოფილის პაქანისა“ და „აოლეს“ ავტორის უგე-ლოდ ერთი სტრიქონი არ დასცენია და ამიტო-მაც ჰქონდა უფლება ვთქვა: „გულის ძეგრი, ჩანგის ფლერა მე სამშობლოს ეუბლებენ“. ეს მატება მხე-ობას, ამიტომაც ამბობდა შეახანს მიტანებული ლო-მკაცი:

მე გულს დაღეწავ, ნაკენსარ ლექსმა რომ დიდებულობს ყელს მოხეწილი ეს გელური ვიფინა არანხე-ლი ძალით ისმის ჭაბუკობისდროინდელ, სწორე-მოვარ ამეიარაღობაში:

სულ მივამტყრო, მივღეწე, გულში რაც გადარჩა, შევყვირებ, როცა ირმები ყვირიან ყარაბასა

ყვირულების მტკრით გაბრწყინებულ, ოცნების საუფლო დადრულ მის სიმღერას ერთადერთი გზა ჰქ- გული უნდა გამოველო და მერე აფრთხილავ, რომ სამხედრო: ამიტომ იყო მისი ლექსი „გული და ამიტომილი“, გულის ნაწიები და ნაწიები

ხალხურ გულში, ხალხურ ხმებშიც ამ ცოც-ხალ ძალს დაფუძნდა და საოცარი სიხანით ესიყვა-რულებოდა

„სულსაოცის გადმოვიდებ, ოქრომუდო მოქარეულს“. — მოგ დაწვარ გულს ნუ გაიხვევ, იოლად ნუ გზავნი სურსად — ასეთი გულისთვის — მარად მფეთქავი ლავის-თვის — ძნელი იყო საუბრეში ჩადგომა, მშვიდ კა-ლაბიტში მოქცევა, საათის ქანქარასავით გამოზო-მილი რხევა. ამან ათქმევინა: „გულს ბუდე არა ჰქო-ნია“

აქ თავის მოტყუება, უპრობა ბუდეტრული აღრიცხვა, სასაცილო, ამომწურავი, ნარინი ხას-შული მკედარი კატალიგის შედგენა — სდ და რამ-დენეჯერ ახსენს მოცმა გული. ყველა მისი უნაღდე-

სი სიტრიქონი გულიდან იღებს სათავეს. მასზე ალა-ლაღ, გაღაუჭარებულ შეიძლება ითქვას ის, რაც თითონ „დაბერებულ ბუდეებს“ — აკაკის — უთხრა: „გული გაცივით სიმღერით და ლექსი ქართლის დიდებით“. სანუკარი ფიქრი მუდამ საშუალოზე ჰქონდა, მშობელი ერისათვის გულს ნაღები არასდ-როს დაუშავდა და ამაღაც მოიპოვა უფლება, ეთქვა: მე გული წმინდა ვერცხლივით ხალხის წინაშე ვატარე, უმისოდ შექი, ვერც სხივი სიტყვას ვერ გამოვატანე.

მარად მშფოთვარეს, დაუღევარს, სამშობლოს ტრფილისგან გაღატაკებულ მის გულს ფაქიამ ალბათ, დაბეგველი ალური აღიღო და მაშულთან ერთად უნაზეს, თავის ყველაზე საყვარელ ლურჯთვალა ყვა-ვილს — აის — შეგოფინებდა, შესთხოვდა:

შენ მოგიწყვერე წყევლივით და შენ, სამშობლოს იაო, შენი სიყვარული სურნელი გთხოვ, გულზე დამინათ!

სამართაველოს ლექსის მახანაპარენი

უმჯარ კმითაიშვილი

პოეტის გული

თავისი გული ზოგჯერ უკიდუგა-ნო, ნაირფერი ყვავილებით მოფარ-დავულ მღვდელად ემეწებოდა და გო-ცებულს, კიდევაც წამოუძახნია:

გულია თუ მინდორი დილას მოფუტკრებული?

თითონ ხომ იცოდა — ამ გულის ნეტარი აწოვა ქარვისფერ აკიდო-ბად ჩაღატაკებულ სიტყვებს, თვითუღს მისი უძრავი მადლი, ბადავის ღვთა-ებრივი სიტკბო გაატანა. ასე რომ არ ყოფილიყო, არ იტყოდა, არ შეგავს-სენებდა:

სულ ჩემი გულის მონაწერია, რაც დაეწერა ქაღალდს ლექსები.

გულიდან ამოღებული მარგა-ლიტების უსიცოცხლო ქაღალდზე გაღატანა როგორღაც უხამუშეოლა. უჭირდა ეს და ერთგან კიდევაც ამ ბოხს: „აქ არ უნდა ვწერდე, ყვავილე-ბით უნდა ვწახდე“.

შეუძლებელი იყო, საქართვე-ლოს პატრონს მოურჩენელი იარა არ ჩაყოლიდა სამარეში (მოწმე ვყოფი-ლვარ, რა მოუნდებელი სინანული გამოუხატავს თავისუფლებადარგე-ლი სამშობლოს უკუღმართ ბედზე). ამ მწარე ფიქრის ანარეკლი თუ არას ერთ ლექსში ამჟღად და ამასთანვე ხალხიანად ნათქვამი

პოეტის გული არ იფერფლება, მაგრამ საფლავშიც ატყვია წყვული

ამ გულით მავალს ახალგაზრდო-ბა და ლექსი გაიფიქრებდა ჰქონდა და ამიტომაც ესიკედლებოდა სიყრმე-თან განძირება. თავადვე გვიმჯღს, როგორ უჭირს — ფეხმარდ ნაივს გა-ატანოს გულიდან ღალად წამოფრენილი სტრიქო-ნები, სიტყვების ანდის ამქარებული სუნთქვა, მაგრამ მესორციელთაგან სხვა გზა ლექსის გადარჩენისა ჯერ არააის უიჯენა და ისიც თავისი ერთ-ერთი შედეგის სათაურშივე ამჟღავნებს აუცდნელ ჰუ-ნებას, უღამაზეს ნაგულს: „წავა ლექსი და წაიღებს“. სწორედ ამ ერთ მკერვე სრულად შეკრული საო-ცრების ცოცხალ ზატს ვხედავთ უღვასავით გაგარ-დნილ სტრიქონებში:

წავა და არ დაბრუნდება დაფუთებული ჯვრანი, იმ ღამის თორილა თან წაყვა, იმ დილის გულის ძეგრიანი!

ვინ მოსთვლის, რამდენი ღამე და დღეა გადა-ბა, გადადნო ოქროთი დაცვარულ, გულის ფაცრა-ში გამოცრულ მარგად. ამის ამომოტყმელს ყველა-ფერს ურჩენია ბუნების პირველყოფილი, შეურყე-ნელი მადლი: იცის — ამაო ამქვეყნიურ, ღვთის სულით შექმნილ მშვენიერებასთან მუცლით ნაშო-ბის შეკბირება:

ვიცი, დამდნარი თოვლის წერიალი ბესიკის ხმაზე უფრო ტკბილია; ქვეც ყველა არი, ნაქერწყლიანი, გული რომ იყოს, გასაკვირა?

ბრძანებდება — ბევრჯერ გვინახავს და განვი-ცდია, რა მუცლისტოლა, შუაღამის ვარსკვლავებით გაღატაკებული ნაკვერცხლები გაუკრია მის ჭრუანტულავლო, ლექსის უცარი ბიჭებისგან შემდგულ, უბერებელ გულს.

ყველაფერი დიდი და ამაღლებული მის წარმო-სახეში ისევ და ისევ გულს უკავშირდება. ქართვე-

ლთა უპირველესი წიგნი, რუსთაველის პოემა სამ სიტყვაში დასურათობა: „სიმღერა გულში ნათქ-ვამი“. თავისი სიყრმედანვე ნასათუფი, გაუნელე-ბული სიყვარული ამ „ხელსატაც სიტყვას“ ასე გა-უმჯღავნა:

გულის ფესვებში გინახავ, გულში ხარ გამონათილი...

ამ უბალო, ლოცვასავით წარმოთქმულ აღსა-რებაში, შეიძლება უნებურადაც „ვეფხისტყაოსნის“ უკვდავების საიდუმლოა გამხელილი. საკუთარ პო-ეტოს, თავის სიმღერასაც ერთ აღრინდულ ლექსში „გულის ძარღვებში ჩაკერებული“ უწოდა.

არც ის უნდა იყოს შემთხვევითი, რომ მუდ-რო სენაკში, სახლის პარადა აღზე ფოლიანტებ-თან თავდახრილ „მელო წიგნის მწერალს“ მორე-ულ შთამბავალთა გულში უნდა ჩარჩენა, იქ სწადია იპოვოს ბინა:

და მხურს თქვენს გულშიც კვლავ მღეროდეს ჩემი ბუბული,

ჩემი ოცნება — სიყვარულში გაღალატული.

აკაც, შეფარვით, თავის სათქმელს ამბობდა. კარგა ხანია, წინაარების ნაკვალევზე მლიცვლი, მათი ღვწლის გამოძახინებელი, თითონაც ვაღმო-ხდელ წინაპრად იქცა. ვისხენებს მისი ცხოვრების მიმწუნის ვიდრე სხეულში ბოროტი სენი ჩაუსა-ღებოდა, სანამ სახელისწერი ავადმყოფობა მოცე-ლავდა, წინააღმდეგობა, მისი ხალხის წინ, მე ხელში მჭირა პოეტის თილი, მფეთქავი მაჯა, მისი ნაბო-რგალი გულის დაღუდულ ძეგრას რომ იმეორებდა.

მაერი არ ჰყოფნიდა ოთახში, სასიეროდ გა-მოსულიყო. ჭადრის ხესთან იდგა გადამგებული ღიანჭოსფერი ხალათი ეცვა და სახეზე წერილ-წერილ ნიჭებში ჩაკეტილი კეთილი ღიმილი დას-თამაშობდა. რას ვიფიქრებდი, რომ ერთ წელიწადში იმ გულს დაღუბდა მოუწყვდა.

ბევრჯერ თქვია — ვიორგი ღვინძის ფიქრსა და შეგრძნებაში სიტყვაც ლექსი და გული ერთად, ერთი სუნთქვით შეკრული: მან არ იცის, რაა თავის დახოვე, უმობარობა, წარგანაში ჩადრევა

ოცნების გზარჯე ზოდები, გულის გაღაწევი ზვინები, ლექსი, მღვლე და მღვლე, სამშობლოს შექმნიები.

თავის მხრივ, სათაყვანებელ მამულსაც სააღე-რისოდ იხმობდა, მის ნეტარ სიბოის მოწვევებულ: „ახლოს მისიწი, სამშობლოს გული“ — აქ ეფინება მუქი ამაღლებულად, აღივრულად ნათქვამი: „გული მაქვს გულთან დაჯახებული...“ საშაო წარმოსადგე-ნად, სასახავად — რა მხერის მომტაცებელ, ხიზბის ბოლოსავით აბრიალებულ ცეცხლს გაანეს ამ გუ-ლების უცარი შეჯახება.

მშესავით ნათელია: „გულს ქვეყნით გამოწევა-რი“, გულიდან გამოკვეთილი მასა ლექსი გულზევე დამინებელი, იცის — „ქან და“ რა დაფერფლის ამიტომაც მიმართავს მისაზე დაუცემელ, „მღერე-ბულ სიტყვებს“.

ნუთუ არ დაიღვარებს, ერთ გულს ვერ დავწვავ მაინც?

აჟღერდი, ლექსო, მღვდელავ, მიშველე შენსა რაინდსა!

აქ როგორ არ გაგვასწენდეს ზემთაგნების ნათელიზაგან ცრემლმორეული ვაჟის ვედრება გე-რამიშვილისადმი: „ამიშველეთ შენ და მოთამა, გეო-სნობა გამძნარხო...“

კეთილშობილური, ნამდვილად რაინდული ექ-ვი („ნუთუ არ დაიღვარებს“) უფრო უნდება, დამა-ჯერებლობასა და ბრწყინვალეობას მატებს ღვინ-ძის ალესილ სიტყვას.

იცოდა, რასაც ქმნიდა, რითაც ქმნიდა, ვისთე-საც ქმნიდა; ტყუილად როდი შესთხოვდა იგი თავი-სი ოცნების „ოქროსი ფრინველს“.

ჩიტო, წაიღე ეს წიგნი, ნაწერი გულის ყრვლივითა, რაც ჩაგანებულა გულს შიგნი, გარეთ აქროლე ქროლითა!

ხელთუქმნილი სიღამაზის ჩაქრობა, ნამდვილი გულის სიკვდილი ამ კაცს შეუძლებლად მიანდა და მისგანვე მკვდრეთით აღდგენილ მშვენიერებას, გა-ვკავადის ლეგენდარულ ახსულ ატლაცებელი მიმარ-თავდა:

შენც ცოცხალი ხარ, შენი გონსებიც და გაქრფოლებაც მათი გულისა...

როგორი გასაცარი სიცხადით გვინატყვს მის პირდაპირობას, ალაღ ბუნებას, კაცურ კაცობას, სი-ყვარულობა და პოეზიის ბანვით გაბრუნებას ეს დიდი შეძახილი:

გაუმარჯოს, ვისი გულიც გულია, ვისაც თოვლში ოცნებით გაუვლია, ვისც გესწოლა თოვლი და გაგიღიმა, სიყვარულით ვინც კი გათანგულია.

აქ ერთი მაინც უნდა მოვიტანოთ „სუბზე წა-რწერილი ლექსებიდან“ — ყველაზე პაეროვანი, გა-ზაფხულის სურნელით დაბანგული. შევყარებულმა რაინდმა უფრო მონდენილი და დასამახსოვრებელი რა უნდა უთხრას თავის გულის სწორს, ოცნების დელოფალს:

მთელ ცხოვრებას მუხზე ფიქრში გავივლი, უშუალოდ გული ვერ შევთვისა, ნუშის წვერზე რომ იფიქრებს ყვავილი, იქ მაქვს შენახული შენთვის!

ამის წამკითხველს ისეთი განცდა გინდება, თითქოს აბრეღის დამარბაველ სითუთრეში შე-აბიჯე. სავერდითო გიგა ფეხქვეშ „ნუშის საფერ-თალი“, „აგმის და ვამდის, ტყეშის გამოფიქრული ნამქერი, ბუნების მადლიანი, შეუზომელი სიღამაზე“.

ორთიღე სტრიქონში რამდენი რამაც ჩაქე-ლი. შენს თვალწინაა გადახსნილი სამყაროს აუწე-რელი, სუნთქვისმეცვრავი მშვენიერება. ყველა-ფერს გვირგვინად ადგას თეთრად აბოლვულ, სე-რნელოვან, სიფრთხან ყვავილში გახვეული და მა-ლულად მფეთქავი პოეტის უღვარე გული.

მის გარდა ვის შეეძლო სიყვარულით ასხივე-ბული ქალისათვის ასეთი სტრიქონები ეთქვა: „ტო-როლასავით შეფრინდი გულში, შიგ შეფიქრე ცო-სკრის ციალი...“ დიდი მიხვედრა არ ჭირდება იმას, რომ ასეთი გული შემოღამების, სიცოცხლესთან განსრების ბინდს ვერ იგუებდა. მასში განთიადის ბრწყინვალეობა და მარადი გაზაფხული იყო დაბას-კებული.

ვიორგი ღვინძე მარადიული სიჭაბუკის, სიყ-ვარულის და გაზაფხულის პოეტია. ამიტომ შეუძლი ეთქვა: „არ გადახდება თუ ერთხელ გულია ნამისი-რი“. ტადრის კედლეზე მიხატული თამარისდროინ-დელი სერამიბის დამრდილავე, ცოცხალი ფრე-კის გვერდით მღვარი, „ორ ანგელოზს შუა“ მოქცე-ული, თავისი სიცოცხლის უნეტარეს წამებს ფე-სამოთხის ფერებსა და შექმნი სვევს აჟულში მათი-ვდა კარდის ნათელი...“

დაუღვრობელი, ცეცხლოვანი პიროვნების გ-წყობას ოდნავადაც არ ესადაგებოდა შემოდგომის სიცივე და მელანქოლია. გუნებას უწამლავდა, ზო-რავდა „მოწვევას, ტალახი და წვიმები“. მის ღირ-კამი აქა-იქ თუ გაქრთება საცოდავად განმარცხ-ბადში „მონებებით შემოთრეული“ ზამთრის პირა უნებგემო პეიზაჟი.

არ უნდა გვიკვირდეს ამ კაცის ღვთაებრივი ხიშმაგე. იგი სხვა ცეცხლითაა ნაქსოვი და აღნა-სიღამაზის მოუგერიებელ უღდას, ტრფილის ღმე-რთის პირველ, უღმობულ დარტყმას, გაზაფხულზე უეცრად მის გარდნილ და წამლევავ ღვართქუის პი-რველი მისი გული ეგვება:

გაზაფხული მახარა ნიაღვრის ყვირილმა.

გულს ია დამახალა, დასტა-დასტა გვირილა!

საირვეთივით ვნებამწერილობა ბუნების გე-ლური მომხიბლობა ასე მაიშუქა საყვარლის „დას-თხრულ თვალებს“ და იმ წამში ამაზე დიდი და უნაზენი მთავრესება მწელი წარმოსადგენი იყო.

ზნოთი თიქვა — მოწვევას, მწუნარებას ფე-დილანს ვერ ეგუება და სვედისგან თავდასხნობი ყვავილებში ჩაბჯდარი გაზაფხულის ჟინანობით წამოიძახებს: „ისევ აყავდა გული ვარდითი და ისევ ბინდა შენზე დაეწერა...“ მის ავარგებულ

დასასრული მე-9 გვერდზე

პოეტის გული

მე-8 გვერდიდან

გულს ჟანგი არასოდეს მოეკიდება, ქვედა გრძნობები ვერასოდეს დაიბუღებს შიგ ღია თავის სამ-მოსაც მარადი განახლების, გადახალისებისკენ მოუწოდებს:

პოეტებო, გულსაც უნდა ბერტყავ, როგორც ზურჯინს. გული ყველაგან, ყველაფერში მონაწილეობს: ერთი ფრანა და თვალწინ გადაგეშლება თავბრუსმსხვევი სურათი:

ეს ცრემლია თუ გულმა დასძრა ლექსის მტრედები-ია-გარდით ნაქარავი მშობლიური ენა „გულში ამოხლართული“ ესაზნება პოეტს საფიქრარი წინაპრებიც ცოცხალყოფილება. რა ამაყად არის ნათქვამი: „გული მათ გულზე მიმიბჯენია, გაერთულვარ ლექსის გამოხატვაში“.

მხელი იყო შევობა, დაეკებინა თავისი აბორგენული „გულის ნამეტანობა“; ტანში დაკლილი ქრთმის გარეშე მისთვის სიცოცხლე არაა იყო და შორეულად არ უნდოდა წარმოედგინა ის დრო, როცა გულს სურვილები გაეცლებოდა...

გავისწირო, რა ალერსით, ხმადაბლა ებასება იგი საყვარელ არსებას, ვისაც „მისის წვიმასავით ჩემად“ ეწვია:

მზე, გულზე მოშუქებული,
შენს სანახავად მოველი...

ზოგჯერ გული ვეება, ყოვლისმომცველ სიმბოლოდ იქცევა („ხეში იადგარი“) აქ სიმამრულიშვი-ვე ცხად დარწმუნებით, დაქრეცილებული ღედის დაუ-ცინყარი სახეა გამოკვეთილი: აქვე ავლებს სახნისის კვალს ოჯახის მარწყვლი „ტრედა ხარი“. ამას მო-სდევს უბრალო, თამაში, ასათანავე გამოაგნებული სტრატეგია:

მე მასსივს ღედის თავშილი,
ხელ ქვეყნის გულს ეხატა,
ამ გულს ვდარაჯავ ჯაფანით,
სიტყვა გაგზავნე ვუფრად.

ამის წამოთხვევას უნებურად ოლიმპოს ერთ-ერთი ბინადრის, კოცოპ ჰეფესტოს ხელით გამო-ჭედილი აქილეისის ფარი გაგასწილდა, რომელზე-დაც მთელი ქვეყნიერება იყო ამოტყეფრული. ქერი-კის თაღს თავსაყარზე ამოქარგული აქვეყნის გუ-ლა „უბოლო სიყვარულისა და სიუხვის ნიშანი, არ-

სებობის უმაღლესი აზ-რი, ადამის მოღვმის ხი-ლული ოცნება.

ამავე ლექსში, მშობელი ღედიდან ფიცისა და ერთგულებ-ის ხაზი ბუნებრივად გადადის უფრო ღიდ, ასევე მარადიულ სიმ-ბოლოზე, სამშობლო-ზე, რომელთანაც მის თავშეწირულ და დაუ-ღალავ მომღერალს თვით სიკვდილიც ვერ დაამორებს:

ქართლო, ხმას შენთვის
დაერევა
შენი ფეხნარის
ძალებით;

მე გულით გულზე
დაგეკარ,
მე შენ არ დაგეცალები.

ეს მოტივი — მშო-ბლიურ ფესვებთან სა-მუდამოდ ცოცხლად დარჩენა — სხვადასხვა წახანებით ნაირსახი-ვნად მორეგება გიორგი ლეონიძის ლირიკაში.

პოეტის ყრმობის პეიზაჟში და ძაღვფეფი-ცულმა, ტრაგიკულად დაღუპულმა პაოლი იაშვი-ლმა ერთ ფრანაში დახატა გიორგი ლეონიძის ზღვარდაუღებელი სიკეთე, განუმორებელი პი-როვნება:

შენი გული ყვითელ ოქროს მორგეა...
ამ გულს უნდა ვუმაღლოდეთ, კანურ შემოდ-გომასავით, ულავი სეპი რომ დაგვდგამდა მისი ლექსისა; სწორედ ეს თვალსიმომტრელი „ოქროს მორგეა“ დანაწილებული „საკალამზე წყლივით“ აწერიალბულ, მარჯნისფერი მხით შეფერილ ძე-რვას სტრატეგიაში.

მას რომ მოერეულ წარსულში, სატყუნეთა მი-ღმა-ვესივრა, უსასელი მოქმედი დარწმუნოა, ვინ იცის, ჩვენს მესსიერებაში რამდენი მარგალიტი იკიაფებდა, მისგან ჩამომარცხული, მხით გარუ-

ჯულ მებრე ბიჭებთან ტყისპირებში, გაშლილ საძო-ვრებზე ნათქვამი. ამიტომ გაითავისა ასე ხალხში ლაბაღებული მელქისის გულიანი შეძახილი:

დაიცა, შავი მიწაო,
ჯერ შენ არ ჩაგებარები.

ვერ წარმოედგინა აფორატიველი სისხლის გაყინვა, გულწლადკრეფა და იმ ხალხური მოქმე-ლის კვალდაკვალ, უფრო მაჟერად და სახიერად. საფიქრარ მამულს მხეხებით აღსაყვ იმედის სიტყვა უთხრა:

ცოცხლად დამაბდე, სამშობლოო,
მეკლარი არ ჩაგებარები.

ძალიც შესწევდა ქაღილისა; გამოზრის ნის-ლებიდან „მოჭრილ ჩუქურთმად“ ამოხილულ, „ვა-ზდაბურულ სამშობლოს“ დანაპრები შეესრულა — გიორგი ლეონიძის სიცოცხლემ უკვდავებაში გაიღვა ფეხები.

შთან ჰკვლებში მოცანცანე, გვერდებდაწი-წყლული კალამის დარად, გუბედ დამდგარ ტბარს მისი ლექსი ვერ იტანს, ლოდებზე გადა-რიალებულ, ბრლივით კამკამა მთის მდინარეს ეტანება. მთელი მისი ლირიკა გულის მაფხუა ამო-ყვანული, ბრწყინვალის ყველივით ამოვარგარე-ბული. მისი წიგნი, ფრთხილადკრეფილ ჩიტს რომ ატანდა, ხიტყვამი გადასაცვლებულ, ათას ხმაზე და ფერზე მოყვარულ ქვეყნიერებად გვესახება და ამიტომაც გამოცემის მისი ღიდი, სამყაროს გაწე-ღნილი გულის ყრვოლას.

ამ გულის პატრონმა ისიც შეუცდომლად იწინასწარმეტყველა, რომ „ხეს გასული მტყენე-ბივით“ დამწიფებულ სიტყვებს გრძნულებს, „დურაჯის ცეცხლებს ბრიალი“ არ მოაყვდება — მიწაზე ღაცება და დაღუპება არ უწერო.

როგორც შეადგებდით ნიკო-ლო მიწიშვილის ცნობილ წერილს, მის გამო გამართულ პოლემიკას?

— გეროგორი ქიქოძე მოუთხოვდა, რომ დიდი საზოგადო მოღვაწე ნიკო ნიკოლაძე საქართველოს წარსულს კრიტიკულად აფასებდა და, ამას, ნაწი-ლომრივ, მისი ფიქსიონი, რეალისტური და პოზიტივისტური მსოფლმხედვე-ლობით ხსნიდა. თუმცა, მაინც დასძენდა საუვედურნარევი ტონით — „ის, რო-გორც ეტყობა, ცალმხრივად იცნობდა საქართველოს ისტორიას“.

სწორედ ამგვარ სკეპტიკოსს — ნი-კო ნიკოლაძეს ეკუთვნის თითქოსდა დღევანდელ თუ გუშინდელ ნიმილისტ-თა (მათ შორის ნიკოლო მიწიშვილის) საპასუხოდ თქმული ფრაზა: „ხეირიანი და მაგარი ბუნება რომ არ გვექონოდა, ჩვენს სისხლში რომ არ დაუნდობელი და დაუშრეტელი ძალა არ მდგარიყო, რომელიც ზოგიერთ რჩეულ ხალხს უკ-ვდავებას აძლევს, დიდი ხანია რაც დე-დაამიწის პირიდან ქართველების და საქა-რთველობის ხსენებას კი გაძქრებოდა“.

ნიკოლო მიწიშვილის წერილი, ალ-ბათ, ყველაზე წინააღმდეგობრივი და ხუხტა მის პუბლიცისტურ თხზულება-თაგან, მაგრამ დღევანდელი მასზე უუ-რადღების გამახვილება თუნდაც იმიტომ არის დროული, რომ ჩვენი ახლადმოვ-ლენილი ნიმილისტები, სკეფსისით გუ-ლაშოქმულნი, დროდადრო წამლავენ საზოგადოებრივ აზრს.

— მე-20 საუკუნის მეწერულს რამდენად იქტუალურია 20-იანი წლების ამ ცნობილი პოლემიკის პა-თოსი?

— ნიკოლო მიწიშვილის საპასუხოდ 1926 წელს გამართული პოლემიკის გა-ხსენებაც და მიხედვით ჩავახიშვით, გრი-ბოლ რობაქიძის, სიმონ ჩიქოვანის მარ-თებულ მოსაზრებათა „კავკასიონში“ გა-მოშვებულება სწორედ რომ სადღეისო სატივარის გამოშვებულებაა.

ისიც უნდა ვთქვათ, რომ „ცისფერი ორდენის“ თვალსაჩინო წევრის ნიკოლო მიწიშვილის წერილის ბათოს — ეროვ-ნულ ნიმილიზმს — არ იზიარებდა არც

ერთი ცისფერაწიწი. ისინი, სიმბოლიზმის კოსმოპოლიტური სულისჩვეთების საწინა-აღმდეგოდ ღერანგი სიმბოლიზტები სამშო-ბლოს ცნებას ერთგულ ირონიულ ელფერს სძენდნენ, უფრო ეროვნული მესიანიზმის იდეით იყვნენ გატაცებულნი.

მესიანიზმის იდეა, თავისთავად, ეროვნული თვითშეგნების გაღვივების, ერის გამოფხიშლების, მისი სულიერი მხნეობის შენარჩუნების საწინდარია, თუმცა, მისი ზღვარგადასული და გაუკუ-ღმართებული სახეობა უცილობლად ფაშისთან მიგვიყვანს.

ფიქრები «ფიქრებზე»

«დაუშვრებელი კალის» იმედით

ელდასავით უეცრად თავს დამტყ-დარმა „თავისუფლებაში“ და თავაშებუ-ლობამ კინაღამ კისერი მოგვატყებინა ამ გზაზე. არც ის იყო მოულოდნელი, რომ უკიდევანო, საფუძველს მოკლებულმა ეროვნულმა „თვითრწმუნობაში“ მოგვი-ნებით ამბივალენტური გრძნობა — ერო-ვნული ნიმილიზმი წარმოშვა (თანაც მის-თვის უკვე იყო შექმნილი „ნოუფიკი“ ნი-ადაგი დღევანდელი საარაკოდ დუშპირი ვითარებისა გამო).

ამ ფონზე „კავკასიონის“ პიერ წამო-ჭრილმა საკითხებმა ერთიმ აქტუალურად გაიფლერა.

— ხსენებული უმძიმესი მდგო-მარეობა კონკრეტულ პიროვნება-თა „ბრალია“ თუ ცხოვრებისეული, ობიექტური პირობებისა? ღმერთმა ხომ არ დაგვსაჯა „ჩვენთან უკეთუ-რებათათვის“, როგორც გურამიშ-ვილი ბრძანებს, თუ ეს ყოველივე სტიქიურად, შინაგანი კანონმშო-ბის გარაშე ხდება?

— ამ კითხვას ბრწყინვალედ გასცა პასუხი მიხეილ ჯავახიშვილმა: „ჩვენ, ქარ-თველები, ანგელოზები არა ვართ. ამქვე-

ნად ცალ-ცალკე ანგელოზები ან გმამები არცა ცხოვრობენ. ჩვენც ისეთივე ადამი-ანები ვართ, როგორც სხვები — ყველანი. და ჩვენცა გვევს (თუ გვავს) ეშპაკი და ანგელოზიც. ცალთვალა მხოლოდ ერთ-ერთს ხედავს ან მარტო ანგელოზს (რომა-ნტიზმი), ან მხოლოდ ეშპაკს (ნიგილიზმი, ბესიმიზმი). ორთვალა კი ყოველი ხალხის ხასიათსა და ისტორიაში ადვილად აღმოა-ჩენს ორივეს“. დიან, ჩვენც ისეთივე ადამი-ანები აღმოვჩნდით, როგორც სხვები.

თუ მკრეხლობაში არ ჩამოვრთმე-ვა ვიტყვი: ღმერთი, ჩვენს შორახლო

აჭირებენ) — წერდა მიწიშვილი. რას იტყოდით ამ ყველაზე მწვეფე და უკი-დურესად სკეპტიკური აზრის შემცვე-ლი ფრაგმენტის შესახებ? მთლიანად უარვეყოთ იგი, თუ განსჯის საგნად ვა-ქციოთ?

— პართველი ერის ფეხდაჭერილი ჰიოსათვის შედარება მართლაც საკმარისი იმისათვის, რომ ეს კითხვა უპასუხოდ და-ტოვო. ის ჩემში, არც მეტი და არც ნაკლე-ბი — ღრმა სულიერ „დისკომფორტს“ იწვევს; რომ აღარაფერი ვთქვა მის ათე-თიურობასა და არაფრთხილობაზე.

ფიქრები «ფიქრებზე»

«დაუშვრებელი კალის» იმედით

მაგრამ, ნიკოლო მიწიშვილი, სანამ დროებით ნიმილისტი გახდებოდა, ფრანგი სიმბოლიზტების ორთოდოქსი შეფარდი გახლდათ: ამიტომაც ამ „არატკილხმო-ვან“, ძნელად მოსასმენ ფრაზაში „სიმახი-ნის ესთეტიკის“ შეგავლენაც შეინიშნება უთუოდ.

ეს უკუღმართი ფრაზა ღრმა ფსიქო-ლოგის რეზო ინანიშვილის ერთი მოთხ-რობის ფრაგმენტს მახსენებს ბიჭუნას შე-ხვარავს მასწავლებლის როყიო საუვედუ-რი — თანაკლასელი სულტი აღნაგობის, ოროსანი გოგონას მისამართით თქმული — თუ არ ისწავლი, ცხოვრება ჰიაველა-სავით გახსრესო. ბიჭი ხატოვანად წარ-მოიდგენს ჰიაველასავით გახსრესილ გო-გონას და... ცუდად გახდება. გაიცეზუ-ლი მასწავლებელი, რომელიც ვერც კი ხვდება, რა ჩაიდინა, გამტკნარებულ ბიჭს გარეთ გასვლის უფლებას მისცემს; მხო-ლოდ ეზოში, სუფთა ჰაერზე მოცემა ბავშვი გონს, ერთი-ორს გაინავარდებს, ხეზეც ჩამოკონწილდება და გული ნა-გულეს ჩაუბრუნდება... ასეთია „ავი-სიტყვის ძალა“.

მოუთმენელია, როცა მხგავნი რამ

მთელს ერზე თქმის ბარემ აქვე შევნიშნავ, რომ ამგვარ, ვითომც „თვითკრიტიკულ“ ანსტრუვაობას დღეს ზოგჯერ ისეთი უღირ-სნი მიმართავენ, რომელთაც ვარდის წყლის გამოვლება მართებთ უწმინდურ პირში, სა-ნამ რამე აუგს იტყოდნენ ერისა თუ ცალ-კეულ პიროვნებათა მისამართით.

— „რომ გამარჯვება ჩვენი, ამას რად უნდა მისანიო“, ამბობს ერთგან ვაჟა. იზიარებთ თუ არა, დიდი პო-ეტის გამონათქვამს? როგორ წარ-მოგიდგებათ საქართველოს ხეა-ლინდელს დღე? გთხოვთ, შეძლე-ბისდაგვარად დაასაბუთოთ.

— დღეს გვმართებს მოთმინება და იმედი, ზომიერება და წინდახედულობა, ხედა კი... თუ გაითვალისწინებთ, რომ ნებისმიერი ერის ისტორიას ახასიათებს „აღმართ-დაღმართი“, უმაღალითო დაღ-მასვლას, რომლის მომსწრენი ვართ, უთუოდ აღმასვლა უნდა შეინაცვლოს; იგივე თქმის ეროვნულ ნიმილიზმზეც, რომელმაც ღამის წავლელიც, დიდხანს ასე ვერც გაგზავნა — ისევ მხურვა-ლე პატრიოტიზმში და საკუთარი ერის რწმენაში უნდა გადაგვარჩინოს.

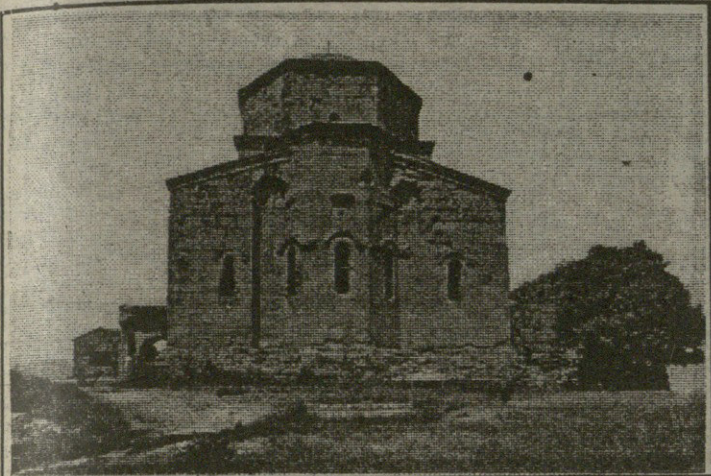
ვგონებ, ცოტა არ იყოს, „ნაიფური“ მასწავლებელს გამოვთქვა: გეტყვით კი, გულწ-რთული გუოფილუჟია.

რომელი შორსმჭვრეტელი და ბრძენი „პროგნოზისტი“ მე ვარ, მაგრამ ის კი ვიცი, რომ, ხელი თუ არ გამოვიდით უკვლამ, თუ ისეთივე გაფრთხილებით არ და-ვიცავთ საერთო საქმე, როგორც კერ-ბოს, პირადულს, „კლანურს“ ან ვიწროპარ-ტიკულს ვიცავთ, „დღეს ბედისწერა ხე-დახლა კარებზე გვიჩქვს, და საქართვე-ლომ შესაძლოა ყველაფერი მოიძოვოს ეხლა... ან თითონ ყველაფერი დაკარგოს“ (საუფლო იგოროვუკი).

გარდისხევი სათვალის მომარტვე-ბა დღეს თავის მოტყუებაც არის, სიბრი-შნაც და გარკვეულწილად — კონფო-რმიზმიც; მაგრამ ყველაფრის თაღს ფე-რებში ქვრება გაცილებით დიდი ბორო-ტება, რომელიც ერის თვითშეგნებას გამოუხსნორებელ ზიანს მიყენებს.

— მიწაზე ღაცება და დაღუპება არ უწერო.

მზარეული

მცხეთის ჯვარი. VII ს. კართლი

ქართულმა ხუროთმოძღვრებამ დღევანდელი მდიდარი მატერიალური და სულიერი მემკვიდრეობა. ეს ძეგლები დღეს არა მარტო აცოცხლებენ ჩვენი ერის წარსულს, მის ნაწარმსა და ნაფიქრს, არამედ დიდ ზეგავლენას ახდენენ თანამედროვე ადამიანის სულიერი სამყაროს ჩამოყალიბებაზე. მალაშხატრული იერსახე და მათში განხორციელებული ერის იდეები დღესაც აოცებენ და აღლვებენ ყველა მხარეებს. ეს არის უზრეველი საგანძური ერისა, რომელიც ასწავლებს და აკეთილშობილებს ჩვენს აზროვნებას, ზეგებს და ამოღობს ჩვენს კულტურას. ყოველივე ეს განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს დღეს, როდესაც ჩვენი ქვეყანა ეძებს სულიერი აღორძინების გზას.

ქართული ხუროთმოძღვრული მემკვიდრეობა თანამედროვე მეცნიერებაში საკმაოდ მაღალ დონეზე შესწავლილი ისტორიული და მხატვრული თვალსაზრისით. მაგრამ, ამავე დროს, ძალიან ნაკლებად არის გამოკვლილი ის შემოქმედებითი მეთოდები და კანონზომიერებანი, რომელთა დახმარებითაც საუკუნეების მანძილზე იქმნებოდნენ ესოდენ მაღალმხატვრული ნაწარმოებები. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, ჩვენ კარგად ვიცით თუ რა შექმნეს ჩვენმა წინაპრებმა, მაგრამ ძალიან ნაკლებად ვიცით თუ როგორ შექმნეს, როგორი იყო მათი შემოქმედებითი აზროვნების გზები და მეთოდები. უამისოდ კი შეუძლებელია მემკვიდრეობის სრულყოფილი შესწავლა, გააზრება და ათვისება.

ჩერ კიდევ ჩვენი საუკუნის დასაწყისში, სულმნათი ივანე ჯავახიშვილი, გადასწვდა რა ჩვენი ერის ცხოვრების ამ მხარესა და ბეჭითებით მოაგვიწოდებდა, რომ თუ არ შევისწავლეთ ჩვენი ხუროთმოძღვრული მემკვიდრეობის მთლიანი და ცალკეული ნაწილები თანაზომიერებები, შეუძლებელია განვადგინოთ საკუთარი სიღრმის შეფასება, ხოლო ახალი ქართული არქიტექტურის განვითარებისათვის მტკიცე საფუძვლები. ჩაყრა ფუჭი ოცნება იქნება. ეს მოწოდება განსაკუთრებულ ჟღერადობას იძენს დღეს, როცა ქართულმა საერო თუ საკულტო არქიტექტურამ უნდა დაიბრუნოს თავისი სახე.

ესოდენ მნიშვნელოვანი ამოცანის გასწავლისათვის აუცილებელია ღრმად ჩავწვდეთ ჩვენს წინაპართა შემოქმედებით მეთოდებსა და ხერხებს, რომელთა დახმარებითაც ისინი მთელი თხრობები საუკუნის მანძილზე ქმნიდნენ არა მარტო მაღალმხატვრულ, არამედ ქართული ხუ-

როთმოძღვრული ძეგლების კომპოზიციური წყობის გარკვეული წესები და კანონზომიერებები, რომლებიც საუკუნეების განმავლობაში ვითარდებოდნენ. ამას ადასტურებს ის ფაქტი, რომ, როგორც აღნიშნავს ვებერი, მთელი შუა საუკუნეების მანძილზე ვხედავთ, როგორ ენაცვლება ერთმანეთს შემოქმედებითი ძიების სრული მხატვრული სიმწიფისა და კრიზისის პერიოდები. ეს არის სურათი შავი ეროვნული თვისებების მქონე არქიტექტურისა, რომელიც მუდამ ვითარდებოდა, მაგრამ არასოდეს არ დაუკარგავს — თავისი ხანგრძლივი არსებობის მანძილზე — საკუთარი სახე. ეს იყო შედეგი იმისა, რომ ჩამოყალიბებული შემოქმედებითი კანონზომიერებები იყო თავისებური გარანტია პროფესიული თვითნებობის აღსაკვეთად. მაგრამ,

თული ხუროთმოძღვრული ძეგლების კომპოზიციური წყობის გარკვეული წესები და კანონზომიერებები, რომლებიც საუკუნეების განმავლობაში ვითარდებოდნენ. ამას ადასტურებს ის ფაქტი, რომ, როგორც აღნიშნავს ვებერი, მთელი შუა საუკუნეების მანძილზე ვხედავთ, როგორ ენაცვლება ერთმანეთს შემოქმედებითი ძიების სრული მხატვრული სიმწიფისა და კრიზისის პერიოდები. ეს არის სურათი შავი ეროვნული თვისებების მქონე არქიტექტურისა, რომელიც მუდამ ვითარდებოდა, მაგრამ არასოდეს არ დაუკარგავს — თავისი ხანგრძლივი არსებობის მანძილზე — საკუთარი სახე. ეს იყო შედეგი იმისა, რომ ჩამოყალიბებული შემოქმედებითი კანონზომიერებები იყო თავისებური გარანტია პროფესიული თვითნებობის აღსაკვეთად. მაგრამ,

იძლევა მხოლოდ მხატვრულად მთლიან ნაწარმოებებს.

ჩერ კიდევ ვიტრუვიუსი ამბობდა, რომ არც ერთი ტაძარი არ შეიძლება იყოს წესიერად შეთანწყობილი სიმეტრიისა და პროპორციულობის გარეშე. ე.ი. მის ნაწილთა იმ მოწყობილობით თანაზომიერობების გარეშე, რომლებიც არსებობენ წესიერი აღნაგობის ადამიანის ნაწილებს შორის. ჩვენმა თანამაჰარ უნდა უფლებდებოდეს ეს საუკუნეებითი ჩამოყალიბებული ქმნილობები. ჩვენი ეპოქის მოთხოვნილებათა გათვალისწინებით უნდა აღვადგინოთ და ავაშოქმედოთ ეს მძლავრი შემოქმედებითი ბერკეტი არქიტექტურისა, თუ გვინდა, რომ ჩვენმა არქიტექტურამ დაიბრუნოს თავისი მაღალმხატვრული სახე.

მაგრამ, ეს არ ნიშნავს, რომ მათი არსებობა არქიტექტურაში თავისთავად განაპირობებს შექმნილ ნაწარმოებთა მაღალ მხატვრულ თვისებებს. აქ ყოველთვის იყო და მუდამ იქნება განსაზღვრული თვით ხუროთმოძღვრის ინდივიდუალური არქიტექტურულ-მხატვრული თავისებურებანი. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, ენისა და ვერსი-ფიკაციის ცოდნა ნებისმიერ ადამიანს ვერ გაზღვის პოეტად, მაგრამ პოეტური შემოქმედებისათვის ისინი აუცილებელია.

ქართული არქიტექტურის განვითარების თანამედროვე ეტაპზე, როგორც მეცხსეხუთი, ერთ-ერთ ძირითად ამოცანას უნდა წარმოადგენდეს ჩვენი მემკვიდრეობითი საგანძურის ღრმად შესწავლა და ათვისება, რაც უნდა დაიწყოს სტუდენტური მერხიდანვე. ამასთან, უნდა გვახსოვდეს, რომ, როგორც ამბობს კორბუზიე, „ყოველკლორიდან უნდა ავიღოთ არა რეცეპტურა, არამედ ფილოსოფია“. მხოლოდ ამ გზით შეიძლება მემკვიდრეობის შემოქმედებითად ათვისება. შესაბამისად, ჩვენი მიზანია უნდა იყოს არა აღორძინება მემკვიდრეობის ძველი ფორმებისა, არამედ აღორძინება კომპოზიციის შექმნის მეთოდებისა და ხერხებისა, რომელთა ღრმა ცოდნამ შეიძლება მოგვცეს ისეთივე მაღალი დონის შედეგებად, როგორიც გვქონდა წარსულის არქიტექტურაში. ამავე დროს, გვინდა ხაზი გავუსვით იმ გარემოების, რომ ჩვენი მემკვიდრეობის ასეთი მიმართულებით შესწავლას აქვს კიდევ მეორე, არანაკლებ მნიშვნელოვანი ასპექტი: იგი ქმნის მეცნიერულ საფუძველს ძველთა პირველსახის აღდგენისათვის, გამოიცხადებს მძიმე და გამოუსწორებელ შეცდომებს.

ყოველივე ზემოთქმული გვაძლევს უფლებას კიდევ ერთხელ გავიმეოროთ, რომ საკუთარი გადაუდებელი, გეგმაზომიერი და ღრმა შესწავლა ჩვენი მდიდარი არქიტექტურული მემკვიდრეობისა.

კამალატ მოსულიშვილი

არქიტექტურის საერთაშორისო აკადემიის ნამდვილი წევრი, პროფესორი

1. ზეპანის კაფესია — V ს. კახეთი;
2. ილქაშის კაფესია — VI ს. ქართლი;
3. შიოშაშის მონასტერი — VI ს. ქართლი;
4. ბაგრატიონების კაფესია — VI ს. კახეთი;
5. ნინოწმინდის ტაძარი — VI ს. კახეთი;
6. მცხეთის ჯვარი — VII ს. ქართლი;
7. შიოშაშის ტაძარი — VII ს. ქართლი;
8. ოშკის ტაძარი — X ს. სამხრეთ საქართველო;
9. ბაგრატიონების ტაძარი — XI ს. ქართლი;
10. ალავერდის ტაძარი — XI ს. კახეთი;
11. სპირიტოვოპოლი — XI ს. ქართლი;
12. სამთავისის მონასტერი — XI ს. ქართლი;
13. მხატვარის მონასტერი — XII-XIII ს. ქართლი;
14. შიოშაშის კაფესია — XIII ს. ქართლი;
15. ზაგრატიონების კაფესია — XV ს. სამხრეთ საქართველო.

ჩვენი ხუროთმოძღვრული მემკვიდრეობა

ლით გაუღწილ ნაწარმოებებს. ხუროთმოძღვრების ასეთი გზით წარმართვა შესაძლებელი იყო მხოლოდ ეროვნულ ტრადიციებზე მყარად მდგარი შემოქმედებითი მეთოდებისა და ხერხების გამოყენებით, რასაც განაპირობებდა ის გარემოება, რომ ქართველ ხუროთმოძღვართა სამუშაო მეთოდი იყო თავისებური მატარებელი ხალხური საზოგადოებრივი გამოცდილებისა. ყოველი ახალი თაობა ეყრდნობოდა რა ამ გამოცდილებას, ამავე დროს, გამოძინარე თავისი ეპოქის კონკრეტული ამოცანებიდან, ქმნიდა ახლებურად გააზრებულ მხატვრულ იერსახეს, ორგანულად ჩაწერდნენ ერთიან ქართულ შემოქმედებით მიმართულ ეტაპში. ამით მთელ ქართულ ხუროთმოძღვრებაში განსაზღვრებოდა არქიტექტურის უმაღლესი კანონი — მრავალფეროვნება ერთიანობაში, რაც ერთ-ერთი უტყუარი ნიშანია ყოველი ხალხის არქიტექტურის მაღალი ფასეულობისა კაცობრიობის კულტურულ საგანძურში.

ქართველ ხუროთმოძღვართა ასეთი მაღალ პროფესიულ დონეზე მოუთხოვდა ჩერ კიდევ ისტორიკოსი სტრაბონი (II ს. ძვ.წ.), რომელიც წერდა, რომ იმ დროის საქართველოში ნაგებობას აშენებდნენ „არქიტექტურული ხელოვნების წესების გამოყენებით“. ამავე დროს, როგორც გვამცნობენ სხვა წერილობითი წყაროები, ისინი ძველთაგანვე ფლობდნენ გარკვეული სქემებისა და მოდელების გამოყენების ხელოვნებას კომპოზიციური სტრუქტურის გააზრებისას, რაც მაღალი დონის შემოქმედებითი აზროვნების შედეგი იყო. ამას ადასტურებენ ბასილ ზარზმელი და გიორგი მერჩულე (X ს.), რომლებიც თავიანთ თხზულებებში მოუთხოვენ, რომ ზარზმის ეკლესია აგებულ იქნა წინასწარ გააზრებული გამოსახულების მიხედვით. ამის აშკარა დამადასტურებელი ფაქტია ჯეროთვე რუისის ეკლესიაზე გამოსახული ნახაზი-მოდელები ბადე, რომელიც გაკეთეს XV საუკუნეში, ამ ეკლესიის აღდგენა-რეკონსტრუქციისათვის.

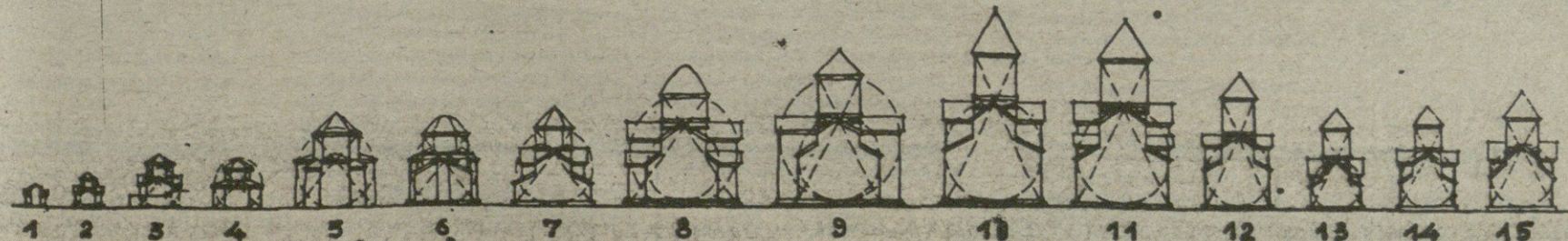
სისტემატური, არამედ ცალკეული ფრაგმენტული მოსაზრებები, რაც, ცხადია, ვერ აკლენდა ამ საკითხის მნიშვნელობას სრული სიღრმით.

ბოლო წლებში ამ მიმართულებით ჩატარდა მისიანდასახული და სისტემატური კვლევები. ამასთან, განსხვავებით სხვა ქვეყნების არქიტექტურაში ამ პრობლემის ანალიზური კვლევებისა, აქ ყურადღება გამაზრდებული იქნა არა მხოლოდ ნაწარმოებთა ესთეტიკურ ღირებულებებზე, არამედ ნაგებობათა კომპოზიციური სტრუქტურის ფორმირების მეთოდებისა და კანონზომიერებების გამოკვლევაზე, რაც, თავის მხრივ, გულისხმობს ხუროთმოძღვრების ფუნქციური, სამშენებლო-ტექნიკური და ესთეტიკური საკითხების ერთიანობაში განხილვას, ეპოქის კონკრეტულ-ისტორიული პირობების გათვალისწინებით. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, ქართული ხუროთმოძღვრული მემკვიდრეობა გვანტერესებდა უფრო მეტად არა მხოლოდ ესთეტიკურ-მხატვრული, არამედ მისი პროფესიული, შემოქმედებითი გააზრების თვალსაზრისით.

კვლევებმა გამოავლინეს, რომ ქართველ ხუროთმოძღვართა შემოქმედებითი მეთოდები საუფროვლად ედა კომპოზიციის აგების გარკვეული წესები და კანონზომიერებები, დამყარებული ფორმათა ურთიერთანაზრდობებზე და პრაქტიკულ გეომეტრიაზე. ეს ხერხი კომპოზიციის ფორმირებისა, როგორც ცნობილია, გამოიყენებოდა სხვა ქვეყნების არქიტექტურაშიც, მაგრამ, ქართველი ხუროთმოძღვრები ამ ხერხებს იყენებდნენ საკუთარი ტრადიციების გათვალისწინებით, რის შედეგადაც იქმნებოდა მხოლოდ თვითმყოფადი ქართული არქიტექტურულ-მხატვრული სახეები.

ქართველ ხუროთმოძღვართა შემოქმედებითი მეთოდები თვისობრივად ახალ საფეხურზე იქნა აყვანილი ქრისტიანულ არქიტექტურაში. ახალი რელიგიის განვითარების გარკვეულ ეტაპზე, მისი სულიერი მოთხოვნების შესაბამისად, ჩამოყალიბდა ქარ-

ქართული გუმბათოვანი კეპლების კანონზომიერებათა ჩამოყალიბების ისტორია

ურთიერთობები

«... რათა უფრო მეტ ხალხს გაეცნოთ ჩვენი კულტურა»

უცხო ქვეყნების საელჩოებში არსებული კულტურის ატაშატის ფუნქცია, როგორც ცნობილია, სახელმწიფოთა შორის კულტურული ურთიერთობების ხელშეწყობა და ორგანიზებაა. მას ბევრი სასარგებლო საქმის გაკეთება შეუძლია. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ სასურველი იქნებოდა, თუ ეს ინსტიტუტი დაინტერესებულ საზოგადოებას უფრო აქტიურად გაეცნობოდა თავის ქვეყნების ხელოვნებას, ლიტერატურას — არამარტო მხატვრულს, არამედ სამეცნიერო, განსაკუთრებით ბოლოდროინდელ გამოგონებებს, — აგრეთვე, ჟურნალ-გაზეთებს... რა თქმა უნდა, ეს იოლი არ არის, მაგრამ გარკვეული ფორმების გამოჩენა, ალბათ, შეიძლება.

ჩვენი კორესპონდენტი სოფო სამხარაძე-მეზენა გერმანიისა და რუსეთის საელჩოების კულტურის ატაშეებს — ბატონ ვრიდარიხ ნილსენსა და ანდრეი სპაჩკოვს. ისინი გვესაუბრებიან ქართულ-გერმანული და ქართულ-რუსული კულტურული ურთიერთობების განვითარებაზე და თავიანთ მისიაზე საქართველოში.

ბ-ნი ვრიდარიხ ნილსენი:

ქართულ-გერმანულ კულტურულ ურთიერთობებს დიდი ხნის ისტორია აქვს. გერმანიის საელჩო ცდილობს ხელი შეუწყოს მათ გაღრმავებას. ამიტომ განსაკუთრებით მივყავართ სექტემბერში თბილისში გოეთეს ინსტიტუტის გახსნას. გოეთეს ინსტიტუტს საქართველოსთან დიდი ხნის თანამშრომლობა აკავშირებს.

განსაკუთრებით ხაზს მინდა გავუსვა გერმანულის მასწავლებელთა და გერმანისტთა დიდ წვლილს ქართულ-გერმანული ურთიერთობის საქმეში. ჩვენ ძალიან გვამაყვება და მადლიერნი ვართ, რომ ამდენი ახალგაზრდა სწავლობს გერმანულს. მე ვიცი, რომ გერმანული სკოლების გარდა არსებობს სპეციალური საბავშვო ბაღები, სადაც ბავშვებს პატარაობიდანვე გერმანულ ენას ასწავლიან. ეს ყველაფერი ჩვენი კულტურის გავრცელებას და პოპულარიზაციას უწყობს ხელს.

ამ დღეებში, მოგეხსენებათ, უკვე მეორედ ტარდება გერმანული კულტურის დღეები საქართველოში. ჩვენ მოხარული ვართ, რომ ფართო პროგრამის წარმოდგენა შეძლების. თბილისში ჩამოსულია და კონცერტებს მართავს ახალგაზრდათა ორკესტრი. იმართება გამოფენები, კონფერენციები.

გვინდა, ამგვარი კულტურის დღეების ჩატარება ტრადიციად ვაქციოთ, რათა უფრო მეტ ხალხს გაეცნოთ ჩვენი კულტურა.

ბ-ნი ანდრეი სპაჩკოვი:

— კულტურის ატაშე ჩვენი საელჩოში დაკავებულია იმ საქითებით, რომლებიც ეხება რუსეთ-საქართველოს კულტურული ურთიერთობის გაღრმავებას. თუმცა, უფრო სწორი იქნება სიტყვა „გაღრმავების“ მაგივრად სიტყვა „აღდგენის“ თუ ვისმართ. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ დაიწდა არამარტო ეკონომიკური, არამედ კულტურული კავშირებიც. ეს პროცესი საქართველოში განსაკუთრებულად შესაძლებელი გახდა, რადგან აქ რუსეთ-საქართველოს კულტურულ ურთიერთობას ეთნოკონფლიქტებიც აფერხებდა.

ჩემი, როგორც კულტურის ატაშის, ამოცანა აღდგენის ის მრავალსაუკუნოვანი კულტურული ტრადიციები, რომლებიც არსებობდა საქართველოსა და რუსეთის შორის. მომავალი თაობის მიმართ დანაშაული იქნება ეს კავშირები საბოლოოდ რომ დაირღვეს. ვერ ვიტყვი, რომ მუშაობა ძალიან ადვილი იყო, მაგრამ შარშანდელთან შედარებით, რა თქმა უნდა, იჭრებოდა ერთგვარი წინააღმდეგობა. ამის მიზეზი, პირველ რიგში, საქართველოს CHD-ში შესვლაა. რუსეთის პრეზიდენტ ელცინის საქართველოში ვიზიტის შემდეგ დაიწყო გარკვეული სამართლებრივი — სახელმწიფოებრივი ბაზის შექმნა კულტურული ურთიერთობის გაღრმავებად. მთებერვალს ელცინის ვიზიტის დროს დაიწყო მნიშვნელოვანი ხელშეკრულება კულტურის დარგში.

უახლოეს მომავალში უნდა დაიდოს უწყებათაშორისო ხელშეკრულება საქართველოსა და რუსეთის კულტურის სამინისტროებს შორის, მაგრამ ბევრად ადრე უნდა აღინიშნოს, რომ კულტურულ ურთიერთობებს საკანონმდებლო ბაზის შექმნამდე ეცდებოდა საფუძველი. მოსკოვში ჩატარდა ფორუმის სახით მიმდინაო ახალგაზრდა ქართველ მხატვართა გამოფენა. მოსკოვშივე იყვნენ გასტროლებით ქართული ესტრადის მომღერლები და ხალხური ცეკვის ანსამბლი. შარშან გარბო-ედოვის თეატრი ეწვია რუსეთს. სექტემბრის თვეში დიდი წარმატებით ჩატარდა ფესტივალი „ოქროს არწივი“, სადაც მონაწილეობას იღებდნენ გამოჩენილი ქართველი, რუსი და სხვა ეროვნების მსახიობები.

— ეს რაც შეეხება ქართული კულტურის პოპულარიზაციას რუსეთში, მაგრამ, სანატორიო-სპა კეთდება აქ რუსული კულტურის წარმომჩენისთვის? — აქ პირველ პლანზე ფინანსური პრობლემები იწევს. გარდა ამისა, თუ ავიღებთ, მაგალითად, კინემატოგრაფიას, ამჟამად საქართველოსა და რუსეთში, ძირითადად, გატაცებული არიან დასავლური კინემატოგრაფიით. პუბლიკა არაა ადრეულ ფილმებს უფრო ჰყავს. მაგრამ, მეგობრ, რომ მომავალში ქართული და რუსული კინემატოგრაფიის მიმართ აღდგება ძველი ინტერესი და მოწვევადგება ფილმების გაცდის საკითხიც, ჩერჩვობით რუსულ კინოს უკირს, ძალიან ცოტა ფილმებს უშვებენ, მაგრამ ოპტიმისტურად ვუყურებ მომავალს.

რაც შეეხება რუსი მსახიობების თუ მომღერლების გასტროლებს თქვენს ქვეყანაში — საქართველოსადმი ინტერესი დიდია. მე ინფორმირებული ვარ, რომ რამდენიმე საესტრადო მომღერალი აპირებდა თბილისში ჩამოსვლას, მაგრამ უკანასკნელ წელს გადაიფიქრეს. ბათუმში, როგორც თქვენ იცით, ჩატარდა რუსული მუსიკის ფესტივალი. თბილისში ჩამოსვლის კი ყველას ეშინია. სიტუაცია აქ იმდენად დაძაბული შეიძლება არც იყოს, მაგრამ პრესა ბევრს აფრთხობს. თქვენ იცით, რომ პუტინოვს ქალიშვილი აპირებდა ჩამოსვლას, ისიც ალბათ, სიტუაციამ შეაშინა. ახლა ცნობილი როცა-ანსამბლი აპირებს თბილისს ეწვიოს. ჩემი აზრით, თბილისში მდგომარეობის ნორმალიზაცია უპირველესი საინტერესოა იმისა, რომ აქ გასტროლებით ჩამოვიდნენ რუსი მსახიობები.

გარდა ამისა, საქართველოს თეატრებს გამოუჩნდათ სპონსორი რუსეთში. თეატრალურ მოღვაწეთა კავშირის თავმჯდომარის მიხედვით ულანოვის თაოსნობით შექმნილია ქართულ თეატრთა დახმარების ფონდი. ამ ფონდის მეშვეობით რუსული თეატრები თავისი შემოსავლიდან გარკვეულ პროცენტს ქართული თეატრების დასახმარებლად რიცხავენ. რამდენადაც მე ვიცი, ასეთი დახმარება უკვე აღმოუჩნეს გრიბოედოვის თეატრს. სხვა თეატრთა შესახებ ჯერ არაფერი ვიცი. მაგალითად, რუსთაველის თეატრს არც სჭირდება ასეთი დახმარება. ეს ძალიან ცნობილი თეატრია. მოგეხსენებათ, ამ დღეებში მოსკოვში ტრიუმფით მიდის რუსთაველელთა გასტროლები გასტროლებს რამდენიმე სპონსორი გამოუჩნდა, მათ შორის რუსეთის კულტურის სამინისტრო და რუსეთში მცხოვრები ქართველები.

ასე რომ, რუსეთისა და საქართველოს კულტურულ ურთიერთობებს დიდი მომავალი აქვს.

«უფუხრით! რეპოლუსცია!»

მეოცე საუკუნე — ცხოვრების უფარანხელი, თავბრუსმგვნი რიტმი. თუმცა, კინემატოგრაფი 1895 წელს — მეცნარევე საუკუნეში წარმოიშვა (დაბადების ზუსტი თარიღი ხელგნებობის სხვა არც ერთ დარგს ზომ არ გააჩნია), მთელი თავისი არსით კინემატოგრაფი სწორედ მეოცე საუკუნის ხელოვნებაა — მოძრაი ხელოვნება უდრესად მძებრია, დინამიური საუკუნისა.

„ქინო. სივრცეში მოძრაობის გრიფა... ყველაფერი იხსნება, იგრევა, ხელახლა იქმნება. რეალიზაცია არავითარი აზრი აღარ აქვს არავითარი მნიშვნელობა... ყველაფერი გვარწმუნებს, რომ ადამიანი სულის ახალი სინთეზისკენ, ახალი კაცობრიობისკენ მივლივართ და ყველაფერი ლაპარაკობს იმაზე, რომ განსდება ადამიანთა ახალი რასა. მათი ენა იქნება კინო... სვალნიდელი დღის სახარება, სამეცნიერო ეპოპეა... წინასწარგანკურებული ლეგენდა, ახალი შეჯერება... გერმანული რეალუტა...“ — ეს კრიტიკული ციტატა ფრანგი თეორეტიკოსის ბლუზ სანდარის ენით წერია. დიდი ხნის, რომელიც უსიტყვოდ გამოხატავს საუკუნის პირველი ათწლეულების აღტაცებას, თითქმის კერპთაყვანისმცემლურ აღფრთოვანებას ახალი ხელოვნებისადმი, რომელიც თავისი უნივერსალური ბუნების წყალობით ერთგვარად პრეისტორიულ სამყაროში აბრუნებდა ადამიანს; პრეისტორიულ სამყაროში, როცა ენობრივი ბარიერი არ არსებობდა, როცა ყველა ენობრივად ერთმანეთის ამიტომაც ტალღასავით მოედო მთელ მსოფლიოს მშვიდ ლუბიკების ფილმები. მათზე ერთნაირად რეაგირებდა ყველა — გულთანად იცნო და გაუწეულ მებაღეზე, ან მაყურებლისკენ წამოხული მატარებლის დახახვით დამფრთხალი გარბოდა დარბაზიდან. კინოს უმნიშვნელოვანესი თვისება იყო, ადამიანთა მასა გაეერთიანებინა ერთი იდეით, ერთგვარი პანორეაქტა მოეხდინა (ამიტომაც მიიჩნე-

ვენ მას თანამედროვე რელიგიად), და რაც მთავარია, გერმანული სანდარის თანაზარი გაუხდა იგი. ბლუზ სანდარი ამის შესახებ წერდა: „მაყურებელი აღარ არის უმოძრაო თავის საკრძოლში, ის წამოხტარია — (ცოტა მოგვიანებით სერგეი ეიზენშტეინი სწორედ „სკამიდან წამოხტომის“ მომენტს, მაყურებლისთვის ბიძგის მიცემას, „შეჩვენებს“ მიიჩნევს კინოს უმთავრეს დანიშნულებად. თ. ხ.) — ნამუხანდილია, მოქმედებაში მონაწილეობს, ბრბოს ფუსფუსით თავის თავს ცნობს, ვივრის, ღრიალებს, პროტესტს აცხადებს და გამძვავებულია“.

თანაზრების განცდა კინოში, უპირველეს ყოვლისა, მისი ნატურალისტური ბუნებით მიიღწევა. რეალური გარემო, მასში მოქმედი რეალური ადამიანები, რეალური ცხოვრება — კინოსთვის დამახასიათებელი ეს სპეციფიკური ნიშნები უკვე მშვიდ ლუბიკების ფილმებში გამოჩნდა. „მატარებლის შემოსვლა და ხიოტას სადგურში“, „შუშის გამოსვლა ლუბიკების ფილმიდან“ და სხვა ფილმები გადარებული იყო ეჭვგარეშად, სინამდვილის ხლდის ფსოტებით. „ცხოვრება, როგორც ის არის“ — უტყუარი ფილმ-გრაფიული ანაბეჭდი ყოველგვარი წინასწარ მოფიქრებული სიუჟეტის, დეკორაციის, კოსტუმების გარეშე ლუბიკების ფილმები ყოველდღიური ცხოვრების თავისებური რეპორტაჟები (ერთადერთი გამონაკლისია „გაუწეული მებაღე“, რომელიც კომედიური ჟანრის პირველი ნიმუშია კინოში).

სულ რამდენიმე წლის შემდეგ კი, აბსოლუტურად სხვა ესთეტიკას დამკვიდრებს კინოში მეორე უდიდესი ფრანგი — ჟორჟ მელიესი. ლუბიკებისგან განსხვავებით, მის ფილმებში აისახება არა-ცხოვრება, როგორც ის არის; არამედ, როგორც რეალური თავისი ფანტაზიით გათამაშებს. მელიესის კინემატოგრაფი არის წარმოსახვის ხელოვნება ხაზგასმულად ირეა-

ლური, ადვილი სამყაროთი და რეალური მიერ საგანგებოდ შემოთავაზებული თამაშის წესებით. თავისი ფილმების დასაწყისში ან დასასრულს მშირად ჩნდება თვითონ რეჟისორი, რომელიც ხსნის ან უშვებს ფარდას და ესალმება ან ემშვიდობება მაყურებელს. თეატრიდან ნახესხები ეს ტრადიცია ემსახურებოდა სწორედ მისი — მაყურებლის ჩართვას თამაშში, მოგზაურობას ილუზიურ სამყაროში.

საულისხმოა, რომ მელიესი ილუზიონისტი იყო. ის თეატრიდან მოვიდა და კინოში სანახაობის შექმნის საიდუმლოება მოიტანა. მელიესმა ლუბიკების ნატურალური გარემოს მაგივრად ლეკორაციულ-კოსტუმირებული, ერთგვარი კარნავალის ესთეტიკა დაამკვიდრა.

ტრადიციულად ასე მიიჩნევენ, რომ მელიესი მხატვრული კინემატოგრაფიის ფუძემდებელია, მშვიდ ლუბიკების კი ამ ხელოვნების მამამთავრის საიდუმლოება მოიტანა. მელიესის ნატურალური გარემოს მაგივრად ლეკორაციული ესთეტიკა დაამკვიდრა. „მატარებლის შემოსვლა და ხიოტას სადგურში“, „შუშის გამოსვლა ლუბიკების ფილმიდან“ და სხვა ფილმები გადარებული იყო ეჭვგარეშად, სინამდვილის ხლდის ფსოტებით. „ცხოვრება, როგორც ის არის“ — უტყუარი ფილმ-გრაფიული ანაბეჭდი ყოველგვარი წინასწარ მოფიქრებული სიუჟეტის, დეკორაციის, კოსტუმების გარეშე ლუბიკების ფილმები ყოველდღიური ცხოვრების თავისებური რეპორტაჟები (ერთადერთი გამონაკლისია „გაუწეული მებაღე“, რომელიც კომედიური ჟანრის პირველი ნიმუშია კინოში).

სულ რამდენიმე წლის შემდეგ კი, აბსოლუტურად სხვა ესთეტიკას დამკვიდრებს კინოში მეორე უდიდესი ფრანგი — ჟორჟ მელიესი. ლუბიკებისგან განსხვავებით, მის ფილმებში აისახება არა-ცხოვრება, როგორც ის არის; არამედ, როგორც რეალური თავისი ფანტაზიით გათამაშებს. მელიესის კინემატოგრაფი არის წარმოსახვის ხელოვნება ხაზგასმულად ირეა-

ლური, ადვილი სამყაროთი და რეალური მიერ საგანგებოდ შემოთავაზებული თამაშის წესებით. თავისი ფილმების დასაწყისში ან დასასრულს მშირად ჩნდება თვითონ რეჟისორი, რომელიც ხსნის ან უშვებს ფარდას და ესალმება ან ემშვიდობება მაყურებელს. თეატრიდან ნახესხები ეს ტრადიცია ემსახურებოდა სწორედ მისი — მაყურებლის ჩართვას თამაშში, მოგზაურობას ილუზიურ სამყაროში.

საულისხმოა, რომ მელიესი ილუზიონისტი იყო. ის თეატრიდან მოვიდა და კინოში სანახაობის შექმნის საიდუმლოება მოიტანა. მელიესმა ლუბიკების ნატურალური გარემოს მაგივრად ლეკორაციული ესთეტიკა დაამკვიდრა.

კადრი ჟორჟ მელიესის ფილმიდან „მოგზაურობა მთებში“

გამოშენა

სახეების სურათოვანი წიგნი

„ცისფერი გაღვივება“ ცისფერი აღარ ეთქმის ერთი შეხედვით, თითქმის გამოსხვებულ და ბერბერულ კედლების ფერს, მაგრამ ეს არ არის მთავარი. მთავარი მინც ისაა, რომ ამ კედლების მიღმა, დარბაზში და უსადგურეთა უწყველი ფერების და მხატვრული განწყობისა ცისფერია და ახალგაზრდის ქმნის.

სახეების უმრავლესობა ხელოვნების მუზეუმიდან იყო შერჩეული, სხვა კიდეც კერძო კოლექციებიდან.

აქ ნახავთ და გაცდილთა მოდისა და გადამკრება.

გულდასმით ვაკვირდებით თითოეულ დეტალს, მინდობა ბოლომდე აღწევს ჩემში

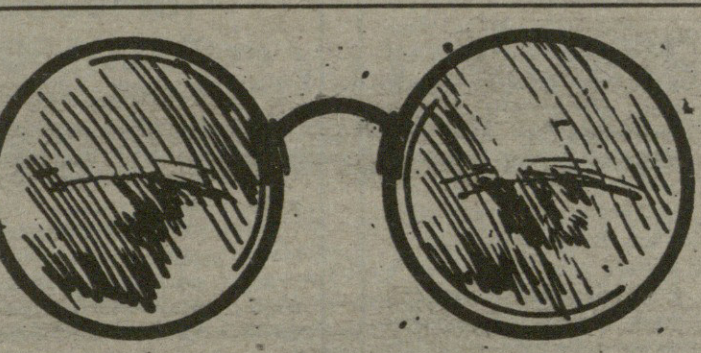
თვალწინ გადავლილი, გაჩნდა მელიესის მშვენიერი „კალმინიონისა“, რომელსაც ქართველ დედებს ეახლან. ადამიანთა და საშუალოდ დადგენილი სულის სიღრმეში, რადგან ასეთი ხილია-მაცე გაუცვლელია და არახიდებს მიეცება დავიწყების.

მოწოდებული რაღაც ძალა, ამაღლებული და ხელშეწყობი იგრძნობდა 50 კალია არსებაში. ახილული წარბების ქვემოთ მტკიცედად მოშინილი თვალები, ნიჭი-კოპებით დამუქრებული მალაღი შებლები, ძირობის თვლით მოიჭვდილი ფარისი კბები ერთმანეთს ცვლიდნენ. სიმისილის სიმკვრივად თავად ქალია სილა-მაცე იყო ქველთი.

მე-19 საუკუნის ნამუშევრები მე-20 საუკუნის ნახატები უდიდესად საუკუნეებთან ერთად იცვლებოდა ქალია ჩაქულობის, გარეცხილობის სტილი, მაგრამ ის ქალური ბუნებრიობა რაც ძველთაგან მოყოლებული ტრადიციას-კით მისდევდა თაობებს არ წაშლილა. არ წაშლილა „სიბრუნე“ დედათა უკვდავი სიბრუნე.

ვის პორტრეტებს არ ნახავდით აქ — ქართველი პორტრეტის მუშაობა დედოფლების — გეორგიის და ნინო ჭავჭავაძეების, ევრიკო ანჯაფარიძის, თამარ ციციშვილის, ნატო ვახანაძის, დიდო ჭავჭავაძის, მედეა ჯაფარიძის და ვინ მოთვალის, ცოცხე რამდენი დამახასიათებელი, რომელთა ღვაწლითი მშვენიერება ნახატებს შემოუნახავთ.

რუსულად
კოკა-კოლა

4 ივლისის ხსენება

სსრკ-ის თავმჯდომარე ნ.ს. ხრუშჩოვი სიტყვას აძლევს პ.პ. პოდგორნოვს, ლენინგრადის საოლქო კომიტეტის პირველ მდივანს, სკკპ ც-ის წევრს.

პ.პ. პოდგორნოვის გამოსვლიდან: — როგორც ახლა მთელის სისრულით შეიქნა ცხადი, ბერია სახით საქმე გაქვს არა უბრალო კარიერისტთან, წინამძწარასთან, არამედ — საბოლოო მტერთან. ეს იყო ბონაპარტეზული ხელისკვეთების კაც, რომელიც მზად იყო გეგმების გროვებზე და სისწლის მდინარეებზე გაღებულ ძალაუფლების ხელში ჩასაგდებად.

ბერიას მთავარი მიზნაუბრა იყო ტიტო-რანკების ტიპის დიქტატორებად აღუზრდებელი თავი, ხოლო ჩვენი პარტიის იდეოლოგიური საფუძველი — მარქსიზმი — ამერიკანული იდეოლოგია.

ჩვენ, ადგილობრივმა მუშაკებმა, ბევრი რამ არ ვიცოდით ამ კაცზე და ვერც კი წარმოიდგენდით მის ასეთ მუხანათობას. მასთან საქმიანი შეხვედრებისას ბევრს უნდებოდა მოსენა ბერიასგან ყოველგვარი უტოტობისა, დღის გინების გამოკლებულად, და ამას ჩვენ მისი საცდითი ნატურით ვხსნიდით, ანგარიშს ვუყვებოდათ მის მდგომარეობას, და გარდა ამისა, გვეძინოდა კიდევ რადგან მან იცოდა სასურველის მიღწევა და გატანა.

მე ვფიქრობ, ამხანაგებო, უდავოდ ცუდი იყო, რომ ისეთი ტიპის ადამიანები აღუზრდებელნი მს სამინისტროს ხელმძღვანელობაში, როგორც იყვნენ იყო, ევოი, აბაკუოვი, ბერია. მათ შიშში მტრები კი არა, პატიოსანი საბჭოთა ადამიანები მტრები, და თვით ხელმძღვანელი პარტიული და საბჭოთა ორგანიზაციები კი — უსაზღვროდ დიდი აპარატის მს სამინისტროსი, რომელიც სახელმწიფოს 15 მთავარი მანეთი უჯდებოდა (ოფიციალური მონაცემებით თავდაცვის სამინისტროსი ციხეებში მყოფადიდებული სამინისტროსი) ბიუჯეტი 70-იან და 80-იან წლებში 17 მილიარდ მარტის შეადგენდა! (რად.) ისეთი ქმნილებად გადაიქცა, რომელიც უკვე თავის შემქმნელს (ანუ პარტიას) და მთავრობას — რად) აღარ უწყვედა ანგარიში.

აგენტურას, მთელ რიგ შემთხვევებში საქმისათვის ყოველგვარი საჭიროებისა და საბჭოთაობის გარეშე სერგაგენს თითქმის ყველა დასწესებულებასა და საწარმოში. როცა სადმე ახლოს გეხდებოდა ჩაკერება იმაში, თუ რა აგენტურა იყო ეს, გავიგებოდა ვიყავით ხოლმე — თურმე, აი, გისთან მუშაობდნენ ისინი.

გარკვეული ხნის წინათ, ჯერ კიდევ სტალინის სიცოცხლეში, ჩვენ შემთხვევით გამოვაგლიშეთ, რომ ს.მ. კიოროვის მეკლერობის მონაწილეთაგან ერთ-ერთი ტერორისტები ბანაკებიდან იყო ჩამოყვანილი ლენინგრადში მს სამინისტროს სამმართველოს მიერ ანტისაბჭოთაოდ განწყობილი ინტელიგენციასთან სამუშაოდ.

მეორე შემთხვევა გამოამარაგადა მს სამინისტროს სამმართველოს აგენტი, რომელიც ტერორისტული პეტისთვის აუღიანებდა ვინმე მოქალაქეს — ლენინგრადში ჩამოსული ერთ-ერთი ხელმძღვანელის მეკლერობისათვის. ეს მოქალაქე ჩვენიან მოვიდა და გვაცნობა ამის შესახებ. როცა საქმის გამოკვლევა დაიწყო, მს სამმართველოში გვითხრეს, ჩვენი აგენტი, ვითომცდა, იმ პიროვნებასთან, რომელიც ადამიანად და უკვე მამის ხედავდა მასში ნამდვილ მტერს. ასეთ ადამიანს და უკვე მამის ხედავდა მასში ნამდვილ მტერს.

გამომქვეყნება. დასაწყისი იხ. ბაზში „კავკასიონი“ №19-23

ბერიას საქმე

გამომკვლელობის ადგილობრივი სამმართველო კომიტეტის 1953 წლის ივლისის საიდუმლო პლენუმის სტენოგრაფიული ანგარიშებიდან

ბის შესაძლებლობად აკეთებდა ამას. სინამდვილეში კი მეკლერობისათვის აქებდა მას უდავოდ, აქ ცხად პირობითადაა გვაქვს საქმე. ამის შესახებ მე ახ. სტალინის მიერვე. ჩემი ბარათის განხილვა ბერიასგან დაეკავა, რომელსაც სიტყვა არ დაუბრუნა ამ ამკარა უმსგავსებებზე. უფრო მეტიც, სამმართველოს უფროსი გორდინსკი შემდეგში ბერია მს სამინისტროში დაწინაურდა.

სსრკ-ის თავმჯდომარე ნ.ს. ხრუშჩოვი სიტყვას აძლევს პ.პ. პოდგორნოვს, სკკპ ც-ის წევრს, მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილეს.

პ.პ. პოდგორნოვის გამოსვლიდან: — აქ საქმად სრულად გამოამარაგადა მთელი დანამუხლებრივი სისამაღლე მოღალატე ბერიასი. მაგრამ, სამართლიანად იბადება კითხვა: როგორ შეძლო ამ სუბიექტმა ესოდენ ხანგრძლივი დროის განმავლობაში დაუბრკოლებლად „აღიწია“ პარტიისა და სახელმწიფოს ხელმძღვანელობაში? რატომ არ ამხილეს იგი ადრე? რატომ სარგებლობდა ესოდენ დიდი ავტორიტეტით? რატომ ეკავა ესოდენ მაღალი პარტიული და სახელმწიფო პოსტები?

შედეგობაში უნდა ვიქნეთ, რომ ბერია — ეს არის მხაკვარი, ძალზე მოხერხებული და ემყაი მტრის ტიპი, დასრულებული ავანტიურისტის, ინტრიგანის ტიპი, რომელსაც მარჯვლ შეძლო ბუღაიის წილის მოპოვება და რამდენსაც დიდხანს შეძლო დაეფარა თავისი უგვანი განზრახვანი, დალოდებოდა თავისთვის ხელსაყრელ მომენტს. იგი ხელადა დაიდა სტალინის ყოველდღიურ ცხოვრებას. ყველა ჩვენგანთან (კ-ის პრეზიდენტის წევრებთან — რედ.) ერთად იცოდა, რომ დაბაძული შემთხვის შედეგად უკანასკნელ წლებში სტალინი ხშირად ავადმყოფობდა და დიდი სტალინის სიცოცხლეშიც ბერია თავხედი, უხეში, ქედმაღალი, უტოტარი იყო; ისწრაფოდა სხვების წინაშე ყველგან და ყველგან თავისი „აღმატებულება“ ეჩვენებინა. ანგარიში არ უწყვედა გარშემო მყოფთა ადამიანურ ღირსებას, განსაკუთრებით — ხელქვეითებისას. ყველა ეს შეურაცხყოფანი ბერიას მხრიდან ადამიანებს თავს ატყულებდით, ოფიციალურ სხდომებზე, მრავალი სხვა მასხის-მეგებელი ამხანაგის თანდასწრებით. ამასთანავე, მას შეეძლო თავს შემოეკლერა თავისთვის საჭირო ადამიანებს, მამიჭერი ურთიერთობა ჰქონოდა მათთან.

ყველაფერ ამასთან ერთად, ბერიას ეშინოდა სტალინისა, ელაქებოდა მას, — ელაქებოდა თავისებურად, უნარბანად; ჩასწრებულად ყოველგვარ სისამაღლეს, შედეგობაში შეყავდა. მე მას ხედავდა, თავის დროზე. რა საზიზღარი როლი შეასრულა ბერია მს სამინისტროში კომუნისტის სერგო ორჯონიკიძის ცხოვრებაში. მან ყველაფერი იცოდა, რომ ცილი დაეწამა მისთვის და შეეძლო

ეს ჭეშმარიტად კრისტალურად სუფთა ადამიანი და ბოლშევიკი სტალინის წინაშე. სერგო ორჯონიკიძე არა მხოლოდ მე, არამედ სხვებსაც სამინისტროს უყვებოდა ამ ადამიანზე და უკვე მამის ხედავდა მასში ნამდვილ მტერს. ასეთ ადამიანს, ეს თავხედი მტერი და კიდევ გამოაჩენს თავსაო.

ს.პ.პ. პოდგორნოვი: იგი ერთმანეთს უსინებდა ადამიანებს, ვისთანაც მუშაობდა, ჰქმნიდა ნევროზულ ატმოსფეროს. სტალინი ჯერ კიდევ ცოცხალი იყო, მძიმე, უკონო მდგომარეობაში იყო, ბერია კი უკვე მოქმედებდა იგი ყოველთვის და ყველგან. პირველი, სწორედ იგი გვამაგზობს ყველაფერს, ყველაფერს წინასწარ ჭერებს ყველაფერი იცის, ყველაზე მარტყულობის ასე არ იყო, ამხანაგები (მომართავს პრეზიდენტს წევრებს)

ს.პ.პ. პოდგორნოვი: ასე იყო, სწორია

პ.პ. პოდგორნოვი: ჩვენ, უკანასკნელ ამოხუთქებულ, ჩვენს სტალინს ვაძლევთ თავს, და ბერია აქცე დემონსტრირებას ატყუებს თავისი აქტიურობისა, — ვითომცდა, შედეგობაში იქონიეთ, მე აქ ვარო. მან მიგვითხრა გ.მ. მაღუნიკოვი დაგვესახელებინა მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პოსტზე. ჩვენ ყველამ ვაღიარეთ იგი ბუნებრივ და კანონიერ კანდიდატად. ბერია კი ვერ შეძლო საკუთარი თავის შემოთავაზება, ხოლო იმის მოლოდინი ვერ ექნებოდა, რომ მას რომელიმე ჩვენგანი დასახელებდა (სიცილი დარბაზში. ტა-ში.) ამიტომ გადაწყვიტა შემოეკლერა გ.მ. აგრინი.

ბერიას ყოველგვარი სისამაღლის ნაღენი შეეძლო, მათ შორის ყველაზე ამხანაგისა და წარმოუდგენელია მადლობა აქ მხრიდან ამხანაგებს, რომელთაც ამხანაგს და გამოამარაგეს იგი. თუცა ამის შესახებ მე უკანასკნელს შევიტყუე (სიცილი), მაგრამ მე არასდროს არ ვეძლიოდი ბერიას ისიც ვგრძნობდა ამას და არც მაინცდამინც „აქცევისა შექმნა“.

გ.მ. პოდგორნოვი: სწორია

ს.პ.პ. პოდგორნოვი: სწორია

პ.პ. პოდგორნოვი: დროზე კი მოვიშინო: რით იგი! არ შეიძლება, ამხანაგებო, ვითქვითო, რომ ეს სუბიექტი მხოლოდ ავანტიურისტი იყო... ამ არამდვილ ნებით, რომ დასცემდა, ცოტა ხანში მთავრობის მთელი ხელმძღვანელობა შეიძლება გამქრალიყო.

ს.პ.პ. პოდგორნოვი: სწორია

პ.პ. პოდგორნოვი: — ჩვენ გვეხმობა, რომ ერთიანობა პარტიისა და მთავრობის ხელმძღვანელობისა — ყველაფერი ჩვენითვის, ყველაზე წმინდა და აუცილებელი ამოცანაა. ეს სამაგალი მტერი — ბერია კი ფიქრობდა, რომ ჩვენ, ესოდენ დიდი მწუხარებით მოცულნი სტალინის სიკვდილის გამო, ვერ ვამჩნევდით მის მდამალ ხრიკებსა და მაქინიებს. მით აისწნება, რომ იგი სამი თვე „მოღვაწეობდა“ ასე და ბევრი რამ მოეგავნა კიდევ თავს, ისიც კი, რაც ჩვენ არა და არ ვგვსურდა. ჩვენითვის საჭირო იყო გარკვეული დროით ნებაზე მიგვეშვა ეს სუბიექტი.

ჩვენი ამოცანა, ამხანაგებო, ახლა მხოლოდ იმაში როდია, რომ დავემოთ ბერიას დანაშაულობანი, რომლებმაც ბევრი რამე იანგ ჩვენს საქმეს, არამედ იმაშიც, რომ ჩვენი ძალისხმევა ყველა იმ მისნის ცხოვრებაში გასატარებლად მედმართოთ, რომლებიც თავის დროზე, მთელს ჩვენს პარტიასთან ერთად, დიდმა სტალინმა დაგვიტანა.

სსრკ-ის თავმჯდომარე ნ.ს. ხრუშჩოვი სიტყვას აძლევს ზ.ს. პოდგორნოვს, სკკპ ც-ის წევრს, საქართველოს მსხუბუქ და კვების მრეწველობის მინისტრს. (ზ.ს. კევსელოვი 1952-1953 წლებში საქართველოს მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე იყო. (რედ.)

ზ.ს. პოდგორნოვის გამოსვლიდან: — როცა გამოამარაგებოდა საბჭოთა სახე მტრულატის, ბერიას სახელი სინონიმად იქცევა ეშმაკობისა, მხაკვრობისა და უნაბეზრობისა.

ამ. მირცხულავა, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მდივანმა ბრალი დამო მე მთელ რიგ დანაშაულობებში. ამასთან დაკავშირებით, ნება მომეცით ახსნა-განმარტება მოგვცეთ.

არასდროს არც ერთი სხვა პარტიის წევრი, გარდა კომუნისტური პარტიისა, მე არ ვყოფილვარ. 1918-1919 წლებში, როცა 16-17 წლის ვიყავი, მე ვემშრომობდი ეროვნული ლებოკარტების ახალგაზრდულ ორგანიზაციას. აქტიურ მუშაობას არ ვუწყობდი, საწევრო შესატნის არ ვინდიდი. ეს მე არ დამიძლავს ჩვენი პარტიისათვის. საგანგებო კომისიის ორგანიზებმა 1922 წელს დამაპტირეს რამდენიმე დღით, გვინებ 1 მაისის დღესასწაულის წინ. ჩემთვის არავითარი ბრალდება არ წამოუყენებიათ და 5-6 დღეში გამათავისუფლეს. შემდეგ მითხრეს, რომ ეს პარტიულ-პეტეკური დონისიბობა იყო (სიცილი). მე ეს პარტიისათვის არ დამიძლავს. პარტიამ ვიან შევედე — 1938 წლის ბოლოდან. მანამდე მართლაც მუშაობდა ბერია. რეკომენდაცია მოცა პარტიამი შევსულიყვი. ჩემი ცხოვრება ხელის გულზე, მისი თვალის მიღვენება თავიდან ბოლომდე შესაძლებელი.

1952 წლის აპრილში საქართველოს კომპარტიის პლენუმზე მე ბერიამ დამასხელა რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პოსტზე. იგი პოლიტიკურის მიერ იყო გამოგზავნილი. ეს თანამდებობა სკკპ ც-ის ნომინალურადი შედის. მე არ ვიცი, ვინ მოცა რეკომენდაცია ცენტრალურ კომიტეტში. ამხანაგი მაღენიოვი განაგებდა ამ საქმეს, მას, ალბათ, ახსოვს. ალბათ, ბერიამ არა, რადგან როგორც კი მას ვინმეს წამოყენებდა, წინ წაწყვიტა შესაძლებლობა მოცა ამხანაგი სტალინის სიკვდილის შემდეგ, — მე გამათავისუფლეს თანამდებობიდან, ბერიამ კი წამოაყენა თავისთვის სასურველი ადამიანები, ისეთნი, როგორიც, მაგალითად, მირცხულავა.

რატომ დასტურდა მირცხულავას გაგზავნა ბინ ფაქტები და ცილი დაეწამებინა ჩემთვისაც და მთელი რიგი მუშაკებისთვისაც? მაგალითად, ცილი დასწამა რიხიბიზას უფროსი კიხნაქს. მას იცნობენ ლ. კავანოვინი, ბ. ბუშევი (სსრკ მიმოსვლის გზათა მინისტრი — რედ.), და შეუძლიათ თქვან, როგორი მუშაკია იგი.

ლ.ს. პოდგორნოვი: კარგი მუშაკია

ზ.ს. პოდგორნოვი: მირცხულავა სხვებს დასწამა ცილი და ამით საკუთარი თავის გადარჩენა სურს. შერისიბობა — ბერიას იარაღი იყო. ეს მან თავის აგენტებსა და თავის მიერ დაყენებულ ადამიანებსაც ჩაუხრება. ამ იარაღს მოხერხებულად იყენებს მირცხულავა.

კარგი იქნებოდა, თუკი სკკპ ცენტრალური კომიტეტი განხილავდა საკითხს საქართველოს უმაღლესი საბჭოს ყოფილი მდივნის, ამჟამად დაპატიმრებული ვენაგაშვილის შესახებ, რომელზეც მირცხულავამ თქვა, თითქოს ის მენშევიკია; ეგნატეშვილის მთელი დანაშაული, თურმე, ის ყოფილა, რომ მან რამდენიმე წერილი მისწერა ამხანაგ სტალინს რესპუბლიკაში შექმნილი მდგომარეობის შესახებ, არც თუ სასამართლო ბერიასათვის. და იგი დააპატიმრეს.

მე ვფიქრობ, რომ ე.წ. მეგრულ ნაციონალისტთა საქმის შთამბარებელი ბერია იყო. ბერიას აგენტები იყვნენ შარია და მთელი რიგი პასუხისმგებელი მუშაკები. უკანასკნელ ხანებში ბერიას სამდივნოდ კადრებს, როგორც მოქარაზებოდა, ისე განაგებდნენ.

შარია კარნახობდა, მირცხულავა კი ბრმად და უსიტყვოდ ასრულებდა შარიას განკარგულებებს ბერიასათვის არასასურველი მუშაკების გადაყენებისა და ბერიასათვის საჭირო ხალხის დამინების თაობაზე. შესწლოა ეს ნაციონალიზმიც არ არის, მაგრამ, ყოველ შემთხვევაში, ძალზე ცუდი საქმეა.

ქართველი ხალხი საუკუნეების მანძილზე მჭიდროდა დაკავშირებული რეს ხალხთან. და ცენტრალური კომიტეტის გადაწყვეტილებასა ბერიას ღალატთან დაკავშირებით იგი სწორად აღიქვამს.

აღნიშნული სტატია ყურნად „National enquirer“-ში გამოქვეყნდა. იმედია, იგი დაინტერესებს გამოცემის მოვლენების მოვარულ მეთხოველებს.

როცა ჩემი ძაბარა გოგონები შიმშილობდნენ, მოხვედნებამ საჭირო ფული მოგვცა, — თქვა ჭოის ალექსანდრე და მეთხოველებს უამბო თავისი თავდასაჯალი.

ეს უჩვეულო და საშინელი შემთხვევა რამდენიმე წლის წინ საქალაქთაშორისო ავტობუსში გადაშნდა თავს. როცა ჩემი სამი ძაბარა გოგონას თანხლებით ლას-ვეგასიდან ნიუ ჯერსიში მივემგზავრებოდი.

ბუტერბროდები და შემწვარი კარტოფილი, რომელიც გზად ვიყიდებ, დიდხანს არ გვეყოფოდა, მე კი უკანასკნელი ორი დოლარიდა მქონდა დარჩენილი.

გამოუცხრობი მოვლენები

ერთ ღამეს გოგონებმა შემომიხილეს, რომ შიოდით. დავიბრდი, ჩაკაგო-ში როგორც კი ჩავადი, კარგი საუზმე დაგვდებოდა-მეთქი. გოგონები წავიდნენ დასაძინებლად. მაგრამ, მართალი გითხრათ, მათი გამოკვების არანაირი შანსი არ მქონდა.

ავტობუსში ბავშვებს ჩაეძინათ. მე კი გავმართე ახალწიკნი. უეცრად ამაზნის კარი მოხსურა. ბევრი ვეცადე გამეღო, მაგრამ ამაოდ. ამ დროს გარედან ხმა მომესმა: „ხო სწუხარ. ყველაფერი როგეტა. შენ და შენი შვილები კარგად იქნებით“. ამის შემდეგ, კარების ირგვლივ ყო-

ველივე ვანთა, უეცრად იგი შეირბა და თავისით გაიღო.

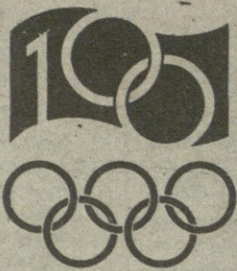
ძალიან შევშინდი და სასწრაფოდ გავეშურე ჩემი ადგილისაკენ. სიმაძავე არ მყოფნიდა, რათა უკან მომეხედა. დაახლოებით ათი მგზავრი იმყოფებოდა ავტობუსში, მაგრამ ყველას ძინა. მხოლოდ მე ვიჭევი და ვაკაკალებდი.

ხუთიოდ წუთის შემდეგ ვიბრძინე, რომ ვიღაცა ჩემს მხარს შეეხო. მოვტრიალდი და დავინახე ახალგაზრდა ქალი, რომელსაც თეთრი ტანსაცმელი ეცვა. მან გამომიბა და თქვა: „შენ

თი რამ მიაბო, რომლის მოსმენისაგან კანკალი დავიწყე. მითხრა, რომ ერთი წლის წინ ჩიკაგოელი ქალი დორის ბლეკი მგზავრობდა თავის სამ ძაბარა გოგონასთან ერთად. ავტობუსს მანქანა დეგანა და ყველანი დაიღუპნენ, რამდენიმე თვით ადრე ერთ მგზავრს უთქვამს თითქოს მძღოლისთვის, რომ ნახა ვიღაც თეთრი სამოსში გამოწყობილი ქალი, სწორედ ისეთი, როგორიც მე აღვქრე. იმ მგზავრსაც, თურმე სამი ძაბარა გოგონა ახლდა თან.

ნამბობმა დამარწმუნა, რომ ვნახე მშვენიერი მოჩვენება, რომელმაც იზრუნა ჩემს შვილებზე.

დღითი ჩიკაგოში ჩასვლისას გოგონებს კარგი საუზმე ვუყიდებ. ღმირი კვლავ დაუბრუნდათ მათ ძაბარა სახეებს. თავს ბედნიერად გვრძნობდნენ. და არასოდეს დამაიწყებდა იმ ქალის სახე, ვინც გაბირების ვაშს დაგვიტანა.

23 ივნისს სრულდება საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის და თანამედროვე ოლიმპიური მოძრაობის 100 წლისთავი. მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში ამ თარიღთან დაკავშირებით გაიმართება მრავალფეროვანი ღონისძიებები. ერთ-ერთ ღონისძიებას — „რბენის ოლიმპიურ დღეს“ — ამზადებს დაახლოებით 150 ქვეყანა და მოსალოდნელია, რომ მასში 1.000.000 მორბენალი გამოვა.

საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტი, შპს „კოკა-კოლა“ კავკასიონი და საქართველოს მძლეოსნობის ფედერაცია „რბენის ოლიმპიურ დღეს“ ატარებენ თბილისში, ბათუმში და ქუთაისში.

„რბენის ოლიმპიურ დღეს“ კოორდინაციას უწევს სოკი-მოყვარულ მძლეოსანთა საერთაშორისო ფედერაციასთან თანამშრომლობით. სოკ-მა დაანახა ეს დღე, რათა რაც შეიძლება მეტი ადამიანი ჩაებას მთელ მსოფლიოში აქტიურად სპორტში და დახმარება გაუწიოს ეროვნულ ოლიმპიურ კომიტეტებს საყოველთაო სპორტული პროგრამების განხორციელებაში სახელწოდებით — „სპორტი ყველასათვის“. ოლიმპიურ თამაშებში მედლის მოპოვება სპორტის ყველა სახეობაში უმთავრეს მიზანს წარმოადგენს — აღნიშნავს სოკ-ის სპორტის დირექტორი ჟილბერ ფელი — მაგრამ ოლიმპიური მოძრაობა მხოლოდ რჩეულ სპორტს კი არ გულისხმობს, არამედ ამავე დროს მის უნივერსალურობასაც.

ჩვენი ქვეყნის მონაწილეობა ამ ღონისძიებაში ერთგვარი წვლილი იქნება „1994 — სპორტისა და ოლიმპიური იდეალის საერთაშორისო — წელი“ აღნიშვნის მიმართ, რომელიც გაერო-მ გამოაცხადა, გასული წლის ოქტომბრის თვის განერაღურ ასამბლეაზე.

თბილისში რბენა სტარტს აიღებს კვირას 19 ივნისს 11.00 საათზე ბ.პაიჭაძის სახელობის ეროვნულ სტადიონზე. ფინიში — თავისუფლების მოედანზე აღმასვენებლის გამზირის, თამარ მეფის გამზირის, კოსტავას ქუჩის და რუსთაველის გამზირის გავლით, ხოლო ინვალიდები სტარტს აიღებენ 11.15 სთ-ზე რესპუბლიკის მოედნიდან.

მონაწილეობისათვის ენიჭება ყველას. რეგისტრაციისათვის მიმართეთ 17-18 ივნისს 10.00 — 17.00 სთ-მდე სამანდატო კომისიას, რომელიც იმუშავებს ეროვნულ სტადიონზე, არათბილისელებს რეგისტრაცია სტარტის დღეს იქვე 9.00 სთ-დან.

OLYMPIC DAY RUN

CERTIFICATE

JUAN ANTONIO SAMARANCH
President of the International Olympic Committee

has taken part in the
OLYMPIC DAY RUN

under the auspices of the
National Olympic Committee

JUAN ANTONIO SAMARANCH

OLYMPIC DAY RUN

მონაწილეებს გადაეცემათ ამ ღონისძიებისათვის კომპანია „კოკა-კოლა“-ს მიერ დამზადებული მაისურები. შპს „კოკა-კოლა“ კავკასიონი პრიზებს გადასცემს 10-10 საუკეთესო ქალს და ვაჟს, აგრეთვე ყველაზე ხნოვან ქალს და მაშაყაცს და ყველაზე სპორტულ ოჯახს. ამასთანავე, ქალთა და ვაჟთა შორის გამარჯვებულები დაჯილდოვდებიან საქართველოს ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტის პრიზებით. ფინიშზე მოსულ ყველა მონაწილეს გადაეცემა სოკ-ის პრეზიდენტის ბატონ ხუან ანტონიო სამარანჩის ხელმოწერილი სერტიფიკატი „რბენის ოლიმპიურ დღეში“ მონაწილეობის აღსანიშნავად.

დაქვეყნების ასურველი

საშუალოდ სამაქანლო ფორმა „დღეობი“ უფასოდ დაგეგმარებათ თქვენი შესაფერისი მეუღლის შეტყობის
თქვენი სურვილები მაქსიმალურად იქნება გათვალისწინებული.
ანონიმურა და საიდუმლოს დაცვა გარანტირებულია.
მიღება შაბათ დღეს 15-17 სთ. კრილოვის ქ. № 4 (დ. აღმასვენებლის 128-თან).
საქართველოს დემოკრატიული საზოგადოება

განცხადება

39000

სასწრაფოდ ოთხთაზიან ბინას ბორჯომში სამსართულიანი კორპუსის მე-2 სართულზე ღია აივნებით, სარდაფით, გარეთი და ტელეფონით. ფასი შეთანხმებით.

მისამართი: ხანძრის 22.
ტელ: 51-22-16 ან 51-14-98.

სამოთხიან, პრივატიზებულ არასტანდარტულ ბინას ნუცუბიდის მე-4 მ. კოორდინაში დიდი ლოჯიით და ღია აივნით 16-სართულიანი სახლის მე-16 სართულზე. ფასი 5000 ლოლარი.

აგარაკს მანგლისში ორსართულიანი მშენებარე სახლით, მანსარდით, 700 კვ. მ. ნაკვეთით, ცენტრალურ ტყეში. ფასი 5000 ლოლარი.

ტელ: 89-29-42 ან 89-78-40.

სასწრაფოდ სამოთხიან, არასტანდარტულ, მაღალკერძან, გარემონტებულ, ტელეფონიან ბინას წერეთლის პროსპექტზე, მანთონის პირდაპირ. ფასი შეთანხმებით. ტელ: 85-20-50.

სასწრაფოდ ტყავის რბილ სამეულს, შავი ფერის, ახალს. საწყისი ფასი 400 ლოლარი. ტელ: 51-90-03.

ვაჭირავე

დიდის მასივში (მეტროსთან ახლოს) ერთთაზიან, იზოლირებულ ბინას, ლოჯიით და ტელეფონით. ფასი შეთანხმებით. ტელ: 72-14-56 ან 95-19-95.

უფასო

განცხადებათა მისამართი: 29-45-05.

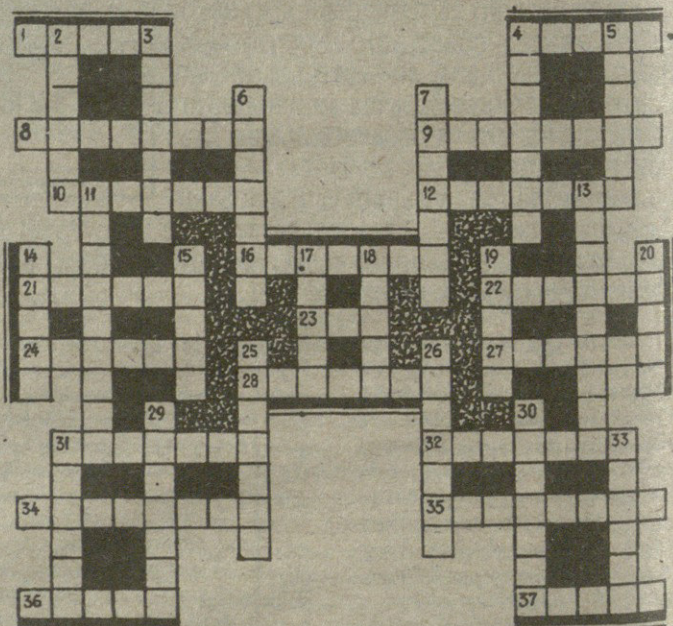
კროსვორდი

თარაზულად: 1. ორ ან სამანძიანი იალქნაანი გემი; 4. კვების რეჟიმ; 8. ოქრომკედლის ან სირმის ზონარი ტანისამოსზე მოსაფარება; 9. შპ-აბას I არმიის დიდი სარდალი და რეფორმატორი; 10. გეოდეზიური და ასტრონომიული კუთხსაზომი იარაღის ნაწილი; 12. აინდის ღვთაების დღესასწაული საქართველოში; 16. მდინარე ბირმაში; 21. რუსთაველის თეატრის მსოფლიო; 22. გახსენებულ კაბიტალის სარგებლით მცხოვრები; 23. პერსონაჟი აბელიაშვილის რომანისა „თავდასავალი ბესიკ გაბაშვილისა“; 24. სოკაზო ხელსაწყო; 27. ვაჟა-ფშაველას პოემა; 28. ქალაქი იაპონიაში; 31. ჭურჭლის ტყედილობა; 32. უბანი ქუთაისში; 34. ყურძნის ჭიშკი; 35. ქალაქი და დიდი ნავსადგური საბერძნეთში; 36. თავსაბურავის ნაწილი; 37. ედიშერ მალაღაშვილის მიერ შესრულებული როლი მარკანიშვილის თეატრში.

შპვულად: 2. პერსონაჟი მკავახიშვილის რომანისა „თეთრი საყვლო“; 3. ჩილეს დამსახილი პრეზიდენტი; 4. XX საუკუნის 50-70-იან წლებში გავრცელებული პროკლამაცია ჩინეთში; 5. სულხან-საბა ორბელიანის სამშობლო; 6. ტექსტის ნაწილის მოყვანა; 7. პორტუგალიის ფეხბურთელთა ნაკრები გუნდის ცნობილი თავდასხმელი — ივროპელი პეტი; 11. შენობის შესამოკბი მინერალი; 13. ერთ-ერთი ცნობილი კინორეჟისორი მსოფლიოში; 14. დაწული ზედაპირი; 15. პირველი ქართული მონარქისტული ორგანიზაციის — „ქართველ ტრადიციონალისტთა კავშირის“ ერთ-ერთი დამაარსებელი; 17. გაეროს სპეციალური წარმომადგენელი ყოფილ იუგოსლავიაში; 18. ნარკოტიკი; 19. სახელი; 20. მღვდლის დეკლამაცია; 25. პერსონაჟი ფილმისა „ჩარი-რამა“; 26. უნებელი შეცდომა; 29. პოეტ-მომღერალი შუა საუკუნეების საფრანგეთში; 30. მღვდლის ცოლი; 31. ერთად შეყრილი ხაღები ან საკონელი; 33. ჯარისკაცი თურქეთში.

შეადგინა

გიორგი გასიტაშვილი

23-ე ნომერი გამომავალი კროსვორდის პასუხები:

თარაზულად: 1. შანგო; 4. სკალა; 11. ალბარდა; 12. ფრაზიონი; 13. რამა; 15. სეფსისი; 16. ნორეკა; 17. ნეკი; 18. ერმიტაჟი; 20. ავალიანი; 22. ალბატროსი; 25. ფუნაქოსი; 28. გრავიონი; 30. დაირა; 33. სტატიკა; 34. ნარგილე; 35. ლუისი; 36. ნოვალისი; 37. მუსავატი; 38. კალია; 39. მისია;

შპვულად: 2. ანარქია; 3. გუდერიანი; 5. კურლანდია; 6. ლაზიერი; 7. განგეტერი; 8. ბენეფისი; 9. ნორდინი; 10. ციტრამონი; 14. მერკანტილიზმი; 19. აყალო; 21. ამირა; 23. ხუზისტანი; 24. პრეტენზია; 26. ახმატოვა; 27. იდეალისტი; 28. გარნიტური; 29. „ისტოკალ“; 31. ზიკილია; 32. არაფათი.

საქმიანი წრეების, გურიტული ორგანიზაციებისა და კარგო პირების საყურადღებოდ!

საქართველოს ტურიზმის დეპარტამენტის ინიციატივით ყოველ კვირა დღეს დანიშნულია რეისი

"BOEING 737-300"

ტიპის თვითმფრინავით

თბილისი-პიოლნი-გონი-თბილისი

მიმართულებით.

ფრენას აწარმოებს

ავიაკომპანია „ტრანს-აერ-გლოუბი“ და

გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის

ავიაკომპანია „გერმანია“.

გაფრენა თბილისი-პიოლნი-გონი-თბილისი 15 საათზე.

ბილეთის ღირებულება თბილისიდან თბილისამდე: საქართველოს მოქალაქეებისათვის 500 ლოლარი, ტურიტული ჯგუფებისათვის 800 ლოლარი.

დაწერილობითი ცნობებისათვის მოგვმართეთ შემდეგ ტელეფონებზე: 22-61-25; 23-54-81

ბილეთები იყიდება მისამართზე: ქაბჭაძის გაზონი, 80.